

Arkeologi i Sverige
Dalarnas Län

1991-2005

ASI Nr
2101

År
1991

Namn/Plats

Mora kyrkogård

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

grav, gravplats

Datering, period

högmedeltid, senmedeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

I samband med ledningsdragning för ny sprinklercentral på Mora kyrkogård gjordes en schaktövervakning. Schaktet drog på södra sidan kyrkan mellan tornet och kyrkogårdsmuren i en befintlig grusgång. Inga sentida gravar berördes. Många ben från omgrävda gravar kunde konstateras men endast få spår av orörda äldre gravar.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej raä Nr:	Dalarna	Dalarna	Mora

ASI Nr

2048

År

1991

Namn/Plats

kvarteret Kansliet, Falu stad

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

stadslager

Datering, period

nyare tid

Fynd

glas, keramik

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning inför uppförandet av Länsstyrelsens nya entre i kvarteret Kansliet. Fem provschakt grävdes i exploateringsområdet. Av dessa var det endast två som innehöll kulturlager. Det understa kulturpåverkade lagret härrör troligen från tiden före Falu stads reglering på 1640-talet. Där ovanför fanns ett kulturlager med bl a glas och keramik och ovanpå det resterna av en trolig husgrund, dvs. syllstenar och delar av ett bjälklag. Huset kan ha uppförts under 1600-talets senare del. Efter det att huset raserats har området fyllts upp med moränmaterial, åsen kan ha jämnats ut i samband med att ett stenhus uppfötts, troligen under 1800-talet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Mora

ASI Nr

2048

Namn/Plats

Stora Skedvi kyrka

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

kyrka, kyrkogård

År

1991

Datering, period

högmedeltid, nyare tid

Fynd**Beskrivning**

I samband med att Stora Skedvi kyrka renoverades drogs vatten, avlopp och fjärrvärme in i kyrkan. Kyrkogården berördes endast till mindre del av schaktningen, då fjärrvärmeschakten huvudsakligen drogs utanför kyrkogårdsmuren. Ledningarna drogs genom västportalen, genom tornet och in i kyrkan. Schakten inne i kyrkan kunde grävas grunda då det redan fanns utrymme mellan marknivå och golvbjälklag. I schakten utanför kyrkan kunde tegelrester från kyrkogårdsmurens byggnad iaktas och inne i kyrkan fanns spår av en väst mur.

Raå Nr

ej raå nr

Län

Dalarna Dalarna

Landskap**Socken**

Stora Skedvi

AIS:Nr

2111

År
1992

Namn/Plats

Skattungbyn

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Monika Pagoldh

Fomlämningskategori

plats för muntlig tradition, husgrund, källare, brunn, kulturlager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Dalarnas museum fick i uppdrag av Orsa församling att undersöka traditionen om ett medeltida kapell på en åker i Skattungbyn där nu en husgrund och enstensatt, välvd källare är synliga. Undersökningen utfördes medelst nio provschakt. Ingen kyrkogård uppdagades på angiven plats, inte heller hällar som lär ha iakttagits hittades. Benen i ploglagret kom från slaktade djur och var inte speciellt gamla. Grund, brunn och källare stammar från en Gård markerad på storskifteskartan 1859-1881 och är förmodligen som äldst från 1600-talet. Om ett kapell funnits i Skattungbyn redan under medeltid-1500-tal är det föga troligt att det legat inom undersökningsområdet

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Orsa 229:1	Dalarnas	Dalarnas	Orsa

År
1992

AIS:Nr

2088

Namn/Plats

Stjärnstund

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

UV Uppsala

Ansvarig person

Eva Hjærtner-Holdar, Thomas Eriksson

Fornlämningskategori

industrilämning, valsverk, jämbod, kvarn, husgrunder,

dammanläggning, kolhus, slagglager av hyttslag, hammarslagg, valsverksglödskal

Datering, period

nyare tid

Fynd

Tänger av olika dimensioner, spett och olika ämnesjärn. Prover av hyttslag, hammarslagg, olika typer av glödskal, klipp samt tegel

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med bygget av ett mindre kraftverk med tillhörande vattentub vid Stjärnsund. Det övervakade schaktet var 150 m långt och 5-6 m brett och sträckte sig utmed den västra vattenleden från dammen. Exploateringen låg helt inom fornlämning 121, betecknad som järnverkslämning, vilken i sin tur ingår i riksintresset märkt K 8340. Den synliga delen av fornlämningen består av grunder efter två valsverk från slutet av 1800-talet av vilka det sista flyttades till Långshyttan 1942. Det fanns misstanke om att äldre lämningar fanns under valsverken, bla. Polhems damm från början av 1700-talet, eventuellt delar av Polhems manufakturverk och eftersom platsen för den första hyttan från 1500-talet inte är känd fanns också misstanke att den skulle kunna ligga inom området.

I källorna omtalas att det vid Sund anlades en hytta 1511. 1606 anlades på platsen en bergsmanshytta och en hammarsmedja med två härdar. 1646 omnämns en hytta och två hammare. Ingen hytta tycks ha funnits

på platsen efter 1787 då framställningen av järnet förläggs till Silvhytteå. Den sistnämnda hyttan var som namnet anger en silverhytta från början. Stjärnsund fick en ny hammare 1822, denna ligger enligt kartmaterialet utanför exploateringsområdet.

Inom sträckningen för schaktet fanns enligt 1765 Års karta endast en byggnad, en mjölkvarn , samt Polhems damm. Enligt Ehrensvärds teckning över området från 1729 fanns det ingen bebyggelse och inga konstruktioner förutom dammen inom exploateringsområdet.

Vid undersökningen framkom upp till 3 m tjocka kulturlager bestående av lagrad slagg av olika typ, kol och sot, byggnadsrester i form av fundament, rester efter Polhems trädamms samt fyllnadslager. I De undre skikten förekom mindre mängder masugnsslagg utom inom ett ca 10 m långt avsnitt där ett kraftigt lager av masugnsslagg påträffades. I samband med detta lager fanns också en byggnadslämning, vilken låg intill en troligen byggd vattenränna. På denna plats finns enligt kartorna ingen bebyggelse.

Totalt framkom 28 anläggningar av vilka 10 inte har kunnat knytas till byggnader på kartor från 1765 och framåt. Dessa anläggningar kan ej heller knytas till någon byggnad på Ehrensvärds teckning över området.

Slutsatsen blir att inom nämnda exploatering finns rester efter en aktivitet som ligger i tiden före kartorna och Polhems manufakturverk och som eventuellt därmed är resterna efter den tidigare aktiviteten på platsen i form av hyttor bla. annat omnämnda 1511 och 1606.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Husby 121:1	Dalarnas	Dalarnas	Husby

AIS:Nr

2116

Namn/Plats

Limå bruk

Typ av undersökning

arkeologisk dokumentation

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Kjell Sundström

Fornlämningskategori

År

1992

metallframställningslämning, järnbrukslämning,
fördämningsvall, kanal med stenskoning, sågverksruin,
smedjeruin, blåsmaskinshusruin

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Inför uppförandet av ett minikraftverk vid Sågkvarn vid
Limån, dokumenterades lämningarna efter ett järnbruk som
skulle komma att beröras av byggnationen.

Lima bruk anlades i början av 1800-talet. Bruket byggdes upp på tre platser,
dels i Lima, dels på den aktuella platsen som kallades övre bruket och delsi
Brahammar 6 km söderut. Övre bruket uppfördes År 1813 och bestod
ursprungligen av en smedja, kolhus, järnbodar och arbetarbostad. Marken
odlades successivt upp runt bruket. Med om- och tillbyggnader, band annat
ett såghus, drevs stångjärnshamrarna fram till 1878, då övre bruket lades
ner.

Deiakttagbara lämningarna uppmättes, fotograferades och beskrevs. De bestod
av en dammvall, kanal, stenskoning **Längs ån**, smedjeruin, rest av
blåsmaskinhusvägg, axeljärn som tillhört en hjulaxel, sågruin samt olika
typer av fundament och förankringar i marken.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Siljansnäs 22:1	Dalarnas	Dalarnas	Siljansnäs

AIS:Nr

2070

Namn/Plats

Åsbo, Högbo

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Monika Pagoldh

Fornlämningskategori

inga spår av fornlämnning påträffades

År

1992

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med markarbeten vid uppförandet av en telemast med stag, och anläggandet av en skogsvägsanslutning. Undersökningsområdet ligger på en rullstensås och i närheten av gravfält raä 95 i Grytnäs sn. Torven täckte ytterst stenig mark vars övre skikt helt saknade inslag av finkornigt material. Inga lämningar eller kulturlager påträffades.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Grytnäs 95:1	Dalarna	Dalarna	Grytnäs

AIS:Nr

2064

År

1992

Namn/Plats

Dormsjö

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

hytt område, industriområde

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

I samband med att markarbeten för nytt avlopp genomfördes en arkeologisk schaktningsövervakning i ett område med hytt- och industrilämningar, raä 66, Garpenbergs sn. Vid arbetet grävdes ett ca 70 m långt och en till två meter djupt schakt, i schaktväggarna kunde utfyllnadslager med slagg, grus, sten och skärvsten samt kol iakttagas. Allt troligen sentida.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Garpenberg 66:1	Dalarna	Dalarna	Garpenberg

Riksantikvarieämbetet

ASI Nr

2060

Namn/Plats

Dormsjö

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

År

1992

Ansvarig person

Monika Pagoldh

Fornlämningskategori

slaggvarp, fyllnadsmassor

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning av ett ca 45 m långt ledningsschakt invid hytt område raä 66, Garpenbergs sn. Den östligaste kanten berörde ett varp med skiktade lager av blå, glasig masugnsslagg varvat med sandiga och sotiga avfallslager. Mot väster hade en svacka mellan varp och naturlig förhöjning fyllts ut med industrislagger (1600-1800-tal), jord och smärre avfall. Inga medeltida eller äldre lämningar kom i dagen men några slaggstycken i utfyllnaden kan ha härrört från äldre hyttverksamhet.

Raä Nr

Garpenberg 66:1

Län

Dalarnas

Landskap

Dalarnas

Socken

Garpenberg

ASI Nr

2060

År

1992

Namn/Plats

kvarteret Hanrö, Gamla Herrgården

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

stadslager

Datering, period

nyare tid

Fynd

keramik (Bli), textil, hushållsglas
och ben

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning i kvarteret Hanrö, inom raä 68, Falu stad inför uppförande av två mindre hus. Fyra provschakt grävdes i exploateringsområdet. Undersökningen visade att den tidigare bebyggelsen legat nära Hanrövägen, där slaggutfyllnader och resterna av två husgrunder påträffades. Dylka lämningar saknades in emot den mäktiga slaggvarp som idag utgör tomtens fond.

Den ena syllstensraden löpte parallellt med gatan och utgjorde troligen resterna av ett hus som legat **Längs** med denna. Huvuddelen av Fynden (Bli- keramik, textil, hushållsglas och ben) låg i vad som tolkas som ett raseringslager från detta hus. Keramiken var av 1700-talskaraktär.

Resterna av ytterligare en syll fanns en bit in i kvarteret, denna torde vara äldre. Att tomten varit bebyggd på 1700-talet framgå också av det skriftliga materialet. Där bodde då bl a en hyttarbetare. Inga spår av den medeltida byn Hanrö kunde iakttagas.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1		Dalarna	Dalarna Falun

År 1992

AIS:Nr

2084

Namn/Plats

kvarteret Tjädern

Typ av undersökning

arkeologisk
förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

stadslager, husgrund,
källare, brunn

Datering, period

Fynd

keramik (främst av 1600-1700-tals karaktär men även äldre),
fönsterglas, kritpipor, mynt och nitar

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning i kvarteret Tjädern inom raä 194, Hedemora stad, inför uppförande av det nya biblioteket. Fem provschakt togs upp inom exploateringsområdet. Området har troligen nyttjats som åkermark under stans äldsta tid och fram till 1600-talets slut. I det undre lagret framkom endast någon keramik skärvor av äldre typ. Det där ovan liggande kulturlagret, vilket genom myntfynd kan dateras till efter 1675, tyder på att tomten bebyggts vid slutet av 1600-talet. Några tydliga spår av branden 1754 syntes inte, men ett gruslager som täcker stora delar av området kan ha samband med statsregleringen som följde därefter. Vidare iaktogs en trolig syllsten från bebyggelseskedet före regleringen, ett golv och en igenfylld källare från tiden efter regleringen samt en träklädd brunn av okänd ålder.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Hedemora 194:1	Dalarnas	Dalarnas	Falun

AIS:Nr 2059 År 1992

Namn/Plats

Ingarvet

Typ av undersökning särskild undersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson, Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

bebyggelselämning, husgrunder, källargrop, kulturlager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Keramik (yngre rödgods), kakel, kritpipor, glas, mynt, textil mm

Beskrivning

Arkeologisk undersökning med anledning av uppförandet av en ny bussdepå nära De omfattande hyttlämningarna vid Falu gruva. Vid undersökningen maskinavbanades det översta slagg- och torvlagret. Därefter grävdes bebyggelselämningarna fram för hand, rutvis, varefter detta bebyggelseskikt borttogs med maskin och det undre framgrävdes för hand. Lämningarna dokumenterades i plan och profil.

Vid utgrävningen framkom resterna av vad som bedöms vara en fyr**Längad** Gård med bostadshus, uthus och källare på plåtåer och däremellan ett stenröjd gårdstun med en brunn. Under ett påfört morän- och slagglager fanns rester av äldre byggnader med annan orientering. Det äldre skedet kan representera första hälften av 1600-talet och det yngre början av 1700-talet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarnas	Dalarnas	Falun

Riksantikvarieämbetet

År 1992

AIS:Nr

2058

Namn/Plats

Gamla Berget

Typ av undersökning

arkeologisk

förundersökning

Ansvarig

organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

kulturlager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning vid markarbete för VA-ledning i Gamla Berget. Området utgörs av en idag vattenrik sluttning. Vid schaktningen framkom dränering med brunn anlagd vid slutet av 1930-talet. I övre delen av slänten hittades en pipstock.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
ej forn lämning	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS:Nr

2057

Namn/Plats

kvarteret Hyttkammaren, Falu stad

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson, Fredrik Sandberg

År

1992

Fornlämningskategori

hyttruin/hytt område, kavelbro, kanal, timmerkista, damm, husgrund

Datering, period

medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning inför bostadsbyggnation i kvarteret Hyttkammaren. Undersökningen föregicks av några provschakt som togs upp under vintern, med anledning av att byggherren planerade att påbörja byggarbetet redan under vintern, då någon regelrätt förundersökning inte var möjlig av klimatskäl. Provschakten visade på hyttlämningar i kvarterets NV del. Vid förundersökningen avlägsnades kvarstående husgrundsrester, asfaltbeläggning och 1900-talsutfyllnader med maskin, samtidigt tömdes också provschakten från föregående vinters undersökning. De framkomna lämningarna bestod av en åkerianläggning från sekelskiftet samt lämningar från flera generationers kopparhyttor, betående av en kavelbro med underliggande kanal från omkring mitten av 1800-talet, äldre kanal/bäckådra uppbyggd på slaggfylld stockkista, en dammanläggning som daterar sig som yngst till 1600-talets första hälft samt lämningar från troliga ugnsanläggningar i flera generationer. På platsen har fram till början av 1870-talet den södra av " Prästgårds hyttorna" varit belägen. De äldsta skedena har ej kunnat daterats.

Raä Nr

Falun 68:1

Län

Dalarnas

Landskap

Dalarnas

Socken

Falun

Riksantikvarieämbetet

ASI Nr

År
1992

2061

Namn/Plats

kvarteret Dalkullan, Östanfors. Falu stad

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Monika Pagoldh

Fornlämningskategori

utfyllnadsmassor med slagg och avfall

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Inför husbyggnation inom Falu stads äldsta kända stadskärna övervakade Dalarnas museum schaktningen för en källargrund. Förutom en i modern tid använd, djupt liggande kilstensvälvd källare konstruerad inom perioden 1400-1800 (troligen under 1600-talets andra hälft) påträffades endast fyllnadsmassor, huvudsakligen innehållande hyttslag, rivningsavfall och välbevarat organiskt material som kvistar, barr och pälsfibrer. Fynd av rödgodsskärvor från 1700- 1800-tal gjordes i avfallslagren ända ned till steril mark.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarnas	Dalarnas	Falun

ASI Nr

2142

År

1992

Namn/Plats

Sör Romme

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Monika Pagoldh

Fornlämningskategorimetallhantering, bebyggeselämning, slaggförekomst,
blästerugn, bytomt, husgrund, smedja, husgrundsterass**Datering, period**

yngre järnålder, nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Inför vägbygge i Sör Romme förundersöktes ett ca 56 000 m² stort område med hjälp av provschakt. Förutom spår av äldre Gårdar från främst historisk tid, upptagna i 1600-talets geometriska jordebok, framkom huvudsakligen koncentrationer av lämningar efter metallhantering. Metallhanteringen representerades främst av slaggfyllda gropar, omkring 25 st, vilka antas vara rester av blästerugnar från yngre järnålder, men även slagg- och kolansamlingar framkom.

Raä Nr

Stora Tuna 382:1 Dalarnas

Län**Landskap**

Dalarnas

Socken

Stora Tuna

ASI Nr

2141

Namn/Plats

Södra Gylletäppan

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Monika Pagoldh

Fornlämningskategori

ej fornlämning

År

1993

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Väster om Gylle by har tidigare ett järnframställningskomplex samt boplatslämningar från yngre järnålder påträffats och undersökts. Då Borlänge kommun önskade uppföra en brandstation öster om byn beslutade Länsstyrelsen om en arkeologisk utredning. Kartexcerption gav vid handen att markområdet vid 1600-talets mitt legat vid kanten av en myr och att endast höjdplatåerna varit uppodlade. Sjuttiofem sökschakt fördelade över ytan gav samma besked. Inga tolkningsbara lämningar eller kulturlager påträffades och inga ytterligare arkeologiska åtgärder kan anses behövas.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Dalarnas	Dalarnas	Stora Tuna

ASI Nr

2114

År

1993

Namn/Plats

Rättviks kyrka

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Ann-Catrin Nordin, Eva Carlsson

Fornlämningskategori

gravplats

Datering, period

medeltid, nyare tid

Fynd

kistspik, hyska med tillhörande hake, järnfragment/-
föremål, hästskosöm, spik

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med nedläggning av VA- ledning norr om koret i Rättviks kyrka. Schaktningen utfördes i N-S riktning i området mellan nuvarande kyrkogården och kyrkobyggnaden. Större delen av undersökningsområdet maskingrävdes. Vid schaktningen framkom rester av en tidigare kyrkogårdsmur som varit i funktion före tillbyggnaden av koret på 1700- talet. Vidare framkom en grop vari skelettdelar från ett större antal individer var nedlagda. Schaktets norra del visade sig vara ett intensivt utnyttjat gravområde och handgrävdes därför. De senare gravfyllningarna innehöll mycket omrört material. Totalt påträffades 18 gravar med 20 gravlagda individer. En grav låg i N-S riktning och torde härröra från förkristen tid, övriga gravar låg i Ö-V riktning. De gravlagda var huvudsakligen män och kvinnor i vuxen ålder men det förekom också några barn eller ungdomar. Gravplatsen ser ut att ha varit kontinuerligt använd från tidig medeltid fram till 1800-talet.

Raä Nr

ej Raä nr

Län

Dalarnas

Landskap Socken

Dalarnas Rättvik

AIS:Nr

2097

År

1993

Namn/Plats

Östra Lillmon

Typ av undersökning

forskningsgrävning

Ansvarig organisation

Stockholms universitet, Dalarnas museum

Ansvarig person

Gert Magnusson

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, blästerugn, slagghvarp, fällsten, kolningsgrop

Datering, period

medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk undersökning i forskningssyfte av järnframställningsplatsen raä 119, Östra Lillmon. Fornlämningen är belägen i östsluttning ner mot en myr. Efter avtorvning konstaterades förutom den tidigare kända kallmurade blästerugnen av medeltida typ, två slagghvarp, en fällsten omgiven av fällslag, kollager samt tre områden med rostad malm. I det större slagghvarpet fanns rester av en blästerugn som C14-daterats till 1100-1200-tal. I anslutning till denna ugn tillvaratogs en mängd klimpjärn. Den närliggande raä 427, registrerad som fångstgrop visade sig efter snittning vara kolrik och tolkas istället som kolningsgrop.

Raä Nr

Lima 119:1

Län

Dalarnas

Landskap

Dalarnas

Socken

Lima 119:1

Riksantikvarieämbetet

ASI Nr

2020

År

1993

Namn/Plats

kvarteret Konstnären, Falu stad

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Monika Pagoldh

Fornlämningskategori

stadslager, stensträng

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Arkeologisk förundersökning inför tillbyggnaden av konstgrafiska verkstaden i kvarteret Konstnären. Två provschakt drogs och Stratigrafien uppvisade kraftiga utfyllnadsskikt med slagg och dumpat avfall. Över en smärre yta täckte fyllnadsmassorna på platsen avsatta lager samt, vid områdets utkant, några stenar på rad. Desistnämnda var antingen spår av en husgrund eller gränsmarkering/inhägnad. Fynd av rödgodsskärvor, kritpipsskaft m.m. pekar på en datering till 1600-1700- tal. Stenraden är möjligen äldre.

Raä Nr   Län   Landskap   Socken

Falun 68:1   Dalarnas   Dalarnas   Falun

ASI Nr

2007

Namn/Plats

Olsbacka, Stora Aspeboda

År

1993

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person Monika Pagoldh**Fornlämningskategori**

odlingsröse, slagghvarp, kallrost

Datering, period

vikingatid, medeltid, nyare tid

Fynd Beskrivning

Arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning invid raä 44 och 61 i Aspeboda **Socken**. Raä 44 kallas Fläskkällaren och är en plats med tradition samt ett minnesmärke. Kabelschaktet uppvisade olika lager med dumpad hyttslag, en kallrost samt ett yngre murat fundament. Varpet är en utvidgning av lämningarna registrerade som hytt område raä 46. Den senare lämningen utgör troligen resterna av den hytta som i källskrifter benämns "Måns Nilssons hytta". Den brukades antagligen redan av Måns Nilssons far under 1400-talets andra hälft och lär ha brunnit ned mot 1600-talets slut för att sedan aldrig återställas. Raä 61 inkluderade två odlingsrösen som avsågs att lämnas intakta. Till följd av markägarskiljaktligheter genomgrävdes emellertid det sydligaste röset innan museets personal var tillstäde. Ett återställande av lämningen utlovades och schaktet dokumenterades. Röset hade uppenbarligen pålagrats och utvidgats i omgångar. Det mätte ca 13 m i diameter och var drygt 1,5 m högt. Kärndelen var flack, utbredd och uppbyggd av otaliga mindre stenar. Ett träkolsprov från rösets botten har C14-daterats till slutet av vikingatid.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Aspeboda 44:1	Dalarna	Dalarna	Aspeboda
Aspeboda 61:1	Dalarna	Dalarna	Aspeboda
Aspeboda 46:1	Dalarna	Dalarna	Aspeboda

ASI Nr

2054

År

1993

Namn/Plats

Hyttberget

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

slaggvarp

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Arkeologisk schaktövervakning i samband med markarbeten för omläggning av VA-ledning i kvarteret Hyttberget. Schaktningen gjordes huvudsakligen i gammalt ledningsschakt. Området var tidigare del av ett stort slaggvarp. Det är sent bebyggt och i samband med det avjämnat. Slagglagret var i schaktet som mest 2,6 m djupt. I varpet fanns inblandning av modernt tegel och keramik. Schaktväggen var mycket rasbenägen. I schaktet fanns också ditförda rester av ugnsanläggning med vittrad röd sten.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarnas	Dalarnas	Falun

ASI Nr

2008

Namn/Plats

Boda, Backåkern

Typ av undersökning

År

1993

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

Klockst.apelfundamnet, kulturlager, grundläggningsgrop?

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning föranledd av det planerande uppförandet av ett ålderdomshem inom Boda gamla bytomt. Det aktuella området ligger centralt i byn och i nära anslutning till platsen för 1600-t.alets kapell och 1700-1800-talets begravningsplats. Vid sökschaktning hittades en nedgrävning, 10 - 15 m vid och mer än 1, 5 m djup, fylld med kalksten, morän och lerskiffer. Sannolikt utgör detta lämningar efter en påbörjad grundläggning/provgrävning för den nya kyrkan som planerades att uppföras på platsen innan **Socken**stämman flyttade placeringen till Bodbackens topp.

Raä Nr

Ej raä Nummer

Län

Dalarnas

Landskap

Dalarnas

Socken

Boda

ASI Nr

2068

Namn/Plats

Saxhyttan,

Laxsjön

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Peter Bokor

Fornlämningskategori

stenmurar, kolbottnar, fossil åker, odlingsrösen, husgrund

År

1993

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Arkeologisk utredning inför dikningsarbeten **Längs** väg 640 mellan Saxhyttan och Tuna Hästberg. Vägsträckningen kan i stort följas i äldre kartmaterial från slutet på 1700-talet. Fornlämningar som påträffades kan hänföras till kolning och agrar miljö: två kolbottnar, tre stenmurar, odlingsrösen, fossil åkermark samt två husgrunder. Av detre påträffade stenmurarna kunde en återfinnas på laga skifteskartan från 1876. De övriga påträffades ej på någon karta. Ett kulturpåverkat område i anslutning till Laxsjön innehöll rikligt med stenmurar, fossila åkrar och odlingsrösen samt minst en husgrund. Området inventerades dock bara översiktligt då **Länsstyrelsen** undantog området från dikesgrävning och vidare åverkan.

Lämningarna ska alla sättas i samband med den metallhantering som skett i området sedan medeltid. De dokumenterade lämningarna är dock i huvudsak från nyare tid.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Grangärde	Dalarnas	Dalarnas	Grangärde

ASI Nr

2103

År

1993

Namn/Plats

Norr Solviken, Mora Noret

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategoriagrар lämning, stensträngar, röjda ytor,
odlingsrösen, skärvstensförekomst**Datering, period**

nyare tid, odaterat

Fynd**Beskrivning**

I samband med planläggning av ett industriområde i Norr Solviken, Mora Noret utfördes en arkeologisk utredning. Det fanns inga registrerade fornlämningar inom det planerade industriområdet, men strax utanför har tidigare registrerats tre slaggförekomster, raä 108, 109 och 110 i Mora Socken.

De äldsta heltäckande kartorna är storskifteskartor från 1840-46. Vid terränggranskningen gick det att identifiera åkrar och ängsmarker som markerats på skifteskartorna. Flertalet stensträngar och odlingsrösen har påförts sten i sen tid så det är svårt att avgöra åldern. Området ligger dock perifert i byn. Tre provgropar grävdes i den tidigare strandslutningen. Där framkom sparsamt med skärvsten.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ej Raä nr	Dalarnas	Dalarnas	Mora

ASI Nr

2050

Namn/Plats

kvarteret Sturen

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Monika Pagoldh

Fornlämningskategori

bebyggeselämning, stadslager

År

1993

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning i form av en schaktövervakning i samband med markarbeten för vatten och avloppsrör inom kvarteret Sturen i stadsdelen Gamla Herrgården. Vid arbetet drogs ett schakt tvärs över gårdsplanen och den medeltida hyttverksamheten gjorde sig påmind i form av mäktiga slagglager. Ingenstans i det närmare två meter djupa schaktet iakttogs steril grund. Slagglagren avbröts på två nivåer av markhorisonter. Den översta och yngsta nivån innehöll tecken på eldsvåda kring en lertätad stenfot. Den äldsta, skönjbara horisonten uppvisade resterna av ett plankgolv mellan ett par eventuella grundstenar. Dateringarna är oklara men båda nivåerna antas härröra från tiden efter 1646.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarnas	Dalarnas	Mora

ASI Nr

2051

År

1993

Namn/Plats

Ornäsgratan, Elsborg

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

stadslager, kulvert av sten

Datering, period

nyare tid

Fynd

rödgoods, textil,

läder, huggspån

Beskrivning

I samband med markarbeten för utbyte av vatten och avloppsledningar i Ornäsgratan och Bondegatan gjorde Dalarnas museum en schaktkontroll. Vid arbetet kunde ett upp till 2 m tjockt slagglager konstateras. Det bestod till största delen av ren slagg men var ställvis grusblandad. Det förekom också sparsamt med kol, tegel, rödgods och träbitar. Inom ett mindre område fanns ett fetare lager med trä, textil, djurhår och läder. I korsningen Ornäsgratan - Berghauptmansgratan framkom resterna av en sten kulvert.

RaäNr

Län

Landskap

Socken

Falun 68:1 Dalarnas

Dalarnas Mora

ASI Nr

2052

År

1993

Namn/Plats

kvarteret Bokbindaren, Thunströms handels gård

Typ av undersökning**Ansvarig organisation**

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

stadslager

Datering, period

nyare tid

Fynd

rödgodskera mik

Beskrivning

I samband med att Thunströms köpmans gård renoverades utfördes en schaktövervakning då ny vatten- och avloppsledning lades i delvis gamla schakt samt vid schaktning för dagvattenledning och stenkista.

Gårdstunet bestod i huvudsak av påförda lager av slagg och grus, i vissa lager fanns också tegel, keramik, kol och trärester. De enda konstruktionsåren var några sannolika syllstenar, dessa kan vara rester av ett hus placerat mot gatan före det befintliga huset uppfördes 1875.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarnas	Dalarnas	Mora

AIS:Nr

2135

År

1993

Namn/Plats

Sör Romme

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Monika Pagoldh

Fornlämningskategori

gravfält, gravhög, bytomt, bebbyggelselämningar, husgrund, kulturlager, tegel/ kalkugn, spiseröse, boplats

Datering, period

järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd

människoben, djurben, arabiskt silvermynt, sländtrissa,, pilspets

Beskrivning

Arkeologisk undersökning av bytomt raä 413 och gravfält raä 780 i Sör Romme, St Tuna Socken, föranledd av planer på att bredda riksväg 70 och bygga en ny avfart mot Dala Airport. Huvudundersökningen hade föregåtts av en förundersökning av ett större område, med lämningar efter järnframställning och en historisk bytomt, gravfältet kom fram under huvudundersökningen. Vid huvudundersökningen delades förundersökningsområdet upp i två separata undersökningar. Området maskinavbanades, handrensades, anläggningarna mättes in, handgrävdes helt eller delvis och dokumenterades i plan och profil.

Vid undersökningen framkom att det under matjorden fanns rester av fem närmast cirkelrunda rännor, 10-19 m i diameter. De tolkades som spår av gravhögar. Inga spår av centralgravar fanns och inte heller några tydliga sekundärgravar i kantrännorna. De fynd och brända ben som

togs tillvara i kantrännorna har troligen hamnat där i samband med odlingsverksamhet under medeltiden eller senare. Kartstudier antyder att högarna mycket väl kan ha odlats bort redan under medeltiden. De brända benen var mycket fragmentariska. Osteologiskt gick det att

identifiera djurben i alla gravar, men människoben i endast två gravar. Avföremålsfynden kan nämnas del av arabiskt silvermynt, sländtrissa och pilspets.

I området väster om gravhögarna fanns rester av över trettio härdar. Inga spår av huskonstruktioner hittades, vilket gör det troligt att härdarna legat utomhus. Härdarna kan ha samband med religiösa måltider. Den omgivande marken utgjorde sannolikt inägomark redan under yngre järnålder, en bevarad rest av en gårdesgård antyder det.

Dateringen av härdar och gravar tyder på att området nyttjats under vendel- och vikingatid. En datering av ett enstaka stolphål under en gravhög gav en äldre datering, till tiden omkring Kristi födelse och tyder på att människor vistats i området tidigt.

Mycket få lämningar kunde sägas vara medeltida, det kan delvis förklaras av att så få 14C-dateringar gjordes på De historiska lämningarna och att medeltiden i allmänhet lämnar få daterande fynd. En förändring i byggnadsskicket antas ha skett under denna tid. Desto fler lämningar kunde genom fynd dateras till 1600- och 1700-tal: husgrunder, spisrösen, avfallsgropar m.m. De flesta av dessa anläggningar låg i eller i anslutning till 1600-talets bytomt. Mycket talar ändå för att gårdstomten i utgrävningsområdets mitt bebyggdes vid medeltidens slut.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Stora Tuna 413:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna

ASI Nr
2053

År
1993

Namn/Plats

Lilla Björn,

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

utfyllnadslager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Vid markarbeten i äldre ledningsschakt på fastigheten Lilla Björn gjorde Dalarnas museum en schaktövervakning detta mycket begränsade schakt kunde ett 0,8 - 1 m tjockt slagglager konstateras, därunder lera.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun

ASI Nr

2056

År

1993

Namn/Plats

kvarteret Konstnären, Falu stad

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Monika Pagoldh

Fornlämningskategori

kulturlager, stensträng

Datering, period

nyare tid

Fynd

rödgodskeramik, kritpipsskaft

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning inför tillbyggnaden av konstgrafiska verkstaden i kvarteret Konstnären. Vid undersökningen grävdes två provschakt, som visade på en stratigrafi av kraftiga utfyllnadsskikt med slagg och dumpat avfall. Över en smärre yta täckte dessa på platsen avsatta lager samt, vid områdets utkant, några stenar på rad. De sistnämnda var antingen spår av en husgrund eller gränsmarkering/inhägnad. Fynd av rödgodsskärvor, kritpipsskaft mm. ger en datering till 1600-1700-tal. Stenraden har möjligen placerats där redan dessförinnan.

RaäNr   **Län**   **Landskap**   **Socken**
Falun 68:1   Dalarna   Dalarna Falun

AIS:Nr

2055

År

1993

Namn/Plats

Trumbäcken

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Monika Pagoldh

Fornlämningskategori

kulturlager, timmerbyggnad, brunn, husgrund

Datering, period

senmedeltid, nyare tid

Fynd

skodelar, keramik skärvor

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i kvarteret Trumbäcken inom stadsdelen Kämparvet. Kämparvet har uppkallats efter den bergsmansgård som låg på platsen före 1600-talets statsreglering. Gården har förmodligen medeltida ursprung men är skriftligt belagd först 1533. På 1700-talets kartor betecknas tomterna inom kvarteret Trumbäcken som "Skiöna och Obevuxne Tächter". Under 1800-talets slut - 1900-talets början uppfördes hyreshus inom fastigheterna. Dessa har nyligen rivits för att lämna plats åt större sammanhängande kontors- och bostadskomplex.

Vid schaktövervakningen påträffades inom De icke djupgrävda områdena 1-1,5 m fyllnadsmassor innehållande grus, slagg, tegel jämte hushållsavfall som skodelar, keramik skärvor mm från 1600-1800-tal. Under fyllnadsmassorna låg stratifierade, orörda, illaluktande kulturlager med sotig, rödbrun eller gul lera bemängd med träflis och

ofta också hästgödsel. En C14-datering av träflislagret har givit dateringen 1690 ±50 År. I samband med kulturlagren framkom resterna av ett knuttimrat hus, ca 4x8 m stort. De tre stockskiftens knutar var dåligt bevarade men rundtimmer, mossdrag, håk, hälsningar och avsaknad av betta pekade mot en datering till senmedeltid. Huset finns inte markerat på 1628 Års stadskarta och bör ha raserats eller flyttats dessförinnan. Inom undersökningsområdet iaktogs även en plankfodrad brunn samt hörnet av en slaggtegelgrund yngre än 1750.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun

ASI Nr

2069

År

1993

Namn/Plats

Kopparvägen, kvarteret Härden, Smedjan, Gamla Byn

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Monika Pagoldh

Fornlämningskategori

kulturlager, broläggning, husgrund

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

En arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning i Gamla byn, Avesta, vid fjärrvärmeanslutning till fastigheter i kv Härden och Smedjan. Schaktet förlades huvudsakligen på gatumark, utmed Bruksgatan, Badhusgatan och Våggatan samt korsade Böösgränd, med anslutningar in i kvarteren. **Längs** schaktets sträckning hade redan tidigare olika rör och kablar grävts ned, varför partierna med orörda kulturlager var få. Utmed Badhusgatan och Våggatan iaktogs under moderna grus- och sandlager utfyllnader med slagg och rivningsmaterial ovan kolrika skikt från 1803 Års stadsbrand. Brandlagren följdes på ett par ställen av broläggning. Stratigrafien avslutades i allmänhet av dräneringslager innehållande träflis, huggspån, pinnar, grenar mm. I trädgården till en fastighet **Längs** Kyrkogatan sågs dessutom resterna av en nedbrunnen ladugård. Lämningar och Fynd var som äldst från 1600- talet.

RaäNr

Grytnäs 176:1

Län

Dalarna

Landskap

Dalarna

Socken

Avesta

ASI Nr

2107

Namn/Plats

Prästgården

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

bebyggelselämning, kulturlager

År

1993,1994

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Inför en planerad kyrkogårds utvidgning vid Nås kyrka.gjorde Dalarnas museum en arkeologisk förundersökning. Större delen av området har i sen tid brukats som åkermark utom i västra delen vilken utgjordes av gräsmatta. Vid provgrävning framkom svårtolkade små oregelbundna sotfläckar under ploglagret. I västra delen var marken mer kulturpåverkad, där framkom ett stolphål och i matjordslagret fanns tegel, djurben, trä och keramik. Enligt äldre kartor har prästgården legat här fram till 1700- eller början av 1800-talet. Det finns också en tradition om att en äldre kyrka funnits på platsen.

RaäNr

ej RaäNr Dalarna

Län

Landskap

Dalarna

Socken

Nås

ASI Nr

2102

År

1994

Namn/Plats

kvarteret Klockgropen

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Leif Nilsson

Fornlämningskategori

inga lämningar påträffade

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning i form av en schaktövervakning i kvarteret Klockgropen i Mora. Ett schakt ca 6x7 m grävdes med anledning av flyttning av ett hus. I schaktet framkom inga anläggningar eller Fynd.

RaåNr	Län	Landskap	Socken
Mora 461:1	Dalarna	Dalarna	Mora

AIS:Nr

År
1994

2027

Namn/Plats

Hanrö, Gamla Herrgården

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

vattenkanal

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning i samband med sanering av tungmetallhaltiga gruvindustrilämningar. Det knappt 100 m långa och 2-3 meter djupa diket grävdes mitt i kvarteret Hanrö, mellan Södra Mariegatan och Hanrövägen. Schaktet skar igenom ett 0,5-1,0 meter tjockt, påfört slagglager, därunder vidtog naturlig moränlera. I norra änden djupnade dock slagglagret till knappt 3 meter. I schaktets norra ände påträffades en vattentrumma av trä på ca en meters djup, byggd av grovt plank i sektioner. Vattentrumman löpte i riktning NNÖ-SSV. Trummans storlek var ungefär 1,2 m hög och 0,9 m bred och smalare nedtill. Plankorna vilade löst på varandra, med stående plankor på sidorna. I schaktets nordliga ände var trumman förbunden med en timrad vertikal dagöppning, likt en brunn. På kartmaterial från 1880- och 1890-talet är en vattenränna eller dylikt, utritad på den aktuella platsen. Vatten leddes från den gamla Hyttbäcken i söder, genom det nu aktuella partiet och fram till Kopparvitriolverket vid Faluån. Sannolikt har vattentrumman anlagts under 1870-talet eller början av 1880-talet för att förse den kemiska industrin med vatten

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarnas	Dalarnas	Falun

AIS:Nr

2028

Namn/Plats

Hanröleden, Falu stad

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

År

1994

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

rostlämning, husgrund,
järnvägsbank

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

I samband med grävning för fjärrvärmeledning utfördes en arkeologisk förundersökning i form av en schaktövervakning. Den del som övervakades var sträckan Längs med Hanröledens östra sida, från Nybrogatan i söder till Östanforsån i norr. Fyllnadsmassorna dominerades av gruvindustriavfall, som slagg, varpsten, kisbränder samt byggavfall. I sträckningen mellan Nybrogatan och Södra Mariegatan påträffades tre rostlämningar i form av mineraliserade malmrester, sot, skörbränd sten och krossad slagg, skiktade i tunna lager. Några rostbås eller fasta konstruktioner kunde dock inte konstateras. Strax norr om Hanrövägen framkom en äldre järnvägsbank från andra hälften av 1800-talet, vilken förband svavelsyrafabriken med det gamla Kopparvitriolverket. Cirka 65 meter söder om Södra Mariegatan påträffades en industribyggnad, sannolikt från mitten av 1800-talet.

Orörd mark påträffades endast i den nordligaste delen av schaktet, närmast Östanforsån.

RaäNr   **Län**   **Landskap**   **Socken**
Falun 68:1   Dalarnas   Dalarnas   Falun

ASI Nr

2010

Namn/Plats

Linghed

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg/Leif Nilsson

Fornlämningskategori

bytomt

År

1994

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Schaktövervakning vid Linghed i Svärdsjö Socken i samband med markarbeten för elkabel. Vid undersökningen påträffades några tunna kulturlagerhorisonter, samt en husgrund väl synlig som ett barklager. Dessutom framkom enstaka syllstenar. På grundval av anläggningstyp och lagrens karaktär kan lämningarna sannolikt dateras till nyare tid.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Svärdsjö 206:2	Dalarna	Dalarna	Svärdsjö
Svärdsjö 206:3	Dalarna	Dalarna	Svärdsjö

ASI Nr

2042

År

1994

Namn/Plats

Bergmästaregatan, Falu stad

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Marit Hansson, Leif Nilsson

Fornlämningskategori

industrilämning, slaggutfyllnader

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning vid markarbeten för VA ledningar utmed Bergmästaregatan. Vid arbetet påträffades ca 1,5 m djupa, skiktade slagglager som härrör från de stora slaggutfyllnader som följde på regleringen av Faluns nuvarande centrum under 1600- och 1700- talen. Slagglagren vilade i norra delen på lera och i södra delen på torv. Torven har bildats i den myrsänka som legat i södra delen av Trumbäcken fram till slaggutfyllnaderna. Inga avsatta kulturlager eller konstruktioner påträffades.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun

ASI NR

2072

Backa

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Leif Nilsson

Fornlämningskategori

gårdstomt

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning i form av en schaktövervakning vid kabelgrävning i Backa i Gustafs Socken. Schaktet var 100 m långt, 0,3 m brett och tangerade de ungefärliga området för två historiska gårdstomter, raä 106:3. Gårdarna är belagda i Geometrisk jordebok från 1642. Emellertid framkom inga lämningar av karaktären fast fornlämning i schaktet.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Gustafs 106:3	Dalarna	Dalarna	Gustafs

AIS:Nr

År

2049

1994

Namn/Plats

Tunavägen

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

röjd yta, stenmurar, gårdstomt, gruvhål, gruvvarp, slaggvarp, dammar, hytt område

Datering, period

högmedeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning inför utbyggnad av väg 60 mellan Falun-Borlänge, delen Gruvgatan-Sanders hemman. Utredningen omfattade en ca 4 hektar stor yta inom St. Kopparbergs sn och Falu stad. Utredningen visade på: en stenröjd odlingsyta, stenmurar; en till två gårdstomter, gruvområde med gruvhål, företrädesvis skärpningar och varphögar, slaggvarp, vattendammar samt hytt område.

RaåNr	Län	Landskap	Socken
Falun 108:1	Dalarna	Dalarna	Falun
Falun 109:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS:Nr

2083

År

1994

Namn/Plats

Hedemora kyrka

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Marit Hansson

Fornlämningskategori

begravningsplats, påförda lager

Datering, period

senmedeltid, nyare tid

Fynd Beskrivning

Arkeologisk förundersökning i form av en schaktövervakning i samband med markarbete för en dagvattenledning vid Hedemora kyrka. Schaktet drogs **Längs** med och ca 1,5-1,9 m ut från norra sidoskeppet och sakristians västra mur. Det blev ca 1 m brett och ca 1,1 m djupt. Någon decimeter från sakristian gick schaktet ända in till sidoskeppets grundmur.

När sidoskeppet byggdes År 1707 hade man ett stort frischakt utanför muren, och det var i detta frischakt De nu aktuella markarbetena utfördes. Här fanns således inga gravar, däremot enstaka lösa ben. På grund av Fyndomständigheten togs benen inte tillvara. Schaktet nådde inte steril botten - huvudfyllningen (från ca 30cm och neråt) bestod av mo med mycket liten inblandning av annan jord, samt enstaka tegelbrockor och stenar. I schaktets östra ända fanns ett blandlager med jord, grus, tegel och mycket sten. Detta var inkapslat av ett tunt gruslager som troligen tjänat som utjämningslager när man fyllt igen frischaktet på 1700-talet och som även låg över stora delar av mon. Blandlagret har troligen fyllt en avskrädesgrop som används vid bygget av sidoskeppet. Inga fynd togs tillvara.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ej raä nr	Dalarnas	Dalarnas	Hedemora

AIS nr

2140

År

1994

Namn/plast

Stora Tuna Kyrka

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Marit Hansson, Leif Nilsson

Fornlämningskategori

begravningsplats, kyrkogrund, benhus

Datering, period

senmedeltid, nyare tid

Fynd

ben från människa

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning i form av en schaktövervakning vid markarbete för dagvattenledning och åskledare vid Stora Tuna kyrka. Schaktet gick från stupröret vid södra långskeppets västra hörn, runt koret och sakristian, till stupröret vid norra långskeppets västra hörn, med stickschakt till de stuprör som skulle bindas samman. Alltsammans förbands med befintlig brunn utanför kyrkogården i öster. Schaktet grävdes till ett djup av ca 1,1-1,2 m, med bredden 1,4-1,5 m. Utanför sydvästportalen påträffades två grundmurar i vinkel mot kyrkomuren. Dessa härstammar sannolikt från 1400-talets vapenhus, vilket revs År 1810. Strax öster om koret framkom en större ansamling omblandade skelettdelar, vilka sannolikt utgör en rest av det benhus som låg här och som är omnämnd vid mitten av 1700-talet. Det omtalas att ben grävts ner under benhuset av utrymmesskäl. Orörda marklager påträffades endast på ett mindre parti söder om kyrkan på ca 1,2 m djup. Enskilda och orörda gravar kunde inte observeras.

RaäNr

Län

Landskap Socken

Stora Tuna 811:1 Dalarna Dalarna Stora Tuna

ASI Nr
2082

År
1994

Namn/Plats
Hedemora, Tviksta

Typ av undersökning
arkeologisk förundersökning
Ansvarig organisation
Dalarnas museum

Ansvarig person
Leif Nilsson

Fornlämningskategori
lämningar saknas

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Inför en planerad vägbyggnation i Tviksta, Hedemora stad, utfördes en arkeologisk förundersökning i form av en schaktövervakning av ett ca 5000 kvm stort område. Inga fasta fornlämningar påträffades.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Hedemora 468:1	Dalarna	Dalarna	Hedemora

AIS:Nr

2126

Namn/Plats

Hult

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

stensatt källare, husgrund,
smedjegrund

År

1994

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

En arkeologiskt utredning har utförts inför en ny infart till Österå invid sjön Varpan. Området kring Varpan var betydelsefullt under medeltid och har många spår av hyttverksamhet. Fastigheten Hult, som främst berörs av vägdragningen, har dock tillkommit som ett resultat av 1800- talets nyodlingsverksamhet.

Odlingslandskapet har ännu stark 1800-talsprägel, men är idag igen planterat. Där finns rester av lador, hägnader och odlingsrösen. En källare ligger vid eller snarare under nuvarande vägbank. Den skulle kunna tillhöra en gårds bebyggelse från 1700-talet, då tillhörande Uggelvikens by. Källaren berörs av vägdragningen.

Raä Nr

Stora Kopparberg 234:1

Län

Dalarnas

Landskap

Dalarnas

Socken

Stora Kopparberg

ASI Nr

2113

Namn/Plats

Kyrkoherdebostället

År

1994

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Leif Nilsson

Fornlämningskategori

ingen fornlämning påträffades

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Med anledning av husbyggnation och ett vägbygge utfördes en arkeologisk förundersökning på fastigheten kyrkoherdebostället i Rättvik. I exploateringsytans närhet återfinnes en rundstensättning samt en fyndplats för en trindyxa. Undersökningen kunde ej påvisa fast fornlämning inom den aktuella exploateringsytan. Vid schaktningen påträffades enstaka sotfläckar som bedömdes som recenta, dessutom framkom fynd av slagg. Den historiska kartanalysen visar att det fanns en del röjningsrösen inom exploateringsytan år 1820.

RaäNr

Län

Landskap Socken

ej fornlämning Dalarna Dalarna Rättvik

ASI Nr

2139

Namn/Plats

Stora Tuna Kyrka

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Ann-Catrin Nordin

Fornlämningskategori

begravningsplats, gravar, grundmur

Datering, period

medeltid, nyare tid

Fynd

ben av människa

Beskrivning

Med anledning av en geoteknisk undersökning vid Stora Tuna kyrka utfördes en arkeologisk förundersökning i form av en schaktövervakning. Två provschakt togs upp inill kyrkans grundmurar. Det första grävdes strax Ö om sydsidans västra portal. På ca 0,5 m djup påträffades grundmuren efter ett senmedeltida vapenhus samt mot botten, ca 2 m ner, spår av omrörda gravar. Det andra schaktet grävdes omedelbart N om långhuset, mellan de västligaste strävpelarna. På ca 1,7 m djup nåddes orörd mjåla. Däröver låg flera gravschakt grävda i varandra med omrörda, fragmentariska benrester.

RaäNr

Län

Landskap

Socken

Stora Tuna 811:1 Dalarna Dalarna Stora Tuna

AIS:Nr

2125

Namn/Plats

Nedre Gruvriste, Sanders
hemman

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

År

1994

odlingslämning, röjda ytor, terraseringar, stenmurar, odlingsrösen, bebyggeselämning, gårdstomter, gruvhål, gruvvarp

Datering, period

högmedeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av planerad utbyggnad av väg 60, mellan Falun-Borlänge, delen Gruvgatan-Sanders hemman, utfördes en arkeologisk utredning. Utredningen visade på fyra odlingsytor med stenröjda ytor, åkerterrasser och åkerbak, odlingsrösen, ladugårds lämningar, stenmurar, två gårdstomter med husgrundterrass och källargrund, samt ett stort gruvområde med gruvhål, företrädesvis skärpningar och varphögar.

Raä Nr

Stora Kopparberg 224:6

Län

Dalarnas

Landskap

Dalarnas

Socken

Stora Kopparberg

Stora Kopparberg 224:5

Dalarnas

Dalarnas

Stora Kopparberg

Stora Kopparberg 77:1

Dalarnas

Dalarnas

Stora Kopparberg

ASI Nr

2110

Namn/Plats

Kyrkbyn, Ön

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Leif Nilsson

Fornlämningskategori

slaggförekomst, boplats

År

1994

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning föranledd av en planerad utvidgning av kyrkogården i Orsa. I anslutning till området har det tidigare påträffats en gropkeramisk boplats. Undersökningen inleddes med en georadarundersökning följt av schaktgrävning. Inga anläggningar eller Fynd påträffades.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Orsa 448:1	Dalarna	Dalarna	Orsa

ASI Nr

2110

År

1995

Namn/Plats

Österby, Kaptenbostället

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, boplats, slaggförekomst, kulturlager

Datering, period

stenålder, yngre järnålder

Fynd

avslag av kvarts, keramik

Beskrivning

Med anledning av dragning av en högspänningskabel i Österby i stora Tuna **Socken**, utfördes en arkeologisk förundersökning i form av enschaktövervakning. Strax öster om den registrerade slaggförekomsten raä 132, påträffades ett lager innehållande enstaka slaggstycken, sot och mo. Lagret tolkas som rester efter järnframställning, sannolikt från den yngre järnåldern. Någon konstruktion påträffades inte, men ugnsplatsen bör ha legat i närheten. Mitt på åkergärdet, 20-30 m öster om den registrerade stenåldersboplatsen raä 80, kunde ett djupare liggande kulturpåverkat lager observeras, innehållande enstaka skärvsten, järnslag, kanske både från reduktion och smide, samt ett keramikfragment. Lagret representerar möjligen en äldre odlingsyta, men med spår från förhistoriska bosättningar i närheten. Här påträffades dessutom ett kvartsavslag.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Stora Tuna 80:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna
Stora Tuna 132:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna
Stora Tuna 410:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna

ASI Nr

2080

Namn/Plats

Åsgatan, Gussarvsgatan, Brunnsjögatan

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Ann-Catrin Nordin

Fornlämningskategori

kulturlager, väg

År

1995

Datering, period

nyare tid

Fynd Beskrivning

Arkeologisk förundersökning med anledning av anläggandet av en cirkulationsplats i korsningen Åsgatan - Gussarvsgatan/Brunnsjögatan i Hedemora stad. Sammanlagt skiktgrävdes 8 schakt med hjälp av grävmaskin försedd med planeringskopa.

Marken var mycket söndergrävd av tidigare gjorda rör-, kabel- och ledningsschakt. I Åsgatans norra sträckning framkom en äldre kullerstensbeläggning. I ett schakt väster om Åsgatan påträffades kulturlager som sannolikt innehöll äldre vägbeläggningar. För övrigt framkom sentida bebyggelserester med tegel.

RaäNr   Län   Landskap   Socken

Hedemora 194:1 Dalarna Hedemora

ASI Nr

2067

Namn/Plats

Saxhyttan

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

År

1995

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

hytt område

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Arkeologisk schaktövervakning i samband med förstärkningsarbeten på dammvallen inom hytt- och hammarområdet i Saxhyttan. Schaktövervakningen gällde borttagandet av torv- och humuslager samt stubbar och rötter på dammvallens krön. Vid arbetet kunde dammens konstruktion studeras. Dammen var i södra kanten och runt utskoven uppbyggd med en ca 2 m hög kallmur av huggna gråstensblock. Norr om kallmuren, mot själva vattenreservoaren, bestod fyllningen endast av slagg och lite moränsten. För att dammvallen ska ha hållit tätt börden ursprungligen ha varit brädfodrad på norra sidan.

RaäNr

Grangärde 84:1 Dalarna

Län**Landskap Socken**

Dalarna Grangärde

AIS:Nr

År

2124

1995

Namn/Plats

Sanders hemman, Nedre
Gruvriset

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

bebyggelselämning, gårdstomt, odlingslämning, stensträng, stenmur, fossil åker

Datering, period

högmedeltid, nyare tid

Fynd

keramik fragment från krukor och fat i B-11 gods med invändig
glasyr, grönt fönsterglas, kalkbruk samt murtegel

Beskrivning

Med anledning av planerad nydragning av riksväg 60 Falun-Borlänge, utfördes en arkeologisk förundersökning vid "Tallen" i Nedre Gruvriset.

Fornlämningarna består av äldre gårds lämningar med omgivande odlingslämningar.

Förundersökningen lades upp i tre steg: analys av historiska kartor, kartering av dagens kulturlandskap samt provgrävning. Dagens kulturlandskap inom undersökningsområdet uppvisar stora likheter med det historiska, såsom det redovisats på 1700- och 1800- talskartorna. Många åkerformer, hägnader, odlingsrösen och vägar finns kvar. Odlingsmarken under första hälften av 1700-talet karaktäriseras av att inägomarken bestod av takter som brukades i lindbruk, vilket innebar att en stor del av marken utgjordes av äng. Mot mitten av 1800-talet brukas större delen av inägomarken som åker, troligen i någon sorts cirkulationsbruk. Vid mitten av 1800-talet hade De två sydligaste Gårdarna i byn flyttats, De som låg inom undersökningsområdet. Provschakten kunde bestämma platsen för den mellersta Gården, raä 224

F, i form av en uppförd husgrundsterass med påförda byggnadsavfalls lager. De daterbara fynden i byggnadsavfallet anger 1600/1700-tal, men kol från terrassens botten antyder att terrassen/Gården kan ha anlagts vid mitten av 1500-talet. Därtill framkom ett stort igenfyllt dike, 6 m brett och 1,4 m djupt, av okänd funktion och ålder samt ett kulturlager/husgrund från mitten av 1800-talet. Träkol under två stenmurar/åkerterrasser daterades till omkring mitten respektive slutet av 1200-talet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Stora Kopparberg 224:5	Dalarnas	Dalarnas	Stora Kopparberg
Stora Kopparberg 224:6	Dalarnas	Dalarnas	Stora Kopparberg

AIS:Nr

2029

Namn/Plats

Fonsnäs, Ramsnäs

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

År

1995

Ansvarig person

Ann-Catrin Nordin

Fornlämningskategori

minnessten, slagg:

förekomst

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning inför vägbreddning och dikning av **Länsväg** 875 i Sundborn Socken. Den arkeologiska utredningen utfördes som en besiktning av vägsträckans sjönära terräng samt i närområdena till tidigare kända fornlämningar. Vägen går genom både skogbevuxen inägomark och odlingsmark mellan Fonsnäs och Ramsnäs byar och vidare ett par kilometer norrut till Sockengränsen. I en åker i Ottesbo hittades slagg i kol- och sotbemängd matjord, vilket tyder på äldre järnframställning. Platsen var belägen ca 20 m väster om landsvägen. En minnessten stod intill vägen i gränsen mellan Sundborns och Svärdsjö Socken. Enligt texten på denna har den placerat här i samband med vägens tillkomst År 1921-22.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 35:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS Nr

2030

Namn/Plats

Backanäs, Backa

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Ann-Catrin Nordin

Fornlämningskategori

gårdstomter

År

1995

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning inför vägbreddning och dikning av **Länsväg** 875 inom Svärdsjö Socken. Utredningen utfördes som en besiktning av vägsträckans sjönära terräng samt i närområdena till tidigare kända fornlämningar. Vägen går mellan Backanäs och Backa och karakteriseras av det öppna odlings**landskapet**. Två äldre gårdstomter fanns i Backanäs, raä 214:1 och 214:2. Landsvägen, som tillkom År 1921-22 går mellan och delvis i dessa gårdstomter. Ett par hundra meter norr om dessa ska en slaggförekomst vara belägen. Den kunde ej återfinnas vid denna utredning.

RaäNr

Svärdsjö 214:1

Svärdsjö 214:2

Län   Landskap   Socken

Dalarna Dalarna Svärdsjö

Dalarna Dalarna Svärdsjö

AIS:Nr

År
1995

2031

Namn/Plats

Toftbyn,
Boränget

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Ann-Catrin Nordin

Fornlämningskategori

gårdstomt

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning inför vägbreddning och dikning av **Länsväg** 876 mellan Toftbyn och Boränget i Svärdsjö Socken. Utredningen utfördes som en besiktning av vägsträckans sjönära terräng samt i närområdena till tidigare kända fornlämnningar. Vägen går både genom skogbevuxen inägomark och by bebyggelse i öppet odlingslandskap. Det botaniskt intressanta området mellan Arnbo och Sveden var undantagen från vägbreddningen. Ett kulturhistoriskt intressant vägavsnitt går genom Svedens by och Boränget vars bebyggelsestradition har medeltida och sannolikt även förhistoriska anor. Flera äldre gårdstomter, raä 220:1- 4 och 221:1-2 är belägna intill vägen, och berörs delvis av de planerade markarbetena. En eventuell stenåldersboplats, raä 259, är belägen söder om landsvägen i Boränget.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Svärdsjö 214:1	Dalarna	Dalarna	Svärdsjö
Svärdsjö 214:2	Dalarna	Dalarna	Svärdsjö
Svärdsjö 214:3	Dalarna	Dalarna	Svärdsjö
Svärdsjö 214:4	Dalarna	Dalarna	Svärdsjö
Svärdsjö 214:1	Dalarna	Dalarna	Svärdsjö
Svärdsjö 214:2	Dalarna	Dalarna	Svärdsjö

ASI Nr

2031

År

1995

Namn/Plats

Toftbyn, Boränget

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Ann-Catrin Nordin

Fornlämningskategori

gårdstomt

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning inför vägbreddning och dikning av **Länsväg** 876 mellan Toftbyn och Boränget i Svärdsjö Socken. Utredningen utfördes som en besiktning av vägsträckans sjönära terräng samt i närområdena till tidigare kända fornlämningar. Vägen går både genom skogbevuxen inägomark och by bebyggelse i öppet odlingslandskap. Det botaniskt intressanta området mellan Arnbo och Sveden var undantagen från vägbreddningen. Ett kulturhistoriskt intressant vägavsnitt går genom Svedens by och Boränget vars bebyggelsestradition har medeltida och sannolikt även förhistoriska anor. Flera äldre gårdstomter, raä 220:1-4 och 221:1-2 är belägna intill vägen, och berörs delvis av de planerade markarbetena. En eventuell stenåldersboplats, raä 259, är belägen söder om landsvägen i Boränget.

RaäNr

Län Landskap Socken

Svärdsjö 220:1 Dalarna Dalarna Svärdsjö

Svärdsjö 220:2 Dalarna Dalarna Svärdsjö

Svärdsjö 220:3 Dalarna Dalarna Svärdsjö

Svärdsjö 220:4 Dalarna Dalarna Svärdsjö

Svärdsjö 221:1 Dalarna Dalarna Svärdsjö

Svärdsjö 221:2 Dalarna Dalarna Svärdsjö

ASI Nr

2138

År

1995

Namn/Plats

Hångsarvet

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Ann-Catrin Nordin

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period

neolitikum, medeltid

Fynd

kvartsavslag, skifferavslag, slagg, bränd lera, spik, hästskosöm, övriga järnfragment, del av kritpipa, skärva av drejad keramik

Beskrivning

Arkeologisk utredning inför ett planerat nytt vägsystem i Lindan- Hångsarvet i Stora Tuna Socken. Utredningen innefattade en agrarhistorisk analys med kartkalk, en fördjupad fornminnesinventering och en provgrovsgrävning.

I det aktuella området fanns under 1600-talet flera ensam gårdar vilka sannolikt etablerats under medeltiden. Några skattehemman var delade och utgjorde mindre byar medan kronhemmanen fortfarande var ensam gårdar. Till de olika enheterna hörde åkergården, ängsgården och utmärker. Flera gårdar brukades av bergsmän. Ägogränserna från 1600-talet är inte bevarade eftersom marken omarronderades under 1800-talet i samband med skiftet. Några vägar har dock kvar sin gamla dragning. Inget av de äldre bebyggelselägena kommer att beröras av den nu aktuella exploateringen.

Flera fynd av kvartsavslag samt ett skifferavslag gjordes i två områden inom utredningsytan. Dessa utgör sannolikt neolitiska boplatslägen. För övrigt fanns gårdstomts fynd/-fragment, slagg och bränd lera, spik, hästskosöm, övriga järnfragment, del av kritpipa samt en skärva av drejad keramik.

RaäNr

Stora Tuna 550:1

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Stora Tuna

ASI Nr
2136

År
1995

Namn/Plats

Tuna Prostgård, Pastorsbostället

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

bebyggeselämnning, husgrundsterass, kulturlager,
metallframställningslämnning, klockgjutargrop

Datering, period

nyare tid

Fynd

gjutspill och gjutformsfragment, mynt, palett,
kritpipor, fönsterglas, hushållsglas, yngre rödgods,
järnföremål, slaktben

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning vid schaktning för byte av beläggning och bärlager på gårdsplan och infartsväg till Prostgården i Stora Tuna Socken. Under gårdsplan framkom lämningarna efter kyrkklockgjutning i form av en stor grop, gjutformsfragment, gjutspill av kopparlegering, sten, bränd och obränd lera, sot samt korslagda luftkanaler i botten. Sannolikt gjöts en eller flera klockor här i början av 1600-talet.

På en terrassformad förhöjning mitt för den nuvarande mangårdsbyggnaden påträffades lämningarna efter 1600-talets prästgård. Att döma av historiska kartor och lämningarna i marken har prästgården varit utformad som en kringbyggd gård av nordsvensk typ, med ett timrat boningshus med vitkalkad öppen spis. Av fynden att döma användes byggnaden under 1600- fram till mitten av 1700-talet, då den nuvarande herrgårdsliknande Prostgården uppförts.

Lämningarna efter byggnaden grävdes inte ut, utan ligger kvar under det nya bärlagret och den nya vägbeläggningen.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Stora Tuna 417:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna

AIS:Nr
2041
Namn/Plats

År
1995

Falu gruva
Typ av undersökning
arkeologisk
förundersökning
Ansvarig organisation
Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg
Fornlämningskategori
industrilämning,
avfallslager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

I samband med täkt av gruvavfall för rödfärgsråvara vid Falu gruva, utfördes en arkeologisk schaktövervakning. Gruvavfallet från 1800- 1900-talet, som i huvudsak är slam från anrikningsverket, ligger tippat i södra delen av Stora Stöten. Misstankar fanns att äldre anläggningar, gruvschakt kunde finnas dolt under avfallet. Täkten gjordes dock ej så djup som planerat, då det visade sig att för mycket byggavfall samt gruvsten var inblandade i massorna för att de skulle vara användbara för rödfärgsverket. Endast begränsade schaktningar gjordes därför inom området. Orörd mark nåddes endast **Längst** i norr där berget blottades på mindre ytor. Inga äldre konstruktioner eller avfallslager påträffades.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 17:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS Nr

2081

Namn/Plats

Holen, Norrby

Typ av undersökning

arkeologisk

förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Ann-Catrin Nordin

Fornlämningskategori

boplats, bebyggeselämning

År

1995

Datering, period

mesolitikum, neolitikum,

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning inför anläggandet av en ny åkerväg i Holen och Norrby i Hedemora Socken. Två kända stenåldersboplatser (raä 272 och 273) samt en gårdstomt (raä 377) fanns i anslutning till exploateringsområdet. I undersökningen ingick kartexerpering, fördjupad fornminnesinventering, fosfatkartering och provgrovsgrävning. Under den tid som området utgjort inägomark har den i huvudsak brukats som ängsmark. Bystrukturen har sannolikt förhistoriska men säkert medeltida rötter.

De tidigare kända stenåldersboplatserna lokaliserades och i matjordslagret gjordes några Fynd av avslag i kvarts och annan stenart, bränd lera, brända ben, ett sandstensbryne och enstaka slagg. I åkermarken väster om raä 377 hittades föremål/fragment av gårdstomts karaktär. Vid provschaktning i den planerade vägsträckningen strax norr om stenåldersboplatserna framkom inga anläggningar eller boplats Fynd. Med hänsyn till topografin och spridningsbilden av boplats Fynd, bör tydligare boplatsstrukturer finnas något söder om exploateringsområdet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Hedemora 272:1	Dalarnas	Dalarnas	Hedemora
Hedemora 273:1	Dalarnas	Dalarnas	Hedemora

Riksanantikvarieämbetet

AIS:Nr

2043

År

1995

Namn/Plats

Berghauptmansgatan, Övre
Elsborg

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarigorganisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

kulturlager (huvudsakligen påfört), hyttavfall, pipstock, kulvert

Datering, period

nyare tid

Fynd

rödgodskera mik

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning vid markarbeten för vatten- och avloppsledningar i Berghauptmansgatan och Kung Magnigatan i stadsdelen Elsborg. Schaktningen skedde i gatumark. Slagg var påförd över hela området. I den södra delen var slagglagret endast några decimeter tjockt, medan det i norra delen, vid Gruvgatan, var över 2,5 m. I denna del, nära hyttområdet vid Gruvbäcken, var De olika lagren mycket tydliga, där fanns hårdgjorda slaggytor varvat med en hel del hyttavfall.

Det förekom sparsamt med kulturrester i och mellan slagglagren, och rödgods förekom långt ner i lagren. Keramiken och 14C-dateringarna visar att lagren tillkommit under De senaste Århundradena. I Berghauptmansgatan påträffades en stenbyggd kulvert ca 1,5 m under gatunivå, kulverten dateras troligen till 1800-talet.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun

ASI Nr

2047

År

1995

Namn/Plats

Falun, Ingarvet

Typ av undersökning arkeologisk förundersökning**Ansvarig organisation**

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

industrilämning, rost

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

I samband med en geoteknisk undersökning inför en planerad industribyggnation, utförde Dalarnas museum en arkeologisk förundersökning i form av en schaktövervakning. Elva gropar togs upp och avslöjade djupa, påförda fyllnadsmassor på den naturliga moränen i form av framförallt industriavfall från främst 1900-talet.

Industriavfallet bestod av grus, sten, skrotsten, kisbränder, byggnadsmaterial slagg

m.m. Under industriavfallet påträffades mindre rester av rostverksamhet från 1800-talet, vilken utgjorde en del i kopparframställningen.

RaäNr   Län   Landskap   Socken

Falun 109:1   Dalarna Dalarna   Falun

ASI Nr

2046

Namn/Plats

kvarteret Posten

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Ann-Catrin Nordin

Fornlämningskategori

stadslager, husgrund

År

1995

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

I samband med nedläggning av vattenledning vid kvarteret Posten, utfördes en arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning. Kvarteret är beläget i Falu gamla stadsområde, raä 68. Vid schaktningen framkom kulturlager med varvade ljusa och mörka lager bestående av grusblandad sand. Dessa avbröts här och var av gropar fyllda med slagg, i en kort sekvens av schaktet framkom timmerrester med en fragmentarisk knut. Timret var tidigare avgrävt av ett rörschakt vilket gjorde tolkningen svår. Möjligen hör timmerkonstruktionen till en källare eller en byggnad vars nedre stockvarv grävts ned under markytan. I stockarnas underkant fanns bitar av slagg och tegel.

Överkanten var eldpåverkad varpå lera påförts. Ovanpå detta fanns ett näverlager som bildade botten i en grop fylld med kol och sot. Schakten grävdes ca 1,8 m djupa. Kulturlager fortsatte under den framtagna ytan i schaktbotten.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS:Nr

2044

Namn/Plats

Gamla Herrgården

Typ av undersökning

arkeologisk

förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Ann-Catrin Nordin

Fornlämningskategori

husgrund, slagg

År

1995

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av en planerad utbyggnad av ett enfamiljshus på fastigheten

Gamla Herrgården i Falu stad utfördes en arkeologisk förundersökning. Fastigheten ligger inom raä 58 och 68 som utgör Falu stads äldsta stadsområde. Fastigheten angränsar dessutom till raä 95 och 98. Enligt tidigare undersökningar i området ligger lämningarna av Borns hyttegård från 1300-talet under ett fyra meter tjockt slagglager. Då schaktdjupet nu endast uppgick till 0,5-0,9 m förväntades vi hitta yngre lämningar från exempelvis bostadshus eller ekonomibyggnader vilka finns utritade på De äldre fastighetskartorna.

Tre schakt maskingrävdes skiktvis. Två av schakten innehöll endast slagg, i det tredje framkom bebyggelserester från en uthusbyggnad samt en arbetsyta eller gårdstun. Bebyggelseresterna bestod av syllstensrader, en syllstock, en Hård golvyta av grusblandad sand samt en trappsten som troligen hört till byggnaden.

De kulturlager som påträffades begränsades nedåt av påförda slagglager. Fynden bestod av glaserad keramik, porslin, spik,

hästskosöm, flaskglas, tagel och läder. De kan sannolikt dateras till sent 1800-tal och 1900-talets början.

RaäNr Län Landskap Socken

Falun 58:1 Dalarna Dalarna Falun

Falun 68:1 Dalarna Dalarna Falun

ASI Nr
2133

År
1995

Namn/Plats

Hångsarvet, Paradisvägen

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

Datering, period

stenålder, nyare tid

Fynd

järnfragment, keramik (1700-/1800-tal)

Beskrivning

Med anledning av ett planerat vägbygge i Hångsarvet och i Hällsarvet i Borlänge kommun, utfördes en arkeologisk förundersökning hösten 1995. En arkeologisk utredning hade uppdragat under mark dolda boplats- och gårds lämningar inom de nu aktuella områdena. Sökschakt togs upp i de åda åkerytorna med hjälp av grävmaskin.

I Hångsarvet avbanades en större yta strax intill en bäckravin, där lämningar av stenålderskaraktär observerats vid utredningen (raä 803 Stora Tuna sn). Inga anläggningar fanns bevarade i eller under den ca 0,3-0,4 m djupa matjorden, däremot förekom spridd skärvsten i matjorden. Ett ca 0,1 m tjockt och sotigt kulturlager påträffades i kanten mot bäckravinen. Det innehöll bl.a. järnfragment och keramik från 1700-/1800-talet. Längre norrut påträffades ett äldre täckdike samt spår av historisk bebyggelse som åtminstone sedan mitten av 1600-talet legat strax väster om undersökningsytan. Spåren bestod i tegel, sten, kol/sot, yngre rödgods m.m. i matjorden.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Stora Tuna 803:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna
Stora Tuna 800:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna
Stora Tuna 550:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna

AIS:Nr

År

2112

1995

Namn/Plats

Öja

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

slaggförekomst

Datering, period

yngre järnålder, äldre medeltid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning med anledning av planarbete för Öjastranden i Rättviks kommun. Utredningen lades upp i två steg: dels en fördjupad fornminnesinventering av planområdet, dels en jämförande studie vad gäller boplatser och järnframställningsplatser i Siljans området genom fornminnesregistrets uppgifter.

Tre kända slaggförekomster/järnframställningsplatser av förhistorisk karaktär låg inom planområdet på gammal odlingsmark. Därutöver fanns ett grävt kanalformat dike tvärs över ett näs som sannolikt utgjort en del av en vinterväg. Inga ytterligare fornlämningar påträffades, men ett område markerades där fångstbosättningar kan ha legat.

Vid den jämförande studien framkom att De kända förhistoriska järnframställningsplatserna och framförallt stenåldersboplatserna orienterar sig till sedimentjordar och finare morän. Dock avspeglar detta i hög grad inventerings- och upptäcksförhållandena, framförallt vad gäller stenåldersboplatserna. Båda Fornlämningskategorierna är i hög grad orienterade till sjöar och vattendrag, men ligger i därutöver i något

olikartade lägen. Ca 80% av järnframställningsplatserna och 90% av stenåldersboplatserna beräknas vara skadade eller borttagna.

Huvudorsakerna är det historiska åkerbruket, erosion av älv- och sjöstränder samt skador med anledning av småhusbebyggelse. Endast ett fåtal lokaler är arkeologisk undersökta.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Rättvik 29:1	Dalarna	Dalarna	Rättvik
Rättvik 28:1	Dalarna	Dalarna	Rättvik
Rättvik 311:1	Dalarna	Dalarna	Rättvik

AIS Nr

2093

Namn/Plats

Leksands kyrka

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Ann-Catrin Nordin

Fornlämningskategori

kyrka

År

1995

Datering, period

medeltid

Fynd

Beskrivning

I samband med grävningsarbeten vid restaureringen av Leksands kyrkas exteriör, utförde Dalarnas Museum en arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning. Vid arbetet handgrävdes en grund ränna runt hela kyrkobyggnaden för att skapa en tillfällig luftningskanal inför putsningen av fasaden. Därtill frilades två brunnar på var sida om koret, och ett schakt grävdes för nedläggning av åskledarkablar.

Vid arbetet frilades delar av kyrkans grundmur. Grunden var uppbyggd av rektangulära tuktade stenar men även av natursten, de sistnämnda sköt på vissa ställen fram upp till 0,4 m utanför grundmuren. En igenmurad port fanns i södra skeppets västra del där det tidigare funnits ett vapenhus. Ytterligare en igenmurad port -"prästporten"- fanns i korets södra vägg. Vid grävningen för åskledarkabel mellan kyrkan och klockstapeln, framkom kulturlager i området närmast kyrkan. Kulturlagren slutade tvärt ca 10 m öster om sakristians östra vägg vilket möjligen kan tyda på att kyrkan i äldre tid varit omgiven av en kyrkogårdsmur eller annan avgränsning.

RaäNr Län Landskap Socken

Leksand 905:1 Dalarna Dalarna Leksand

ASI Nr 2037 **År** 1995

Namn/Plats

Falu gruva

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson, Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

industrilämning, slamjord, slig, gruvsten, byggnadsavfall

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av schaktning för dräneringsledning i södra delen av området kring Falu Gruva, strax norr om Pilbovägen, utfördes en arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning. Schaktet grävdes från riksvägen i öster ca 360 m uppför sluttningen åt väster. Det var 3,5-4 m brett och 2,5-4 m djupt. I de lägst belägna partiet i öster bestod fyllnadslagren av enbart påförda industrimassor som slamjord, slig, gruvsten och industribyggnadsavfall. Först drygt 100 m upp i sluttningen påträffades naturliga jordlager i form av silt/morän. Ytterligare en bit åt väster upphör industriavfallslagren. **Längre** upp i sluttningen låg burnus och block, somliga spräckta och påverkade av gruvverksamheten i området, direkt på den naturliga moränen. I schaktets västra ände påträffades ytterligare påförda industriavfallslager, i anslutning till industribyggnader. Inga konstruktioner påträffades. Inga Fynd togs tillvara.

RaÄNr	Län	Landskap	Socken
Falun 109:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS:Nr

2087

Namn/Plats

Rörshyttan

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

bebyggelselämning, stödmur till bro,
hammarlämning

År

1996

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av ombyggnation av bron över Holens utlopp i Rörshyttan, utfördes en förundersökning i form av schaktövervakning. Bron ligger inom ett äldre hytt område från medeltid, men där vattenkraften även nyttjats för hammarsmedjor, kvarnar, garveri, såg, krutbruk och kraftstation. Vid schaktningen för en ny stödmur blottades en äldre stödmur som sannolikt uppförts i samband med att den nuvarande bron byggdes. Spår av stenar, ankarjärn, järnskrot och kol/sot på platsen för den nya stödmuren, antyder att en hammare stått på platsen, kanske under 1800-talet.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Husby 61:1	Dalarna	Dalarna	Husby

AIS Nr

2134

Namn/Plats

Gylle Skolgata

Typ av undersökning särskild undersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, blästerugn, kolningsgrop

År

1996

Datering, period

yngre järnålder

Fynd

Beskrivning

Vid Borlänge kommuns schaktning för nytt bärlager i Gylle Skolgata framkom kol och slagg under befintlig vägbana. Dalarnas museum undersökte de återstående lämningarna och dokumenterade dem i plan och profil.

Lämningarna utgjorde rester av vad som troligtvis varit en kvadratisk kolningsgrop, en diffusare kolningsgrop och en blästerugn. Blästerugnen bestod av en flack grop med rikligt med ugnsväggsbitar. Lämningarna har daterats till yngre järnålder.

RaäNr

Län

Landskap

Socken

Stora Tuna 855 Dalarna Dalarna Stora Tuna

År
1996

AIS:Nr

2091

Namn/Plats

Persbo, Ludvika, Marnäs

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

hågnad, röjd yta, röjningsrösen, fossil åker, gårdstomt, torplämning, byggnad, hålväg, våghållningssten, gränsmärke, hamnanläggning, båt **Länning**, skärpning, gruva, kolbotten, fiskeanläggning, plats med tradition

Datering, period

medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Inför en planerad ny sträckning av riksväg 60 vid Ludvika utfördes en arkeologisk utredning hösten 1996. Vägsträckan var 17,5 km lång och löpte genom Ludvika tätort och Persbo byar. Kartanalys har visat på en stor variation i den rumsliga organisationen. Persbo och Marnäs har haft relativt samlad bybebyggelse medan Ludvika by snarare har haft karaktären av en samling ensam gårdar. Hyttverksamheten har varit viktigare vid lokaliseringen av bebyggelsen än åkerbruket. Åkermarken brukades huvudsakligen i ensäde och lindbruk och var ofta särägd och särhågnad. Runt byarna har funnits stora utmärker utan någon bebyggelse. Vid kart- och arkivstudier har det framkommit att området utgjorde ett randområde under förhistorisk tid och troligen under en stor del av medeltiden, tolkningen av Väster Silvbergs betydelse är dock oklar. En betydande expansion skedde under 1600-talet med många nya bebyggelseenheter. Många strukturer i Landskapet är från denna tid.

En fördjupad fornminnesinventering har skett i en ca 50 m bred zon på bägge sidor om den planerade vägdragningen. Vid arbetet påträffades lämningar efter odling, bebyggelse, vägar, fågator, kolbottnar, gruvor,

båt **Lämningar**, fasta fisken m.m. Kartanalys och specialinventering utgjorde sedan underlag för urval av områden för fosfatkartering och provgrovsgrävning. Fosfatkartering utfördes i två områden, för att försöka spåra stenåldersboplatser, men analyserna gav inga sådana indikationer. Provschakt grävdes främst i den för vägen reserverade marken inne i Ludvika tätort. Marken hade tidigare brukats som åker. Lämningarna som påträffades i De 44 schakten var från nyare tid.

Utredningen har främst visat på lämningar från nyare tid. Det kan delvis förklaras av att vägen till stora delar dragits på gränsen mellan inägomark och utmark och inte berört gruvstråk och hyttlämningar.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
ej angivna	Dalarna	Dalarna	Ludvika

AIS Nr

År

2040

1996

Namn/Plats

Falu stad, Falu gruva

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

UV Mitt

Ansvarig person

Helmut Bergold

Fornlämningskategori

slaggvarp, skrotsten, svavelframställningsplats, hyttrest, vägar, pipstock

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning inför ombyggnad av Riksväg 60 mellan Pilbokorset och Gruvgatan i Falun. Ombyggnaden berör Faluns gamla stadsområde (raä 68) och Falu gruva (raä 109). Förundersökningen omfattade 35 maskingrävda provschakt på båda sidor om den befintliga vägsträckningen. Resultaten från undersökningen visar att stora delar av området kännetecknas av industrilämningar i form av avfallslager som förts på under olika tidsperioder. De stora mängderna avfallsmaterial har gjort att områdets ursprungliga topografi radikalt har förändrats.

De äldsta förändringarna har ägt rum i den norra delen, runt Gruvrondellen och ett hundratal meter söder om den. I områdets södra del, speciellt söder om Pilborondellen och på dess östra sida i riktning mot norr, är omfattande partier utfyllda under sen tid, framför allt är det massor från ett anrikningsverk och sentida byggnadsavfall som märks i dessa vägavsnitt.

Konstruktionsrester fanns i form av två vägsträckningar, en kraftigt raserad svavelframställningsplats, en pipstock samt en hyttbacke med

minst två
aktivitetsskikt.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun
Falun 109:1	Dalarna	Dalarna	Falun

ASI Nr

2123

År

1996

Namn/Plats

Kälarvet

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

bebyggelselämning, gårdstomter, väg

Datering, period

nyare tid

Fynd

tegel, och, järn,

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med markarbete för elkabel vid kår arvet. Området består av morän, i de högre delarna var jordtäcknet tunt, därunder påträffades och. Schaktningen skedde huvudsakligen i vägrenarna. schakten var smala och grunda, ca 0,4 m breda och ungefär lika djupa.

Aroctet och rörde tre gårdstomter, raä 208,242 och 259. Alla tre Gårdarna har äldsta belägg från 1500-talet men raä 208 och 259 har avgränsats enligt kartor från 1855. Kulturinblandning i form av kol, tegel, och, järn, och växtdeklar kunde iakttagas i jorden i anslutning till gårdstomterna, speciellt vid raä 208 och 259. Schaktningen skedde också **Längs** raä 73, en äldre färdväg som av tradition kallats "Silvervägen". Vägen var uppbyggd av skrotsten och slagg.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Stora Kopparberg 73:1	Dalarna	Dalarna	Stora Kopparberg
Stora Kopparberg 208:1	Dalarna	Dalarna	Stora Kopparberg

ASI Nr

2038

Namn/Plats

Björngränd, Östanfors, Falu stad

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

slagglager

År

1996

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med markarbeten för VA-ledning i Björngränd. Schaktningen skedde i gatumark. Den naturliga leran syntes 0,6-1,3 m under dagens marknivå, slaggutfyllnaden var 0,3- 1,0 m tjock, bitvis påförd vid två tillfällen med raseringsmassor emellan, och bestod huvudsakligen av slaggkross.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 60:1	Dalarna	Dalarna	Falun
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun

ASI Nr

2036

Namn/Plats

År

1996

Magasinsgatan, Falu stad

Typ av undersökning

Schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson Fornlämningskategori slagglager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

I samband med schaktning för fjärrvärme i närheten av Östanfors gamla hyttor gjorde Dalarnas museum schaktövervakning. Schaktet grävdes **Längs** Magasinsgatans södra sida och med en anslutning till "Krono bränneriet" tvärs över gatan. Vid dokumentationstillfället var hela schaktet uppgrävt, ca 25 m långt, 1 m brett och 1 m djupt. Grus var lagt i botten och anslutningen till Krono bränneriet täckt med plåt. Profilen mot gatan bestod bara av sen utfyllnad och västra delen av schaktet var stört av tidigare brunnsschaktning. I resten av schaktet bestod de översta ca 0,4 m av asfalt och utfyllnad av grus och morän, därunder slagg. I östra delen av schaktet kunde inga avskiljande lager iakttas i slaggen utan den verkade påförd vid ett tillfälle. Slaggen var uppblandad med grus, kol, näver, lera och murken sten.

Längre västerut framträdde avskiljande lager tydligare. Ett kulturpåverkat lager framträdde i botten av schaktet ca 14 m från västra änden, ca 1 m under nuvarande gatunivå. Fyra meter från schaktets västra ände kunde fyra separata slagglager urskiljas. Slaggen bestod nästan uteslutande av kross med bitar mindre än 0,1 m. Schaktet nådde inte steril mark.

RaäNr   Län   Landskap   Socken

Falun 68:1 Dalarna Dalarna Falun

ASI Nr

2035

År

1996

Namn/Plats

Falugatan, Slaggatan/Holmgatan, Stora Torget

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

bebyggelselager, gatunivåer

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Arkeologisk schaktövervakning vid markarbeten för fjärrvärme. Ett 14 m långt, 1,6 m brett och 1,7-2,7 m djupt schakt togs upp i nordvästra delen av korsningen Falugatan - Slaggatan/Holmgatan. En sektionsvägg dokumenterades som visserligen delvis var frusen men någorlunda ostörd av rörledningsschakt. Därvid kunde den äldre gränsen mellan tomtmark och gatumark observeras i form av flera gatunivåer i södra delen samt lämningar efter en eller fler byggnader i norr. Inga daterande fynd påträffades, men sannolikt är samtliga dokumenterade lager från tiden efter stadens reglering vid 1600-tales mitt, då området fylldes ut med djupa slagglager. Schaktet nådde ej orörd mark.

RaäNr   Län   Landskap   Socken

Falun 68:1   Dalarna   Dalarna   Falun

ASI Nr

2034

År

1996

Namn/Plats

Mormorsgatan, Övre Elsborg, Falu stad

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

kulturlager, utfyllnadslager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med markarbeten för ny avloppsledning i Mormorsgatan, Falu stad. Schaktningen gick till så att ett mindre antal gropar grävdes där ledningen förgrenade sig och/eller där serviser var anslutna. Därefter trycktes en ny avloppsledning in inuti den gamla, ett kvarter i taget. För schaktövervakningens del innebar det att mycket få orörda schaktväggar blev synliga, det var oftast sentida fyllnadsmassor på alla fyra sidorna. De gamla ledningarna fick ligga kvar, vilket betydde att schakten inte heller tömdes.

RaäNr Län Landskap Socken

Falun 68:1 Dalarna Dalarna Falun

ASI Nr

2033

År

1996

Namn/Plats

Sanders hemman, Nedre Falus stad, Falu koppargruva

Typ av undersökning

Särskild undersökning

Ansvarig organisation

UV Stockholm

Ansvarig person

Annika Grälls Fornlämningskategori kulturlager, bebyggeselämning

Datering, period

nyare tid

Fynd

Keramik (B:11), obrända ben, spik, fönsterglas, passglas

Beskrivning

Arkeologisk slutundersökning av en husgrundsterass med anledning av ombyggnaden av Riksväg 60 i Tallenområdet. Husgrundsterass var belägen i dalgången invid Nedre Gruvrisets by. I dalgången och på dess sluttningar ligger Gruvrisets och Lilla Källvikens gamla odlingsmarker. Intill fornlämning 224 finns bevarade lämningar i form av ytterligare en husgrundsterass, raserad jordkällare och ytterligare en husgrundsterass med tre hus. Husen utgörs av två stycken lador och en enkelstuga. Den minsta av dessa lador har med hjälp av sin säregna knuttyp daterats till 1300-1400-tal. Inom området finns dessutom ytterligare odlingsytor med terasser och bakbindningar, odlingsrösen, stenmurar och en äldre byväg. Odlingsrösen och en stenmur är 14C-daterade till 1200-1300-tal. Enligt Länsstyrelsens beslut fick endast två ytor om ca 160 m² vardera avbanas, dels vid en av husgrundsterasserna, dels där ett dike hade påträffats i samband med den förundersökning som Dalarnas Museum tidigare genomfört. Detta dike visade sig vid slutundersökningen vara en med sten igenfylld grop.

Vid slutundersökningen kunde konstateras att husgrundsterassen var en 18x10 m stor, och ca 1,0 m högakallmurad stenkrets av upptill 1,2 m stora stenar. Terassen synes vara uppförd i två etapper där den södra delen stratigrafiskt är äldre. I den södra delen hade stenarna anlagts på ett gråsvart gruslager medan de i norr låg på ett raseringslager bestående av sand, burnus, kalkbruk och tegelstycken. Under och inom husgrundsterassens södra del återfanns ett kulturlager. Det bestod av rester av ett golv, som härrörde från en äldre bebyggelse. Under kulturlagret och på orörd mark återfanns plogspår och ett dike.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun
Falun 109:1	Dalarna	Dalarna	Falun

ASI Nr

2144

Namn/Plats

Borgärdet

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

bebyggeselämning, bytomt

År

1996

Datering, period

nyare tid

Fynd

tegel, spik och porslin

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning vid markarbete för fjärrvärmeledning **Längs** Hedvägen till Källevägen i Borgärdet, Svärdsjö Socken. Ingreppen skedde i anslutning till två äldre gårdstomter, raä 208:5 och 208:8.

Gårdstomt 208:5 tangerades endast av ledningsgrävningen, vilken skedde i Hedvägens västra kant. Inga spår av anläggningar framkom. Gårdstomt 208:8 har legat på platån vid Källegården, i anslutning till gårdsplatsen var matjorden kulturpåverkad. I schaktet framkom rester av tegel, spik och porslin. Lämningsarna var från nyare tid.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Svärdsjö 208:5	Dalarna	Dalarna	Svärdsjö
Svärdsjö 208:8	Dalarna	Dalarna	Svärdsjö

ASI Nr

2025

Namn/Plats

kvt Laboratoriet, kvtt Åbrinken, Falu stad

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum, UV Örebro

Ansvarig person

Fredrik Sandberg Fornlämningskategori stödmur, magasin

År

1996

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning vid markarbeten för elledning i kvarteret Laboratoriet och kvarteret Åbrinken samt i Faluån. Schaktet berörde ett område rikt på metallurgiska aktiviteter och lämningar, framförallt kopparhyttor, med datering från äldre medeltid och framåt. Det vanligtvis 0,6 m breda och 0,6-0,7 m djupa schaktet löpte från korsningen Slaggatan/Södra Mariegatan, längs med norra kanten av Södra Mariegatan, norrut längs med Åbrinken, över Faluån och upp i industriområdet. På Faluåns östra sida gick det mestadels genom relativt moderna fyllnadslager. På västra sidan bröt schaktet igenom en kraftig slaggstensmur från 1800-talets mitt. Den är sannolikt en del av grundläggningen till Extraktionsverket för koppertillverkning. Strax NV om grundmuren påträffades en konstruktion i form av ett trägolvsmed anrikningsslam ovanpå, dvs råvara eller avfall. Detta magasin hör sannolikt också till extraktionsverket.

RaäNr   Län   Landskap   Socken

Falun 68:1   Dalarna   Falun

AIS Nr

År
1996

2039

Namn/Plats

Gruvområdet

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

kulverterade bäckar, ev. kallrost, hårdgjorda slaggytor, husgrunder av trä, slaggsten

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med markarbeten för vatten- och avloppsnet. Schaktningen skedde i området mellan gruvan och riksvägen. Drygt 40 schakt grävdes, de flesta i form av mindre gropar vid rörförgreningar, i enstaka fall grävdes längre schakt. De gamla schakten tömdes inte helt utan befintliga keramikrör frilades på ovansidan och slogs sönder så att ett modernt plaströr kunde placeras inuti. Denna begränsade utgrävning har påverkat möjligheterna att göra relevanta iakttagelser. Vid schaktningen noterades över hela området påförda lager av grus, slagg, skrotsten, vittrad malm blandad med morän, slamm, byggnadsavfall m.m. I östra delen iaktogs rester efter ett par rostar. Hårdgjorda slaggytor återfanns främst i anslutning till befintliga vägar och ett flertal grunder av trä, slaggsten och betong fanns under södra delen av grusplanen framför Gruvmuseet. På två ställen framkom en kulverterad bäck. Lämningarna torde vara från de senare Århundradena.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 109:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS Nr

2079

Namn/plats

kvarteret Prästen

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

bebyggelselämning, gårdstomt

År

1996

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning med anledning av planer att uppföra ett kontorshus i kvarteret Prästen inom, raä 194, Hedemora stad.

Undersökningsområdet ligger på åsen nordväst om Hedemora centrum, i kanten av det avgränsade fornlämningsområdet. Exploateringsytan gränsade i norr mot den tidigare kapplansgården, troligen medeltida, och i söder mot prästgården, vilken flyttades dit från centrum efter branden 1756.

Vid undersökningen schaktades matjorden av i fyra **Längre** och några mindre schakt. Under matjorden fanns raseringslager, stolphål och andra nedgrävningar av sentida karaktär. I sydvästra delen av området framkom stenläggningar och grundstenar. Vid jämförelse med lantmäteriakter görs tolkningen att det aktuella området utgjort prästgårdens fägård och att stenläggningen och grundstenarna tillhört en av dess byggnader.

RaäNr	Län	Landskap Socken
Hedemora 194:1	Dalarna	Dalarna Hedemora

AIS Nr

2078

Namn/plats

kvarteret Prästen

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

bebyggelselämning, gårdstomt, vägbank

Datering, period

nyare tid

Fynd

År

1996

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med ledningsgrävning för fjärrvärme i Åshemsvägen och kvarteret Prästen i Hedemora. Området ligger inom raä 194, Hedemora stad. Schaktningen skedde i gatumark i Åshemsvägen och i tomtmark i kv Prästen. Schaktet gräves ca 1 m brett och upp till 1,6 m djupt.

Längs Åshemsvägen syntes spår av sentida rörgrävningar och i den korsande Sturegatan kunde äldre vägytor dokumenteras. Framför mangården på prästgårdens tomt syntes bebyggelse rester, eventuellt en äldre husgrund. Även framför det nuvarande huset på kaplans gården fanns raseringslager och kulturlager med tegel, keramik och ben.

Förklaringen till dessa lämningar kan vara att såväl prästgård som kaplans gård tidigare legat närmare Åsgatan, husens nuvarande grunder är av betong.

RaäNr	Län	Landskap Socken
Hedemora 194:1	Dalarna	Dalarna Hedemora

AIS Nr

År
1996

2122

Namn/plats

Grycksbo pappersbruk

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

hyttområde, träskaning/kista

Datering, period

senmedeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Stora Grycksbo skulle under semesteruppehållet i juli 1996 installera en ny trumma för kylvatten. Den gamla av trä hade legat ovanpå marken, medan den nya av metall skulle grävas ner. Trummorna löper parallellt med ån, några meter öster därom. Det uppmärksammades inte att schaktningen skedde på platsen för Grycksbo hytta. En träkonstruktion framkom emellertid under slagglagren och arbetet avbröts. Dalarnas museum fick då tillfälle att dokumentera schaktet. Den del av schaktet som var antikvariskt intressant var 80 m långt, 2 m brett och drygt 2 m djupt. Det gick igenom mäktiga slagg- och kollager, men troligen inte igenom själva hyttan. Den timrade konstruktionen kan ha utgjort en förstärkning av åkanten eller del av en vattenkanal. Timret har daterats till 1470-talet. Hyttan anges vara förfallen i slutet av 1600-talet.

Raä Nr

Stora Kopparberg 436:1

Län

Dalarnas

Landskap

Dalarnas

Socken

Stora Kopparberg

AIS Nr

År
1996

2092

Namn/plats

Leksands kyrka

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

begravningsplats, grav, raseringslager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

En arkeologisk schaktövervakning utfördes av Dalarnas museum i samband med schaktningsarbeten

för att laga en vattenledning som sprungit läck strax öster om koret vid Leksands kyrka. Leksands kyrka kan vara anlagd under slutet av 1200-talet och har sedan byggts ut i flera etapper. Koret är en av de senare tillbyggnaderna och tillkom 1710.

Schaktningen skedde i början av april vilket betydde att det var tjäle i jorden. Schaktet grävdes 3x2 m stort och 2,2 m djupt. Schaktet kom att delvis grävas i det äldre ledningsschaktet från 1940-talet och delvis norr därom. Cirka en meter under nuvarande markyta framkom ett 0,1-0,2 m tjockt raseringslager bestående av tegel, bruk och sten.

Raseringslagret sträckte sig över hela ytan, även ledningsschaktet. Ben från tidigare omgrävda gravar fanns främst i de bruna sanden under tegellagret. I schaktets nordvästra ände framkom ett hörn av en träkista, spik och ett kranium på två meters djup.

Raseringslagret kan höra ihop med någon ombyggnad av koret. Då det täckte även ledningsschaktet gjordes tolkningen i fält att det måste vara sentida. En jämförelse med iakttagelserna gjorda vid schaktningsövervakningen 1995 indikerar dock att den tidigare kyrkogårdsmuren av sten och tegel kan ha gått vid schaktet. Den nuvarande kyrkogårdsmuren uppfördes i början av 1800-talet. Om raseringslagret är en rest efter den äldre, förutsätts att ledningsschaktet fyllts igen mycket omsorgsfullt.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Leksand 905:1	Dalarnas	Dalarnas	Leksand

AIS Nr

År
1996

2122

Namn/plats

Grycksbo pappersbruk

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
Dalarnas museum

Ansvarig person
Eva Carlsson
Fornlämningskategori
hytt område, träskaning/kista

Datering, period

senmedeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Stora Grycksbo skulle under semesteruppehållet i juli 1996 installera en ny trumma för kylvatten. Den gamla av trä hade legat ovanpå marken, medan den nya av metall skulle grävas ner. Trummorna löper parallellt med ån, några meter öster därom. Det uppmärksammades inte att schaktningen skedde på platsen för Grycksbo hytta. En träkonstruktion framkom emellertid under slagglagren och arbetet avbröts. Dalarnas museum fick då tillfälle att dokumentera schaktet.

Den del av schaktet som var antikvariskt intressant var 80 m långt, 2 m brett och drygt 2 m djupt. Det gick igenom mäktiga slag- och kollager, men troligen inte igenom själva hyttan. Den timrade konstruktionen kan ha utgjort en förstärkning av åkanten eller del av en vattenkanal. Timret har daterats till 1470-talet. Hyttan anges vara förfallen i slutet av 1600-talet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Stora Kopparberg 73:1	Dalarnas	Dalarnas	Stora Kopparberg

AIS Nr

År

1996,1997

2077

Namn/plats

Grådö-Brunna

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

UV Stockholm

Ansvarig person

Johan Rönnby

Fornlämningskategori

ingen fornlämning berördes

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning inför anläggandet av en avloppsledning på botten av Dalälven och sjön Håvran mellan Grådö och Brunna. Vid utredningen framkom sju objekt, en anhopning av sjunktimmer, reser av en flottbro, en dykdalb, ett fast fiske samt tre i botten nedslagna pålar. Av dessa objekt är det endast det fasta fisket innanför Borgaholm som eventuellt berörs av ledningsdragningen. Fiskeanläggningen dateras till nyare tid.

RaäNr

Län

Landskap

Socken

Dalarna

Dalarna

Hedemora

AIS:Nr

2098

Namn/Plats

År

1996, 1997

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Johan Rönnby

Fornlämningskategorier

inga lämningar

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Marinarkeologisk inventering för riksväg 60 i Ludvika **Socken**. Inga fasta fornlämningar påträffades i samband med avsökning av aktuella vattenområden.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
ej fornlämning	Dalarna	Dalarna	Ludvika

AIS:Nr
2024

År
1997

Namn/Plats

Stora Kopparbergs kyrka

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

gravplats (historisk),
bogårdsmur

Datering, period

medeltid, nyare tid

Fynd

människoben

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning vid grävningar för fjärrvärme vid Stora Kopparbergs kyrka. Schaktet drogs från sakristians norra vägg ut mot Kyrkogårdsgränd, i NV riktning, huvudsakligen **Längs** den asfalterade kyrkogången. Den enda anläggning som framkom var rester av en mur, ca 1 meter norr om kyrkväggen.

Troligtvis är det en del av samma mur som observerats vid arkeologiska undersökningar på 1930-talet, och som tolkats som De äldsta delarna av kyrkogårdsmuren. **Längs** stora delar av schaktsträckan var lagerföljden omörd som en följd av äldre ledningsdragningar och markutfyllnad.

Inga bevarade gravar återstod, däremot påträffades omgrävda skelettdelar som troligen nedlagts tillsammans i samband med tidigare markarbeten.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS:Nr

2095

År

1997

Namn/Plats

Sörnäs, Lima skans

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg Fornlämningskategori befästning, skans

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av kraftig erosion av älvbrinken under vårfloden 1995, anlade Vägverket erosionsskydd i mars 1997. Då erosionsskadorna delvis skett inom området för Lima skans från 1670-talet, utförde Dalarnas museum en arkeologisk schaktövervakning i samband med De inledande schaktningarna. Schaktningarna bestod i **släntning** av älvbrinken i norra änden av fornlämningsområdet. Ett kulturlager berördes i kanten av en mindre höjd som sannolikt utgjort norra delen av skansens norra gårdsplatå. Det blottlagda kulturlagret var dock av 1900-talskaraktär, lämningar efter en modern bebyggelse på platsen. Övriga schakt gjordes **Längre** ner i brinken, i huvudsak nere vid älven. Inga fler arkeologiska iakttagelser gjordes. Inga Fynd tillvaratogs.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Lima 251:1	Dalarna	Dalarna	Lima

AIS:Nr

År

2099

1997

Namn/Plats

Malungs kyrka

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarig organisation
Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

begravningsplats, gravar, byggnadslager, skärvstensförekomst

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning vid schaktning för dagvattenledning vid Malungs kyrka. Kyrkan är ursprungligen medeltida. Schakten grävdes 0-1,0 m djupa och 0,5 m breda. På kyrkans västra sida grävdes två schakt i östvästlig riktning från hörnen mellan torn och sidoskepp rakt ut mot älven. Nära älven syntes en gammal markhorisont under påförda massor, på markhorisonten låg skärvig sten. Invid kyrkan syntes byggnadslager i schakten. Det norra schaktet skar flera gravar, troligen från senare Århundraden.

På östra sidan av kyrkan grävdes ett schakt från hörnet långhuset-södra sidoskeppet i en båge österut och på norra sidan från hörnet sakristia- kor. Schakten sammanstrålade till ett öster om koret och schaktningen fortsatte österut utan bevakning. I dessa schakt syntes främst byggnadslager. Norra schaktet gick i huvudsak i ett tidigare ledningsschakt. Skärvsten på den äldre markytan skulle kunna vara rester av en boplats, för övrigt var byggnadslager och gravar sannolikt från senare Århundraden.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Malung 625	Dalarna	Dalarna	Malung

AIS:Nr

2022

Namn/Plats

Trotzgatan, Falu stad

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

gamal odlingsmark, vägyta, träledning

År

1997

Datering, period

nyare tid

Fynd Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning inom Falu stad (raä 68) i samband med markarbeten för ny vatten- och avloppsledning i Trotzgatan mellan Nybrogatan och Magasinsgatan. Schaktet grävdes ca 2 m brett och 2-3 m djupt. Den naturliga leran syntes drygt en meter under nuvarande gatunivå, ovanpå leran fanns utfyllda slagg- grus- och stenlager.

Slagglagren representerar troligen äldre vägytor. Västra schaktväggen var mycket störd av tidigare schaktning för gasledning. I södra delen fanns ett kulturpåverkat mullrikt lager ovanför leran, troligen är det rester av odlingsmark. I korsningen Magasinsgatan löpte en träledning ihopsatt av plankor.

RaäNr	Län	Landskap	Socket
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun

Riksantikvarieämbetet

AIS:Nr

2094

Namn/Plats

Bu, Risättra, Östra Ofors, Östra
Lillmon

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

År

1997

gårdstomt, husgrund, källargrop, förådsgröp, stolphål, kulturlager, slaggvarp,
kolningsgröp

Datering, period

vikingatid, medeltid, nyare tid

Fynd

tenar, spikar, kniv, slipstensfragment, glas, sländtrissa, kritpipa, avslag, porslin,
fajans, yngre rödgods

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning inför en planerad ny sträckning av väg 297 mellan Östra Tandö och Bu i Lima **Socken**. Den planerade vägsträckan är 6,3 km lång och löper på östra sidan av Västerdalälven **Längs** den gamla banvallen. Vid utredningen hade lämningar aktuella för förundersökning framkommit i sju områden. Lämningarna var i huvudsak belägna i åkermark. För att avgränsa fornlämningarna drogs provschakt och De i schakten framkomna lämningar dokumenterades och deras funktion och ålder försökte fastställas.

I Östra Ofors (område 1) återfanns en källargrop vilken troligen utgjorde den enda återstående resten av en gårds lämning. Källargropen har troligen brukats under 1600- och 1700-talen.

I Östra Lillmon (område 2) framkom en gårds lämning med kulturlager, stolphål, igenfyllda gropar efter bortplockade syllstenar och en förådsgröp. Lämningarna var fragmentariska men antyder att Gården

varit i bruk ännu under 1800-talet. När den etablerats är oklart.

Risättra by utgjorde en central del i undersökningen. Spridd smideslagg hade uppmärksammats i södra delen vid utredningen. Vid förundersökningen kunde endast botten av ett slaggvarp återfinnas, men en smedja bör ha stått där (område 3).

Söder om Risättra skola återfanns rester av en bebyggelse lämning (område 4) med kulturlager innehållande skärvig sten, trärester och stolphål. Kulturlagret och ett stolphål har daterats till 1300-1400-tal. De utgör sannolikt resterna av en medeltida Gård.

Väster om skolan återfanns en kolningsgrop och bebyggelse lämningar i form av källargrop och stolphål (område 5). Kolningsgropen har daterats till 1000- 1100-tal och kan sannolikt kopplas till den äldre järnframställningen i området. Bland gårds lämningarna fanns flera lämningar av betydligt yngre karaktär.

I Bu återfanns en lämning bestående av stora mängder kol men där fanns även en del smidesslagg i åkerjorden (område 6). Det tolkas som rester efter en gårds smedja från senare Århundraden.

Vid Limesforsen undersöktes resterna av en gårds lämning med flera husgrunder och en brunn (område 7). Denna lämning var från sentid.

Redan vid utredningen framkom att bebyggelsen tidigare legat nära älven och under senare Århundraden flyttats upp mot skogen. Frågor om när De älvnära Gårdarna etablerades och när gårdslägena övergavs och hur dessa Gårdar var organiserade har styrt valet av förundersökningsplatser. Marken har dock varit hårt brukad och mycket har odlats bort. Under och i anslutning till den gamla banvallen ligger dock en sannolikt relativt välbevarad medeltida gårdsstomt (område 4). Det är möjligt att den kan kopplas ihop med slaggen i närbelägna bäck och kolningsgropen norr därom.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
ej angivna	Dalarna	Dalarna	Lima

AIS Nr

År

1997

341

Namn/Plats

Övre Persbo, Persbo däljor

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

agrar lämning, fossil åker,
stensträng

Datering, period

högmedeltid

Fynd

Beskrivning

Under 1997-1998 utfördes en arkeologisk förundersökning **Längs** med en föreslagen ny sträckning av riksväg 60 vid Ludvika. Arbetet indelades i fem tematiska delprojekt, denna Beskrivning avser arbetet med pollenanalyser i Lorensbergatjärn (raä 261) och i Persbo däljor (raä 387); samt undersökningen av två små odlingsytor och en hägnad/stensträng i Persbo (raä 434 och 435).

Pollenanalysen gjordes på en torvlagerföljd från en dälja samt på ett stort antal råhumusprover som togs i eller i omedelbar anslutning till däljområdet, vilket ligger i västra utkanten av Persbo by. Under 1300- talet påbörjas en cykliskt återkommande svedjeodling av råg, med slätter och bete. Sannolikt skedde detta i samverkan med kolningen, för hyttorna och smidets behov. Vattenföringen i de fuktiga däljorna reglerades för att gynna starrhöproduktionen. Under perioden 1600- 1700-talet upphör svedjeodlandet och det skedde en övergång till fasta, gödslade åkrar. Fyra mindre sökschakt togs upp i de två odlingsytorna, till synes svagt terrasserade, ca 15x10 m stora och ca 0,4 m höga. Terrasserna visade sig huvudsakligen vara naturliga moränplatåer.

Inga större skillnader kunde iakttagas mellan jordlagren i de förmodade odlingsytorna och utanför desamma, men jordlagren visade att marken på och runt terrasserna odlats. Troligen har marken odlats extensivt under kortare perioder.

Fyra sökschakt togs upp genom hägnaden, som var 175 m lång, 2 m bred och ca 0,5 m hög. Hägnaden kan karaktäriseras som en vall och var uppförd av sten men främst jordmassor. Sannolikt hade denna uppbyggnad gjorts vid åtminstone två tillfällen. Möjligen har det varit ett trähägn med uppskottat moränmaterial. Hägnaden har anlagts under perioden 1100-1300-tal. En förklaring är att den hägnat in inägomarken i dalgången i väster, en annan att den utgjort en del av en hägnad av Persbo däljor eller delar därav.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Ludvika 387:1	Dalarna	Dalarna	Ludvika
Ludvika 434:1	Dalarna	Dalarna	Ludvika
Ludvika 435:1	Dalarna	Dalarna	Ludvika
Ludvika 437:1	Dalarna	Dalarna	Ludvika

ASI Nr

2013

År

1997

Namn/Plats

Falun, Nicolaigruvan

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, bebyggeselämning, agrar lämning, gruva, terrasering, husgrund, fossil åker, hägnad

Datering, period

yngre järnålder, nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Arkeologisk förundersökning föranledd av anläggandet av en bilvårdsanläggning i sydöstra kanten av Falu gruvas gruvområde. Undersökningen utfördes av Dalarnas museum i samarbete med Riksantikvarieämbetet. Förundersökningen kunde visa att den s.k. Nicolaigruvan sannolikt var upptagen mot slutet av 1700 -talet. Den bröts enbart under kortare perioder under 1700 och framförallt 1800- talet. Runt gruvhålet fanns 0,5 - 2,0 meter tjocka lager med skrotsten och slam från gruvvatten. Till 1800 -talets gruvbrytning hörde dessutom en kraftig sten terrass, en anlagd platå, en grund från ett kruthus samt lämningar efter en gruvstuga. Utöver de lämningar som kunde knytas till gruvbrytningen fanns odlingslämningar i form av stenmurar och odlingsytor inom östra delen av undersökningsområdet. Odlingen som bedrevs parallellt med malmbrytningen i Nicolaigruvan, har sannolikt ett betydligt äldre ursprung. En sannolik odlingsnivå direkt på den orörda moränen C14 daterades till 500-talet e.Kr. Förundersökningen utmynnade i ett förslag om arkeobotaniska undersökningar av de äldre odlingsnivåerna.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 108:1	Dalarna	Dalarna	Falun
Falun 109:1	Dalarna	Dalarna	Falun

ASI Nr

2032

Namn/Plats

Falu stad, Falu koppargruva

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

UV Stockholm

Ansvarig person

Helmut Bergold

Fornlämningskategori

hyttbacke, kallrostar, vändrost

År

1997

Datering, period

senmedeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning inför ombyggnad av väg 60, Gruvrondellen i Falu stad. Vid undersökningen grävdes tre schakt som alla innehöll lämningar efter metallhantering. I schakten fanns fyra eller fem aktivitetshorisonter med lämningar efter en kopparugn, ett antal rostlämningar och dessutom påträffades den ursprungliga sträckningen för Gruvbäcken.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun
Falun 109:1	Dalarna	Dalarna	Falun

År

1997

AIS:Nr

2026

Namn/Plats

kvarteret Köpmannen, Falu stad

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson, Helmut Bergold

Fornlämningskategori

stadslager, husgrunder,
stenläggning, källare

Datering, period

nyare tid

Fynd

rödgodskeramik (Bll:4), kakel, fajans, stengods, kritpipor,
fönsterglas, hushållsglas, spik, skor, läderspill, huggspån,
textil, ben (slaktavfall)

Beskrivning

Arkeologisk undersökning inför planerad nybyggnation i kvarteret Köpmannen. Kvarteret ligger i stadsdelen Falan, vilket inbegriper området runt Faluåns nedre lopp och av allt att döma tidigt haft bebyggelse på västra sidan ån. Området öster om det aktuella kvarteret benämndes Åsen och där började bebyggelsen tätna först i början av 1600-talet enligt det skriftliga materialet.

Undersökningen visade på att området väster om Holmgatan utgjort en sumpig strandzon som successivt fyllts ut med bl.a. byggavfall, sannolikt från Åsen, därefter gjordes utfyllnaden med grus och slagg mer medvetet i samband med statsregleringen för att mer mark skulle kunna utnyttjas för bebyggelse.

De äldsta bevarade spåren av bebyggelse på fastigheten orienterar sig mot Holmgatan, dvs med bostadshus Längs Holmgatan och uthus in mot Gården. Husen var omsorgsfullt grundlagda med stensyll och stockar.

Ovanpå fanns mer diffusa rester av ytterligare ett hus och en välbevarad stenläggning. Ett tydligt kol- och sotlager skilde den äldre bebyggelsen

från det nu rivna huset och tolkas som spår av stadsbranden 1761.
Lämningarna daterade sig således huvudsakligen till en hundraårsperiod från 1600-
talets mitt till 1700-talets mitt.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS:Nr

2104

Namn/Plats

Vattnäs

Typ av undersökning

arkeologisk

förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

slaggförekomst

År

1997

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning av slaggförekomst raä 433 i Mora sn, inför utbyggnad av uthus. Fornlämningen var tidigare ungefärligt avgränsad, då spåren ovan mark var otydliga. I de två schakt som undersöktes inom den 60 kvm stora byggytan påträffades inga spår av framställningsplatsen. Schaktning skedde med maskin och ytorna handrensades och dokumenterades. Schakten grävdes 6 m långa och ca 1 m breda. I matjorden framkom järnföremål av sentida karaktär.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Mora 433:1	Dalarna	Dalarna	Mora

ASI Nr

2023

År

1997

Namn/Plats

kvarteret Köpmannen, Falu stad

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson, Helmut Bergold

Fornlämningskategori

stadslager, trä och stenkonstruktion (eventuellt en kaj)

Datering, period

nyare tid

Fynd

rödgodskeramik (Bl1:4), fönsterglas, kritpipor, textil, läder, huggspån

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning inför nybyggnation i kvarteret Köpmannen. Kvarteret ligger centralt i Falun, i anslutning till ån och inom raä 68, Falu stad. På den 580 kvm stora tomten grävdes fem schakt ner till orörd lera. Över hela området påträffades ett avsatt svart kulturlager ovan leran, lagret bestod huvudsakligen av huggspån och kvistar. Däröver låg påförda gruslager, materialet har sannolikt hämtats från den närbelägna åsen. Gruslagret har troligen påförts i samband med att området togs i bruk för bebyggelse. På gruslagret finns ett kulturlager med bevarade rester av träkonstruktioner, eventuellt kajkonstruktioner. Konstruktionen sträcker sig tvärs över tomten och öster om den fanns de tydligaste spåren av bebyggelse, dvs ett kulturlager med relativt mycket fynd. Slagg hade använts som utfyllnadsmaterial endast i de övre lagren. Fynden i kulturlagren var av 1600-tals karaktär.

RaäNr

Falun 68:1

Län

Dalarna

Landskap

Dalarna

Socken

Falun

ASI Nr

338

År

1997

Namn/Plats

Ludvika Gård, Marnäs, Notgården, Övre Persbo

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum Ansvarig person Fredrik Sandberg Fornlämningskategori kolbotten

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Under 1997-1998 utfördes en arkeologisk förundersökning **Längs** med en föreslagen ny sträckning av riksväg 60 vid Ludvika. Arbetet indelades i fem tematiska delprojekt, denna Beskrivning avser undersökningar av kolbottnar i vägens sträckning. Det övervägande antalet av dessa är av liggmilettyp, kvadratiska, ibland förhöjda, med 7-12,5 m långa sidor omgivna av diken och/eller gropar. För datering och närmare studium valdes fem botten ut. Kolstybblagren innehöll kol från främst gran, men även tall, björk och lite al. Stybblagrens bottenskikt daterades från slutet av 1500-talet fram till mitten av 1900-talet. Inga Fynd tillvaratogs.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Ludvika 430:1	Dalarna	Dalarna	Ludvika
Ludvika 433:2	Dalarna	Dalarna	Ludvika

ASI Nr

2105

Namn/Plats

Vattnäs

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

smedja

År

1997

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning inför planerat uppförande av enfamiljshus i anslutning till raä 433, Mora sn, en slaggförekomst med oklar begränsning. Enstaka slaggstycken har hittats i ytterkanterna av berörd fastighet. Vid förundersökningen grävdes elva 10 m långa och 1,4 m breda schakt med maskin. De avschaktade ytorna handrensades och dokumenterades. Flera nedgrävningar framkom men det rörde sig huvudsakligen om nedgrävd odlings sten och rester efter större stenar som sprängts för vägarbeten på 1930-talet. I ett av schakten mot östra tomtgränsen framkom lämningar som bedöms härröra från en smedja.

Schaktet utvidgades och lämningarna dokumenterades. Smedjan var väl bortstädad och troligen inte allt för gammal. I nedgrävningarna tillvaratogs enstaka slaggstycken, tegel, eventuell ässjeinfodring och kol. De fåtaliga slaggbitarnas karaktär talar inte för att de härrör från järnframställningsplatsen raä 433.

RaäNr

Mora 433:1

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Mora

ASI Nr

368

År

1997

Namn/Plats

Kyrkogårdsgränd, Skolmästarevägen, Britsarvet

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

stadslager, odlingsyta

Datering, period

nyare tid

Fynd

mynt

Beskrivning

Schaktövervakning vid markarbete för fjärrvärme i Kyrkogårdsgränd, mellan Klockarevägen och Seminariegatan, samt i Skolmästarevägen. Schakten grävdes 1,1- 1,7 m breda och 1,0- 1,6 m djupa. Fyllningen i schakten var till övervägande delen sentida utfyllningar av sand, grus och slagg för bl.a. ledningar. Den naturliga leran låg på ca 1 m djup. I Kyrkogårdsgränd strax öster om Skolmästarevägen fanns eventuellt en rest efter ett äldre marklager, vägbeläggning eller kulturlager. Det bestod av ett par cm tjockt mörkt lager med småslagg, kol/sot, murtegelbitar och keramikfragment, direkt ovanpå den naturliga leran. Lagret kan dock även vara en del av den moderna störningen. I Kyrkogårdsgränd (strax väster om Skolmästarevägen) fanns ett decimetertjockt kulturlager 0,6 m under vägbanan. Kulturlagret innehöll bl.a. mycket kalkbruk, slagg, murtegel, vit laserat kakel och ett mynt präglat 1819-1830. Möjligen kan detta lager sättas i samband med ombyggnationen av kyrkogårdsmuren År 1852. I norra sektionen fanns en odlingsyta under kulturlagret på ca 1 m djup som började som ett hak i öster och löpte 9,5 m österut i en terrassliknande 0,1 m hög förhöjning.

Lagret låg direkt på den naturliga leran. Kanske övergavs denna odling i samband med någon av de utvidgningar av kyrkogården som gjorts 1727 eller 1852.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun

ASI Nr

340

År

1997

Namn/Plats

Övre Persbo, Gräsberg

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Johanna Cadario

Fornlämningskategori

kommunikationslämning färdväg

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Under 1997-1998 utfördes en arkeologisk förundersökning **Längs** med en föreslagen ny sträckning av riksväg 60 vid Ludvika. Arbetet indelades i fem tematiska delprojekt, denna Beskrivning avser undersökningen av en äldre färdväg i Gräsberg (raä 441). Vägen hade upptäckts vid den föregående utredningen.

Emellertid kunde inte några spår av fortsättningen på färdvägen iakttagas vid förundersökningen. De topografiska förhållandena var mycket skiftande med mindre åsar och sänka partier däremellan, vilket kan det tyda på att vägen varit en vinterväg som inte efterlämnat några tydligare spår i terrängen.

RaäNr   Län   Landskap   Socken

Ludvika 441:1 Dalarna   Dalarna Ludvika

ASI Nr 2096 **År** 1997
Namn/Plats

Bu
Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation
Dalarnas museum

Ansvarig person
Eva Carlsson
Fornlämningskategori

gårdstomt, boplats, husgrund, husgrundsterass, källargrop, stolphål, färdväg, slaggförekomst, smedjelämning, kvarnlämning

Datering, period
medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning inför en planerad ny sträckning av väg 297 mellan Östra Tandö och Bu i Lima Socken. Vägsträckan var 6,3 km lång och löpte på östra sidan av Västerdalälven och berörde några sedan tidigare kända slagglämningar. Fältinventeringen omfattade en ca 50 m bred zon på båda sidor om den planerade vägdragningen. Under arbetet noterades 33 objekt, främst rester av smide och bebyggelse och några sentida husgrunder, men där fanns även en stenåldersboplats och en väg. Vid provschaktningen undersöktes lämningar efter smide på två platser och lämningar efter bebyggelse på ytterligare två ställen.

Lämningarna som påträffades vid inventering och grävning har i kombination med kartstudier och ortsbornas berättelser givit tolkningen att bebyggelsen tidigare legat i anslutning till älven. En förändring av bebyggelsemönstret med en uppflyttning av Gårdarna till skogskanten, skedde troligen successivt, men i huvudsak under 1700-talet. Förändringen kan ha föranletts av bristen på odlingsmark och att gårdarna genom uppodling hamnat långt ifrån utmarken. Den

framkomna slaggen skall främst kopplas till primärsmidet, vilket hör nära samman med den för regionen så viktiga järnframställningen, främst bedriven under medeltid och fram till 1700-talet.

RäaNr Lima 322:1 **Län** Dalarna **Landskap** Dalarna **Socken** Lima

ASI Nr

339

År

1997

Namn/Plats

Nedre Persbo, Stornäset

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

kommunikationslämning, lastageplats

Datering, period

nyare tid

Fynd

järnmalm, masugnsslagg, mynt, järnfragment, spikar, keramik, kritpipa

Beskrivning

Under 1997-1998 utfördes en arkeologisk förundersökning **Längs** med en föreslagen ny sträckning av riksväg 60 vid Ludvika. Arbetet indelades i fem tematiska delprojekt, denna Beskrivning avser undersökningen av en lastageplats vid sjön Övra Hillen i Nedre Persbo (raä 396). Enligt äldre uppgifter har platsen använts för att transportera järnmalm från Persbos och Gräsbergs gruvor samt tackjärn från Persbos hyttor över sjön Övra Hillen. Genom avsökning med metalldetektor och sökschaktsgrävning kunde platsen lokaliseras till en ca 55x20 m stor yta strax ovanför det gamla strandhaket. Där fanns spridd järnmalm, masugnsslagg, sten och en del föremål, såsom ett mynt, järnfragment, spikar, keramik och kritpipa. Malmen på platsen var med stor sannolikhet från Källbottengruvan (raä 195), 2,5 km norr om lastageplatsen. Föremålen pekar mot en etablering av lastageplatsen till omkring År 1700.

RaäNr

Län

Landskap Socken

Ludvika 396:1 Dalarna Dalarna Ludvika

AIS Nr
2021

År
1997

Namn/plats

Bondegatan, Berghauptmansgatan, Falu stad

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

stadslager, vägytor, stenkulvert, dike

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med grävningar för ny vatten- och avloppsledning i Berghauptmansgatan från Konstvaktaregatan till Bondegatan och **Längs** Bondegatan till Mormorsgatan. Schaktet grävdes 2-3 m brett och 2,2-3,1 m djupt. De översta 0,5-1 m utgjordes av påförda slagg-, grus- och stenlager, därunder fanns lerig morän. Slagglagren representerar troligen äldre vägytor. Vid Konstvaktaregatan och **Längs** Bondegatan fanns kulturlager främst bestående av huggspån på flera ställen under slagglagren. I södra delen av schaktet **Längs** Bondegatan slutade kulturlagret tvärt vid ett dike. **Längs** Berghauptmansgatan löpte en stenkulvert på ca 2 m djup. Kulverten förgrenade sig också med en arm in i kvarteret Bonden.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun

ASI Nr

319

År

1997

Namn/Plats

Lönnemossa

Typ av undersökning**Schaktövervakning****Ansvarig organisation**

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, slaggområde

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Med anledning av schaktning för ledningar i ett medeltida hyttområde utfördes en Arkeologisk schaktövervakning. Schaktet var omkring 250 meter långt, en meter brett och knappt en meter djupt och löpte huvudsakligen på västra sidan om en väg (N-S), vilken gick över hyttbäcken. Därtill grävdes ett stickschakt i Ö-V riktning till ett par fastigheter öster om vägen, strax söder om bäcken.

På båda sidor om bäckravinen låg ett ca 0,5 meter tjockt slagglager, innehållande skivig kopparslagg och kol/sot. I stickschaktet framkom ett 0,2 m tjockt kollager som kan utgöra en rest av ett kolupplag. Inga Fynd togs tillvara.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Vika 107:1	Dalarna	Dalarna	Vika

AIS Nr

2147

År

1997

Namn/plats

Sätters kyrka

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

kyrka, kyrkogrund

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

I samband med att befintligt trägolv togs bort i Sätters kyrkas vapenhus gjordes en arkeologisk förundersökning. Sätters första kyrka uppfördes på 1630-talet, men revs på 1770-talet och en ny kyrka uppfördes.

Sprickbildningar i tornet medförde dock att detta fick rivas och ett nytt uppfördes 1806-07.

Stenarna som stöttat bjälklaget dokumenterades och de två murade fundamenten vid sidan av nuvarande kyrkport. Fundamenten var ca 2x2 m stora och 0,2-0,3 m höga. De utgör troligen rester av ett äldre vapenhus.

RaäNr   **Län**   **Landskap**   **Socken**

Säter 235:1   Dalarna   Dalarna   Säter

ASI Nr

2019

År

1997

Namn/Plats

Glänt vägen, Falu stad

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

markhorisonter, stenmur (rest av)

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Arkeologisk schaktövervakning i samband med fjärrvärmeutbyggnad **Längs glänt vägen** i Falun. Motivet var att närmare klargöra fornlämningsförhållandena utifrån den tidigare registrerade gårdstomten med odlingslämningar, raä 113. Schaktningen gjordes huvudsakligen i väg och cykelbana, men under påförda grus och slagglager fanns äldre markskikt. Vissa spår som framkom kan troligen dateras till 1700-talet. Till dessa hör hemlösa marknivåer och skikt av åkermarksliknande karaktär. Dessutom framkom stenar som troligen utgjort en fortsättning på en tidigare registrerad stenhägnad. I den norra delen av schaktet fanns även spår av en yngre bebyggelsefas med bl.a. ett tegelbemängt skikt ovanpå en äldre markyta.

RaäNr

Falun 113:1

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Falun

ASI Nr

År

2121

1997

Namn/Plats

Korsgården, Korsarvet

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

gårdstomt, hägnadssystem, väg, odlingslämningar, röjningsrösen,

Datering, period

medeltid, nyare tid

Fynd Beskrivning

Arkeologisk utredning inför planerad VA-utbyggnad och detaljplanläggning vid Västra Korsgården - Korsarvet. Kartanalysen gjordes utifrån lagaskifteskartor från slutet av 1800-talet och början av 1900-talet. En mer schematisk karta från början av 1700-talet användes också. Både Korsgården och Korsarvet är sannolikt medeltida Gårdar. Under 1600-talet expanderade Korsgården till en by med ett 15- tal Gårdar medan Korsarvet förblev av ensamgårdskaraktär. Genom området gick två viktiga vägar mot Aspeboda och Amsberg. Stora förändringar över tid kunde spåras i Korsgården, gårdstomter har ödelagts och hägnadssystemet gjorts om. Specialinventeringen visade att det trots sommarstugor, villor och nya vägdragningar fanns många spår kvar av äldre bebyggelse, markorganisation, odling och vägsystem. Odlingslandskapet kan beskrivas som småskaligt och formrikt. 325 objekt noterades varav ca 100 odlingsrösen, 60 stensträngar, ett 40- tal odlingsterrasser, 24 husgrunder, ett hundratal åkerbak och några diken. En jämförelse mellan kartanalysen och specialinventeringen visade att många lämningar i marken gick att identifiera utifrån kartorna. Gårdslägen och delar av hägnadssystem kunde följas tillbaka till 1600-talet, medan odlingslämningarna, pga. kartmaterialet, konkret bara kunde följas till slutet av 1800-talet. Sammantaget omfattar planområdet ett förhållandevis välbevarat, småskaligt och ålderdomligt odlingslandskap med stort tidsdjup kring typiska bergsmans- och täktekarlsgårdar, karaktäristiskt för Kopparbergslagen.

RaäNr

Län

Landskap

Socken

Stora Kopparberg 57:1	Dalarna	Dalarna	Stora Kopparberg
Stora Kopparberg 67:1	Dalarna	Dalarna	Stora Kopparberg
Stora Kopparberg 179:1	Dalarna	Dalarna	Stora Kopparberg
Stora Kopparberg 209:1	Dalarna	Dalarna	Stora Kopparberg
Stora Kopparberg 258:1	Dalarna	Dalarna	Stora Kopparberg

AIS:Nr

2018

Namn/Plats

kvarteret Köpmannen, Falu
stad

Typ av undersökning

arkeologisk
förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

husgrund (recent)

År

1998

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning inför den planerade utbyggnaden av affärslokaler i kvarteret Köpmannen. Utbyggnaden planerades inne på Gården mot tomtgränsen i söder. Under asfalten framkom fyllnads-/raseringslager och betongfundament. Betongen utgjorde rester av ett hus med källare från sekelskiftet. Det är troligt att det finns intakta kulturlager under källaren, men då den nya byggnaden inte ska ha källarvåning avbröts undersökningen.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS Nr

2065

Namn/Plats

Västansjö

Typ av undersökning

arkeologisk
dokumentation

Ansvarig

organisation

Dalarnas museum

År

1998

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

hyttområde

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

I samband med upprustningen av Västansjö hytta utförde Dalarnas museum en arkeologisk dokumentation och en schaktkontroll.

Mulltimmerhyttan var på väg att rasa ihop och för att rädda återstoden har Länsstyrelsen initierat en takning. I samband med det gjordes förstärknings och dräneringsarbeten. Översta stockvarven av hyttans timring togs bort och stenfoten förstärktes. De nedrasade massorna runt hyttan togs bort. Då framkom rester av hjulgraven och bälgarnas stenfundament. Schaktning gjordes vid stenfoten hörn för gjutning av betongplintar till takets hörnstolpar och för dränering. Två dräneringsschakt grävdes öster om hyttan och gick huvudsakligen igenom slaggvarp. Mulltimmerhyttor murades om emellanåt, men några spår av äldre hyttor framkom inte vid de begränsade schaktningarna.

RaäNr

Grangärde 22:1

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Grangärde

AIS:Nr

År

342

1998

Namn/Plats

Lorensberg,

Lorensbergatjärn

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

Datering, period

högmiddeltid

Fynd Beskrivning

Under 1997-1998 utfördes en arkeologisk förundersökning **Längs** med en föreslagen ny sträckning av riksväg 60 vid Ludvika. Arbetet indelades i fem tematiska delprojekt, denna Beskrivning

avser pollenanalys från Lorensbergatjärn. Sedimentprov från tjärnens botten. De tidigaste, men mycket vaga, spåren från mänsklig påverkan är rågodling från slutet av järnåldern. Permanent jordbruk och bebyggelse etablerades i Lorensberg under 1300- talet. Jordbruket baserades på odling av korn och råg samt kreatursskötsel. Möjligen är den ökande andelen kol i sedimenten också ett uttryck för svedjeodling och kolning i området.

Under perioden 1600-1700-talet sker någon form av omstrukturering av markanvändningen, sannolikt mot större ängsarealer och så småningom vallodling.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Ludvika 261:1	Dalarna	Dalarna	Ludvika

Riksantikvarieämbetet

AIS:Nr

År

1998

2120

Namn/Plats

Dammen

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarigperson

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

metallframställningslämning,
hyttområde

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning vid markarbete för ny el central och elkabel i Dammen och Puttbo. Schaktningen gjordes i ytterkanten av hyttområdet raä 114 i Stora Kopparbergs Socken och berörde endast slagghvarpet.

RaäNr

Stora Kopparberg 114:1

Län Landskap

Dalarna Dalarna

Socken

Stora Kopparberg

Riksantikvarieämbetet

ASI Nr

2009

År

1998

Namn/Plats

Tjärna, Tjärnsjön

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

bytomt/gårdstomt, brunn, slaggvarp

Datering, period

yngre järnålder, nyare tid

Fynd

slagg, ugnsväggsbitar, brända ben

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning inför anläggandet av en planerad cirkulationsplats i anslutning till Riksväg 70 vid Tjärna. Planområdet berörde två slaggförekomster, registrerade som fornlämningarna raä 40 och 41, och rester av tre by-/gårdstomter registrerade som raä 175, 176 och 177 i Borlänge stad.

Vid förundersökningen grävdes totalt tjugofem sökschakt norr och söder om den befintliga Rv 70. På flera ställen påträffades rester efter sentida gårds lämningar, bl.a. en brunn. I ett av schakten söder om riksvägen påträffades dessutom stolphål som tolkades som rester av ett långhus. Ett stolphål har C14-daterats till vikingatid. I slutningen ner mot Tjärnsjön påträffades slaggvarp av förhistorisk karaktär i två schakt. Slaggvarpen innehöll reduktionsslagg och ugnsväggsbitar. I ytterligare ett schakt förekom rester av kulturlager som bl.a. innehöll kol och brända ben.

I planområdets östra kant framkom en ca 5 x 5 m stor stenram, 1,1 m djup. Sannolikt är detta fundamentet till 1764 Års klockstapel, som finns utprickad på 1820-talets storskifteskarta. Inga gårds lämningar framkom och inga föremål äldre än 1800-tal.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Borlänge 40:1	Dalarna	Dalarna	Borlänge
Borlänge 176:1	Dalarna	Dalarna	Borlänge

ASI Nr

2146

År

1998

Namn/Plats

Knutsbo, Säterdalen

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

konsthus och vattenränna till stånggång

Datering, period

nyare tid

Fynd Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med upprustning av konsthuset i Säterdalen, raä 75 i Sätters **Socken**. Vid arbetsföretaget rekonstruerades stånggången, bl.a. anlades ett nytt vattenhjul. Konsten försåg förr Bispbergs gruva med kraft. Den är känd sedan början av 1600-talet och var i drift fram till 1920-talet.

Schaktövervakningen gällde framtagning av den igenfyllda vattenrännan. Delen närmast konsthuset var lättast att återfinna. Den nedre del var stensatt och 6 meter närmast huset dokumenterades.

Stensättningen hade utförts i flera etapper. Hur övre delen sett ut var svårare att utröna, då marken förändrats genom påförda massor. Om en tidigare stensättning funnits där har den förstörts eller så var marknivån betydligt lägre tidigare. Syftet var att bevara kanalen men att täcka över delen närmast huset.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Säter 75:1	Dalarna	Dalarna	Säter

AIS:Nr

År
1998

2143

Namn/Plats

Sundhornsströmmen

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

kommunikationslämning, metallframställningslämning, hyttruin/område, rostanläggning, brofundament

Datering, period

medeltid, nyare tid

Fynd Beskrivning

Med anledning av planerarna att bygga en gång- och cykelväg vid Ramsnäsvägen (väg 875) i Sundborns by, utfördes en arkeologisk förundersökning. Den planerade byggnationen berörde raä 238:1, registrerad som en slaggförekomst tillhörande ett hyttområde.

Undersökningsområdet var beläget dels på Sundbornåns västra strand strax norr om det befintliga brofästet, dels i ett grönområde mellan dammen och den östra strömmen. Totalt grävdes fyra sökschakt inom det berörda området varav ett schakt på åns västra strand strax norr om brofästet. De tre övriga förlades på östra sidan om ån i grönområdet, i ett av dessa påträffades ett kraftigt kol- och sotlager samt resterna av vad som kan vara en rostanläggning. I schaktet närmast den östra strömmen om Sundbornsån påträffades en timmerkonstruktion. Dess läge, intill nuvarande vägbro, gör det rimligt att anta att det rör sig om ett äldre brofäste. I samtliga tre schakt i grönområdet konstaterades också hårt packad, i hopbrunnen kopparslagg vilket ofta förekommer som beläggning på arbetsytor vid hyttor och som vägbeläggning. Inga fynd påträffades i schakten men i schakt 2 tillvaratogs kol och i ett schakt 4 tillvaratogs en bit av en stock för datering.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Stora Tuna 238:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna

ASI Nr

År
1998

305

Namn/Plats

Skenshyttan

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, vattenränna, slaggvarp, kollager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

I samband med att Vägverket ersatte den gamla vägtrumman med en ny i ett hyttområde i Skenshyttan genomfördes en schaktkontroll. Det drygt 25 m långa, 4m breda och ner till 3 m djupa schaktet skar genom kraftiga slagg-, kolstybb- och raseringslager som påförts vid olika tillfällen. Endast i norra änden nådde schaktet naturlig mjåla. En mindre del av en äldre plankskodd vattenränna påträffades knappt 2 m under vägbanan i vattenströmmens **Längdriktning**, i vattenrännans fyllning påträffades helvit fajans och rödgods med gul glasyr som kunde dateras till 1800-tal. Själva plankorna under fyllningen var följaktligen äldre, troligen 1700-tal eller tidigast 1600-tal. Slaggen var mycket heterogen och bestod förutom av masugnsslagg troligen även av hammarlagg och silverslagg, i avloppsschaktet förekom ett relativt tjockt lager med kolstybb ovanpå slagg. Dessa lämningar torde komma från ett kolupplag, möjligen ett kolhus där slaggen haft en väldränerad effekt. Mot bakgrund av De observerade metallframställningslämningarna på platsen har kolstybblagret uppenbarligen samband med verksamheten vid en hammare eller hytta. Inga Fynd tillvaratogs.

RaäNr	Län	Landskap Socken
Silvberg 38:1	Dalarna	Dalarna Silvberg

ASI Nr

2066

Namn/Plats

Grangärde kyrka

Typ av undersökning

kyrkodokumentation

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

År

1998

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

kyrka

Datering, period

senmedeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

I samband med den yttre renoveringen av Grangärde kyrka genomfördes en murverksdokumentation. Grangärde kyrkas murverk är huvudsakligen från 1700- talet men delar av äldre murverk finns främst i den västra delen. En översiktlig dokumentation gjordes av hela kyrkans murverk efter att putsen var nerknackad. En egentlig murverksdokumentation gjordes endast av De delar av det medeltida långhuset som framkom på tornets bågge sidor, samt en del av murverket på södra sidan. Långhusets medeltida västmur fanns bevarad upp till och med takfoten. Den är dock troligen om murad en eller flera gånger i samband med De eldsvådor som under Århundradena drabbat kyrkan. Ett ca 0,5 m djupt dräneringsschakt grävdes också runt kyrkan, varvid rester av en mur framkom på norra sidan.

RaäNr

ej RaäNr

Län Landskap Socken

Dalarna Dalarna Grangärde

ASI Nr
2066

År

1998

Namn/Plats

Ingarvet-Korsarvet

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

hyttområde, slaggvarp, fördämningsvall, gruvhål, röjd yta, stenmur, husgrund

Datering, period

medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning föranledd av en planerad gång- och cykelväg Längs väg 293 mellan Korsarvet och Ingarvet. Kartanalysen gjordes utifrån kartor från slutet av 1800-talet och början av 1900-talet, samt en mer schematisk karta från början av 1700-talet. Korsarvet, Korsgården, Nubbarvet, Harmsarvet och Gamla Berget är sannolikt medeltida gårdar. Under 1600-talet expanderade Korsgården, Önsbacka och Gamla Berget genom ägosplittring, medan Korsarvet, Nubbarvet och Hamsarvet förblev ensamgårdar, möjligen beroende på kronans ägande. I öster, närmast Falu gruva, dominerar Övre och Nedre Gamla Bergets hytt områden.

Vid specialinventeringen registrerades 51 enskilda lokaler med lämningar. Av dem kan 23 kopplas till kopparframställningen, 17 till odling, 5 gårds lämningar, 2 äldre färdvägar m.m. En jämförelse mellan kartanalysen och specialinventeringen visade att många lämningar i marken gick att identifiera utifrån kartorna. Gårdslägen, delar av hägnadssystem, färdvägar och hyttlämningar kunde följas tillbaka till 1600-talet, medan odlingslämningarna, pga. kartmaterialet, konkret bara kunde följas till slutet av 1800-talet.

Sammantaget omfattar planområdet ett förhållandevis välbevarat, småskaligt och ålderdomligt bergsmans Landskap med stort tidsdjup kring typiska bergsmansgårdar och hyttområde, karaktäristiskt för Kopparbergslagen. Landskapets grundstrukturer, vad gäller placeringen av gårdar, inägomarken, färdvägar, gränser, hyttströmmar och hyttor, är i huvudsak skapade under medeltidens lopp. Däremot är de idag synliga lämningarna till övervägande del formade under 200-årsperioden 1650-1850. Då lämningarna och flera miljöer i hög grad är bevarandevärde, då De ger en visuell förståelse för Kopparbergslagens förutsättningar och framväxt, föreslogs några justeringar av den föreslagna gång- och cykelvägen.

Räa Nr   **Län Landskap Socken**
Falun 31:1   Dalarna Dalarna Falun

ASI Nr

2004

Namn/Plats

Skisshyttan, Övre

Persbo

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson **Fornlämningskategori**

kolningslämningar, odlingslämningar, kanal-/vattenrännesytem

Datering, period

nyare tid

Fynd Beskrivning

Arkeologisk utredning med anledning av en planerad ledningsdragnig mellan Ockelbo och Hallsberg. Utredningen bestod av arkivstudier, kartanalys och specialinventering utmed tio av **Länsstyrelsen** avgränsade delsträckor. Den här aktuella delsträckan var 4,5 km lång och gick parallellt med befintlig ledningsgata. Vid specialinventeringen noterades nio lämningar. Kanalsystemet raä 600 i Norrbärke Socken var känt sedan tidigare. De övriga lämningarna bestod av 6 kolbottnar varav 2 med kojruiner och 2 odlingsområden.

Utredningssträckna går i bitvis storblockig skogsmark i närheten av flera småbyar. Flera hytt- och gruvlämningar finns i utredningssträckans närhet. Ledningen går tvärs igenom ett gruvstråk. Flera kolbottnar hade kraftiga kolstybbsvallar och verkar vara använda under lång tid.

Området ansluter till tidigare utrett förslag på ny vägsträckning för riksväg 60 och i samband med den gjordes en kartanalys, som även täcker det nu aktuella området. Det ena odlingsområdet tillhör Schisshyttan. Där finns ett 20-tal odlingsytor med i stort samma begränsningar som karterades vid andra hälften av 1700-talet. Sju av ytorna berörs av ledningsdragnigen.

En ledningsstolpe är planerad att placeras mitt i resterna av en liggmila. Flera stolpar har placerats i eller precis i kanten av odlingsytorna i ovan nämnda odlingsområde.

RaäNr

Norrbärke 600:1

Län Landskap Socken

Dalarna Dalarna Norrbärke

ASI Nr

År

2003

1999

Namn/Plats

Ny hyttan, Strand, Rankhyttan, Gussarvshyttan

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

odlingslämningar, kolningslämningar, bebyggeselämning, gårdstomt, uppgift om bro

Datering, period

medeltid?, nyare tid

Fynd Beskrivning

Arkeologisk utredning med anledning av en planerad ledningsdragning mellan Ockelbo och Hallsberg. Utredningen bestod av arkivstudier, kartanalys och specialinventering utmed tio av Länsstyrelsen avgränsade delsträckor. Den här aktuella delsträckan var ca 10,3 km långt och gick huvudsakligen parallellt med befintlig ledning. Utbredningsområdet omfattar svagt kuperad skogsmark och odlingsmark. I närheten av den planerade ledningen finns också flera gårdstomter och gruvhål.

Vid specialinventeringen noterades 9 lämningar. Två av dessa, en gårdstomt (raä 179) och uppgift om bro (raä 231), var kända sedan tidigare. Övriga lämningar utgörs av 3 odlingslämningar, 2 kolbottnar och 2 kojruiner samt en sentida grund. En ledningsstolpe är planerad att placeras nära bron raä 231 och kan hamna i den. Enligt planerna skall en stolpe placeras nära gårdstomten raä 179 och ytterligare staplar hamnar i närheten av odlingslämningar och kojruin.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Vika 179:1	Dalarna	Dalarna	Vika
Vika 123:1	Dalarna	Dalarna	Vika

ASI Nr

2016

År

1999

Namn/Plats

Berghauptmansgatan, Falu Gruva, Falu stad

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Jessica Wennerlund

Fornlämningskategori

slagglager

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Arkeologisk schaktövervakning i samband med markarbeten för en ny optokabel mellan Berghauptmansgatan och nordvästra delen av gruvområdet i Falun.

Ledningssträckan som var över 800 meter lång berörde till största delen det äldre gruvområdet, men också Faluns äldre stadsområde. Omedelbart öster om riksväg 60 nådde schaktningen ett djup av 2 meter, och här framkom ett äldre, påfört, tjockt slagglager.

Under slaggen låg naturlig lera. Inga fynd tillvaratogs.

I övrigt gjorde det begränsade schaktdjupet (vanligen 0,6 meter) och det faktum att gamla ledningsschakt återanvändes, att äldre intakta kulturlager eller konstruktioner inte berördes av arbetet.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun
Falun 109:1	Dalarna	Dalarna	Falun

ASI Nr

2017

Namn/Plats

kvarteret Vedkompaniet, Falu

stad

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Agneta Burman

Fornlämningskategori

stadslager

År

1999

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Arkeologisk förundersökning föranledd av en planerad tillbyggnad av innergården inom kvarteret Vedkompaniet 1. På en karta över Falun från 1628 finns området markerat som bebyggd mark (raä 68).

Undersökningsområdet är beläget vid foten av den rullstensåsen som dominerar den östra delen av Falu stad.

Två schakt grävdes ner till orörd marknivå, som låg på 1,6-2,1 meters djup och bestod av lera och gyttja. I det södra schaktet fanns ett mäktigt lager med påförd, krossad slagg som överlagrade Tiskens äldre strandnivå, ett gjyttjelager. I gjyttjelagret påträffades bl.a. ett fragment av kakel med grön glasyr, obrända ben och obränt trä. Det norra schaktet var stört av sentida ledningsgrävningar, dock iaktogs rester efter trähusbebyggelse och en kullerstensbeläggning i schaktet.

Skillnaden mellan de båda schakten tolkas som en ägoavgräns.

Utifrån de påträffade fynden i det södra schaktet daterades kulturlagret till åtminstone tidigt 1600-tal. Bebyggelseresterna i det norra schaktet bedömdes vara ungefär samtida eller yngre.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
---------------	------------	-----------------	---------------

Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun
------------	---------	---------	-------

ASI Nr

2006

År

1999

Namn/Plats

Karlsvik, Liljan, Olsbacka, Stora Aspeboda, Vas

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

odlingsyta, odlingsröse, stenmur, fägata, husgrund, färdväg, skärpning

Datering, period

medeltid, nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Med anledning av en planerad utbyggnad av riksväg 60 mellan Ornäs i Borlänge kommun och Tallen i Falu kommun, har Dalarnas museum gjort en arkeologisk utredning. Utredningen omfattade arkivstudier, specialinventering och sökschaktsgrävning. Området är en central del av Kopparbergslagen, en bygd vars förutsättning var kopparutvinningen ur Falu gruva, lden drygt 9 km långa vägsträckningen påträffades lämningar efter äldre bebyggelse och odling i de sedimentjordstäckta dalgångarna, medan färdvägar, kolbottnar m.m. låg på de mellanliggande barrskogstäkta höjpartierna. Lämningarna är företrädesvis från nyare tid, men kan i vissa fall ha en äldre historia. Den mellersta delen av Utredningssträckna berörde Aspeboda **Socken**. Där påträffades framförallt äldre odlingsytor, odlingsröse, stenmur och en fägata i Liljans dalgång. På höjpartiet norr därom fanns en mindre skärpning och en färdväg av okänd ålder.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
ej redovisade	Dalarna	Dalarna	
ej redovisade	Dalarna	Dalarna	

ASI Nr

337

Namn/Plats

Lima kyrka

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Jessica Wennerlund

Fornlämningskategori

kyrka

År

1999

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

I samband med ledningsdragning för bergvärme på Lima kyrkas kyrkogård gjordes en arkeologisk schaktningsövervakning. I schaktet påträffades raseringslager och byggnadslager som sannolikt uppkommit i samband med att den förra kyrkan revs 1852 och den nuvarande uppfördes 1852-1856. Nordost om nuvarande sakristia iaktogs stenar som eventuellt är rester av den tidigare sakristian. En äldre marknivå påträffades under byggnads- och raseringslagret.

Ej raä nr, ligger bredvid Lima 447:1.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Ej Raä nr	Dalarna	Dalarna	Lima

ASI Nr

2001

År

1999

Namn/Plats

kvarteret Falken

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas Museum

Ansvarig person

Agneta Burman

Fornlämningskategori

stadslager

Datering, period

nyare tid

Fynd

tegel, obrända ben

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med ledningsarbeten på rådhusets bakgård, kv. Falken, och i Fredsgatan i centrala Hedemora. I schaktet på Fredsgatan påträffades rester av ett äldre kulturlager som innehöll tegel, kol och obrända ben. Dessutom fanns ett sotlager och ett lager med humös omgrävd mo. Kulturlagret tolkades som rester efter fähus och/eller uthus som legat i kvarteret och som rivits antingen i samband med rådhusets ombyggnad i början av 1900-talet eller efter stadsbranden 1754. Då teglet som påträffades i kulturlagret inte var särskilt ålderdomligt kan en datering till 1700-1800-tal vara rimlig. I de två schakt som grävdes inne på bakgården till rådhuset påträffades inget av intresse.

RaäNr

Hedemora 194:1

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Hedemora

ASI Nr

2002

År

1999

Namn/Plats

Finngårdet, Ruptjärn, Blixbo, Karlsbyn

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

gränsröse, kolningslämning, bebyggeselämning, odlingslämning, grustag

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Arkeologisk utredning med anledning av en planerad ledningsdragning mellan Ockelbo och Hallsberg. Utredningen bestod av arkivstudier, kartanalys och specialinventering utmed tio av Länsstyrelsen avgränsade delsträckor. Den här aktuella delsträckan omfattade en ca 7,5 km lång korridor som löper parallellt med befintlig kraftledning. Utredningsområde ligger huvudsakligen i flack och myrrik skogsmark. Området präglas av utmarksverksamhet som kolning och myrslätter. Odlingslämningarna utgörs bl.a. av myrområden vilka torde brukats som slätter men senare odlats upp.

Vid inventeringen noterades 12 lämningar, varav en (plats myntfynd, raä 80) var registrerat sedan tidigare. Lämningarna består av ett **Socken**råröse, 5 kolbottnar med kojruiner, ett grustag och 4 odlingslämningar. Röset markerar gränsen mellan Svärdsjö och Sundborns Socken från det att den senare bildades 1636 fram till andra hälften av 1800-talet. Kraftledningsstolparna kommer inte att placeras i någon av lämningarna, men flera stolpar är tänkta att placeras strax utanför lämningarna.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Sundborn 80:1	Dalarna	Dalarna	Sundborn

AIS:Nr

2106

År

1999

Namn/Plats

Övre Hagge, Stora Snöån, Narvgården

Typ av undersökning särskild utredning

Ansvarig organisation Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

odlingslämningar, torplämning,

kolningslämningar

Datering, period

(medeltid), nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning inför ny ledningsdragning mellan Ockelbo och Hallsberg. Den här aktuella Utredningssträckna är ca 10,5 km lång och går parallellt med befintlig ledning. Utredningssträckna går huvudsakligen genom skogsmark. Odlingsmarken finns vid Sundet, Finnbacken och Getbovallen.

Vid specialinventeringen noterades nio lämningar. Känd sedan tidigare var torplämningen, raä 275, Norrbärke. Övriga lämningar bestod av 5 kolbottnar och 3 odlingslämningar. I närheten av ledningen finns ett par igenfyllda varggröpar, en torplämning och en hyttlämning.

Vid torplämningen, raä 275, kunde konstateras att där fanns fler husgrunder än tidigare var känt. Torpet Tall-Olles är troligen från 1800- talet. Två av De övriga odlingslämningarna har troligen också torpanknytning, Mosstorpet är sannolikt också från 1800-talet, medan Finnbacken kan ha etablerats på 1600-talet. Den tredje odlingslämningen tillhör Narvgården. Ledningsstolparna är planerade att placeras så att flera hamnar precis utanför kolningslämningarna men hamnar däremot mitt i flera av odlingslämningarna.

RaäNr

Norrbärke 323:1

Län Landskap Socken

Dalarna Dalarna Norrbärke

Riksantikvarieämbetet

AIS:Nr

År

2131

1999

Namn/Plats

Årby, Borlänge, Matsknutsgårdarna

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

kolningslämningar, fäbodlämning

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning med anledning av att Banverket planerar en ledningsdragnings mellan Ockelbo och Hallsberg. Det aktuella utbredningsområdet var uppdelat i tre mindre etapper, men sammanslaget 5,4 km långt, varav 1,4 km var nydragnings. Utmed etapp 1 noterades två kolbottnar och utmed etapp 3 en kolbotten. Etapp 3 passerar dessutom mellan bebyggelselämningarna vid fäbodlämningen raä 761:1 och 2 i Stora Tuna.

Utrednings sträckan går i kuperad skogsmark och passerar i närheten av flera fäbodlämningar och gruvhål. En ledningsstolpe är planerad att placeras mitt i en kolbotten, övriga kolbottnar berörs inte. Asplunds fäbodar är idag beväxt med mycket tät slyvegetation, så fäbodmiljön är svår att uppleva.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Stora Tuna 176:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna
Stora Tuna 176:2	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna

AIS Nr

År
1999

2005

Namn/Plats

Våbäck, Mora, Solberga, Sörbo

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

kolningsgrop, kolbotten, gårdstomt,
naturbildning med namn

Datering, period

yngre järnålder, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning med anledning av en planerad ledningsdragnings mellan Ockelbo och Hallsberg. Utredningen bestod av arkivstudier, kartanalys och specialinventering utmed tio av Länsstyrelsen avgränsade delsträckor. Det här aktuella utredningsområdet 6 var 6,6 km långt och huvuddelen av sträckan, 6 km var nydragnings. Utredningssträckna går till allra största delen genom skogsmark, 1 området finns ett stort antal kolningsgropar och kolbottnar. Dessutom passerar ledningen i närheten av gruv- och hytt områden vid Öster Silvberg, en fäbodlämning och en blästerugn.

Vid specialinventering notiserades 13 lämningar, 7 kolbottnar, 3 kolningsgropar, en gårdstomt, en grop och en naturbildning. Naturbildningen raä 262 i Gustafs Socken, gårdstomten raä 181 och två av kolningsgroparna +kolbotten?, raä 549 i St Tuna Socken var registrerade sedan tidigare. Dessutom var flera av kolbottnarna markerade på ekonomiska kartan. En ledningsstolpe är planerad att placeras i direkt anslutning till den nyfunna kolningsgropen, vilket bör förhindras. Övriga stolpar är placerade så att de inte hamnar i direkt anslutning till någon lämning.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Stora Tuna 181:1	Dalarnas	Dalarnas	Stora Tuna
Stora Tuna 549:1	Dalarnas	Dalarnas	Stora Tuna
Gustafs 262:1	Dalarnas	Dalarnas	Gustafs

AIS:Nr

År
1999

2128

Namn/Plats

Tunavägen, kvarteret Järnåldern,
Åselby

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Jessica Wennerlund

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period

Fynd

Beskrivning

I samband med utbyggnad av busshållplatser m.m. **Längs** Tunavägen i Åselby, gjordes en arkeologisk schaktövervakning av De fyra schakt som berörde grönytor (schakten i gatumark övervakades ej). I samtliga fyra schakt påträffades ett omrört sand- och molager. I lagret fanns ett antal rör- och kabelnedgrävningar. Inga äldre lämningar påträffades. Troligtvis har marken i schakten blivit omgrävd vid byggnation på 1950- talet.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Stora Tuna 424:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna

År
1999

AIS Nr

2131

Namn/Plats

Årby, Borlänge,
Matsknutsgårdarna

Typ av undersökning särskild
utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

kolningslämningar,
fäbodlämning

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning med anledning av att Banverket planerar en ledningsdragning mellan Ockelbo och Hallsberg. Det aktuella utredningsområde var uppdelat i tre mindre etapper, men sammanslaget 5,4 km långt, varav 1,4 km var nydragning. Utmed etapp 1 noterades två kolbottnar och utmed etapp 3 en kolbotten. Etapp 3 passerar dessutom mellan bebyggelselämningarna vid fäbodlämningen raä 761:1 och 2 i Stora Tuna.

Utredningssträckna går i kuperad skogsmark och passerar i närheten av flera fäbodlämningar och gruvhål. En ledningsstolpe är planerad att placeras mitt i en kolbotten, övriga kolbottnar berörs inte. Asplunds fäbodar är idag beväxt med mycket tät slyvegetation, så fäbodmiljön är svår att uppleva.

RaäNr

Stora Tuna 161:1
Stora Tuna 161:2

Län Landskap Socken

Dalarna Dalarna Tuna Stora
Dalarna Dalarna Tuna Stora

AIS:Nr

2119

Namn/Plats

Korsgården-Harmsarvet, Gamla Berget

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Agneta Burman

Fornlämningskategori

metallframställningslämning,

konstdike

År

1999

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning inför utbyggnad av VA-system samt planerade kabelgrävning för el och tele i Harmsarvet, Korsgården och Gamla Berget, Falun. Arbetena berörde Harmsarvets gamla tomt (raå 241), Korsgårdens gamla tomter (raå 258), samt ett konstgjort dike kallat "Drottning Margaretas dike" (raå 72).

Området ligger ca 4 km väster om Falu centrum, mellan sjön Stora Vallan i söder och riksväg 293 i norr, och är bebyggt med fritidshus och villor som till större delen ligger i eller i anslutning till skogsmark. Orådet ingår i ett kulturlandskap som framför allt har präglats av den äldre kopparhanteringen.

Med hjälp av traktorgrävare grävdes huvudsakligen schakt i vägarna, men också in på tomter. I De schakt som placerats i vägarna iaktogs krossad slagg, grus och småsten som påförts som vägbeläggning.

Därunder fanns morän. På vissa ställen fanns berg i dagen. I det schakt som grävdes genom Harmsarvets gårdsplan hade rikligt med slagg

med inslag av bl. a. kol och brända och obrända ben. I övrigt påträffades inga konstruktioner eller lager, förutom två sopgropar. Den ena syntes som en stenfylld grop i ett schakt vid den östra Korsgården ("Klingvallska Korsgården"). Den andra fanns i ett schakt, som grävdes genom en hage vid den västra Korsgården ("Johanssonska Korsgården"). Fynden bestod av enstaka fragment av yngre rödgods och ett fragment av en kritpipa. Fyndmaterialet pekar på en datering till nyare tid.

Vidschaktningsarbeten intill "Drottning Margaretas dike", noterades rikligt med slagg och skrotsten i schaktet strax söder om diket. I schaktet norr om diket fanns endast humös mö med lite sten. Diket kan delvis har fyllts igen med skrotsten och slagg i samband med att det fallit ur bruk. Inga Fynd påträffades i eller i anslutning till diket, som enligt vissa forskare dateras till 1550-tal.

(samma
Beskrivning som
AIS2118)

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Stora Kopparberg 72:1	Dalarna	Dalarna	Stora Kopparberg

ASI Nr

År

2117

1999

Namn/Plats

Nedre Gruvriset

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

agrар lämning, odlingsytor

Datering, period

medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning med anledning av en planerad utbyggnad av riksväg 60 mellan Ornäs i Borlänge kommun och Tallen i Falu kommun. Området är en central del av Kopparbergslagen, en bygd vars förutsättning var kopparutvinningen ur Falu gruva. I den drygt 9 km långa vägsträckningen påträffades lämningar efter äldre bebyggelse och odling i de sedimentjordstäckta dalgångarna, medan färdvägar, kolbottnar m.m. låg på de mellanliggande barrskogstäkta höjpartierna. Lämningarna är företrädesvis från nyare tid, men kan i vissa fall ha en äldre historia. Den nordligaste delen av Utredningssträckna låg i Nedre Gruvriset i Stora Kopparbergs **Socken**. Där påträffades odlingsytor i en sank sänka. Marken har under Århundraden brukats som ängsmark, men några mindre och högre belägna partier kan ha odlats sedan medeltid.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Stora Kopparberg 198:2	Dalarna	Dalarna	Stora Kopparberg

AIS Nr
2118
Namn/plats

År
1999

Korsgården-Harmsarvet
Typ av undersökning
schaktövervakning
Ansvarig organisation
Dalarnas museum
Ansvarig person
Agneta Burman

Fornlämningskategori
bebyggeselämnning, bytomt/gårdstomt

Datering, period
nyare tid

brända och obrända ben, yngre rödgods, fragment av en kritpipa

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning inför utbyggnad av VA-system samt planerade kabelgrävning för el och tele i Harmsarvet, Korsgården och Gamla Berget, Falun. Arbetena berörde Harmsarvets gamla tomt (raå 241), Korsgårdens gamla tomter (raå 258), samt ett konstgjort dike kallat "Drottning Margaretas dike" (raå 72).

Området ligger ca 4 km väster om Falu centrum, mellan sjön Stora Vallan i söder och riksväg 293 i norr, och är bebyggt med fritidshus och villor som till större delen ligger i eller i anslutning till skogsmark. Orådet ingår i ett kulturlandskap som framför allt har präglats av den äldre kopparhanteringen.

Med hjälp av traktorgravare grävdes huvudsakligen schakt i vägarna, men också in på tomter. I de schakt som placerats i vägarna iaktogs krossad slagg, grus och småsten som påförts som vägbeläggning. Därunder fanns morän. På vissa ställen fanns berg i dagen. I det schakt som grävdes genom Harmsarvets gårdsplan hade rikligt med slagg

med inslag av bl. a. kol och brända och obrända ben. I övrigt påträffades inga konstruktioner eller lager, förutom två sopgröpar. Den ena syntes som en stenfylld grop i ett schakt vid den östra Korsgården ("Klingvallska Korsgården"). Den andra fanns i ett schakt, som grävdes genom en hage vid den västra Korsgården ("Johanssonska Korsgården"). Fynden bestod av enstaka fragment av yngre rödgods och ett fragment av en kritpipa. Fyndmaterialet pekar på en datering till nyare tid.

Vidschaktningsarbeten intill "Drottning Margaretas dike", noterades rikligt med slagg och skrotsten i schaktet strax söder om diket. I schaktet norr om diket fanns endast humös mö med lite sten. Diket kan delvis har fyllts igen med skrotsten och slagg i samband med att det fallit ur bruk. Inga Fynd påträffades i eller i anslutning till diket, som enligt vissa forskare dateras till 1550-tal.

(samma
Beskrivning som
AIS2119)

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Stora Kopparberg 241:1	Dalarna	Dalarna	Stora Kopparberg
Stora Kopparberg 258:1	Dalarna	Dalarna	Stora Kopparberg

AIS:Nr

2115

Namn/Plats

Söpnarby, mfl.

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

År

1999

boplats, bytomt/gårdstomt, slag. Förekomst, järnframställningslämning, vägbank, Fyndplats för avslag, Fyndplats för stenyx

Datering, period

stenålder, nyare tid

Fynd

ungsfragment, avslag

Beskrivning

Särskild utredning inför bygget av en gång- och cykelväg Längs väg 800 mellan Kälärvet och Torsång. För sträckan Kälärvet-Alsbäck utreds fem alternativ, varav ett följer befintlig väg och De övriga går i åkermark norr om vägen. För resten av sträckan är planerna att cykelbana skall gå Längs norra sidan av befintlig väg. Området är rikt på fornlämningar, det finns lämningar av stenålderskaraktär men rikligast förekommande är lämningar från yngre järnålder. Gravar synliga ovan mark är sällsynta, slagglämningarna är istället desto fler. Byarna har i allmänhet medeltida belägg men är sannolikt namngivna redan under yngre järnålder. Byarna i utbredningsområdet hade på 1600-talet en mycket likartad karaktär. De låg på rad Längs Dalälvens norra strand. Gårdarna låg samlade på en bytomt vilken troligen var reglerad. Till varje by hörde två tegskiftade åkergården vilka brukades i tvåsida och där alla gårdarnas tegar låg i ägoblandning. Till varje by hörde också minst ett gemensamt tegskiftat ängsgräde, ibland flera samt ett antal mindre särhågnade åkrar och ängar.

Vägnätets orientering har två karaktäristiska drag. Längs nästan hela sträckan löpte en väg parallellt med älven, i åkermarken strax norr om bebyggelsen, väg har eventuellt saknats mellan Söpnarby och Nyckelby. Resterande vägar gick vinkelrätt mot älven, dvs. från by bebyggelsen vid älven mot utmarken och hade en viktig funktion som fägata. Vägen igenom Nyckelby hade dock regional betydelse.

Under fältinventeringen noterades 17 lokaler med kulturlämningar, varav åtta stycken sedan tidigare var registrerade i fornminnesregistret. Åtta järnframställningsplatser/slaggförekomster noterades liksom en boplats av stenålderskaraktär, tre Fyndplatser för avslag, en Fyndplats för en skafthålsyxa. Dessutom noterades två äldre vägbankar, en plats för sentida gårdstomter och två platser med kulturpåverkade lager.

Provgrävningen gjordes på 13 platser och då påträffades kulturpåverkade lager, anläggningsrester och Fynd. Område **A** bedömdes innehålla rester av en järnframställningsplats och **B** bedömdes kunna utgöra rester av boplats- och/eller gårds lämningar från medeltid eller tidigare. I område **I** framkom ett mäktigt sotlager. De Fynd och diffusa kol- och sotfläckar som påträffats i område **E**, **H** och **L** härrör möjligen från utplöjda boplats- eller/gårds lämningar. Inga bevarade anläggningar påträffades där, vilket dock inte utesluter att sådana kan förekomma utanför provgrävningsområdet.

(Endast ett av De berörda raä numren redovisas)

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Stora Tuna 110:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna

AIS:Nr

2132

Namn/Plats

Ängesgårdarna

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

År

1999

Ansvarig person

Agneta Burman

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period

stenålder

Fynd

avslag av kvarts och asktuff, ett större stycke asktuff

Beskrivning

Med anledning av att Vägverket Region Mitt planerade att bygga en gång- och cykelväg **Längs** väg 293 samt genomföra en uträtning av vägen, utfördes en arkeologisk förundersökning. Den planerade byggnationen skulle eventuellt komma att beröra raä 801, registrerad som en boplatslämning av stenålderskaraktär. Boplatsen var belägen i hagmark som sluttade svagt åt söder ned mot Vallmoraån. Undersökningsområdet var beläget strax norr om vägen vid foten av en brant sydsluttning. Totalt grävdes åtta sökschakt med hjälp av traktorgrävare **Längs** med vägen, i två av schakten påträffades **Fynd** i form av avslag av kvarts och asktuff samt ett större stycke asktuff. **Fynden** låg i matjordslagret där det även förekom sentida **Fynd** såsom yngre rödgods, porslin och järnföremål samt en fingerring av mässing. Inga bevarade kulturlager eller anläggningar påträffades. Troligen har De blivit bortplöjda. Eventuellt kan det finnas bevarade anläggningar under den nuvarande vägen. De sentida **Fynden** bedömdes härröra främst från sent 1800- till tidigt 1900-tal.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Stora Tuna 801:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna

AIS:Nr

2109

Namn/Plats

Holen

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person Agneta Burman

Fornlämningskategori

bebyggelse lämning, bytomt/gårdstomt

ÅR

1999

Datering, period

nyare tid

Fynd

kritpipsfragment, spännenål av järn, fajans, järnkniv

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning av raä 419 med anledning av planerad tillbyggnad och dränering av bostadshus i Holen. Bakgrunden till undersökningen var att det 1959 påträffades delar av ett kranium och kistrester i samband med att en källare anlades under nordöstra delen av befintligt bostadshus. Vid den nu aktuella undersökningen grävdes två provschakt skiktvis ner till steril morän med grävmaskin. Framkomna lämningar handrensades och dokumenterades. Nordväst om befintligt bostadshus påträffades rester av en stengrund till en eller möjligen två byggnader med rester efter en murstock och en spis- eller ugnsanläggning. Byggnaderna har daterats till 1700- 1800-tal. En sopgrop påträffades öster om bostadshuset, vilken innehöll slaktavfall och Fynd som daterades till samma period som De äldre byggnadslämningarna. Några spår efter gravar påträffades ej. Av Fynden kan nämnas kritpipsfragment, spännenål av järn, fajans och en järnkniv.

RaäNr

Orsa 419:1

Län

Dalarna

Landskap Socken

Orsa

AIS:Nr

2145

Namn/Plats

Österbyn, Isala, Östansjö, Ön

ÅR

1999

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

kolningslämning, bebyggelselämning, odlingslämning, fångstgrop, fäbodlämning, färdväg

Datering, period

stenålder, nyare tid

Fynd Beskrivning

Arkeologisk utredning med anledning av att Banverket planerat en ledningsdragning mellan Ockelbo och Hallsberg. Det nu aktuella Område 1 omfattar en ca 11,3 km lång sträcka varav 2,9 km är nydragning. Vid specialinventeringen noterades 15 lämningar. Av dessa var fångstgroparna raä 63, 64 och 299, fäbodlämningen raä 295 och färdväg raä 267 registrerade sedan tidigare. De övriga lämningarna bestod av 5 kolbottnar, 4 kojruiner och 2 odlingsrösen. Fångstgrop raä 64 fel utsatt på ekonomkartan.

Området består huvudsakligen av skogsmark som präglas av en intensiv kolningsverksamhet. Ledningssträckan skar genom ett område med ett flertal fångstgropar. Fångstgroparna ingår troligen i ett system med vilket det går att stänga även 2,2 km lång sträcka mellan Ågsberget och Ågsjön.

En stolpe är planerad att placeras strax norr om raä 63.

Fångstgropen är redan skadad i sin nordvästra del, troligen av befintlig ledningsdragning.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Svärdsjö 63:1	Dalarnas	Dalarnas	Svärdsjö
Svärdsjö 64:1	Dalarnas	Dalarnas	Svärdsjö
Svärdsjö 267:1	Dalarnas	Dalarnas	Svärdsjö
Svärdsjö 295:1	Dalarnas	Dalarnas	Svärdsjö
Svärdsjö 299:1	Dalarnas	Dalarnas	Svärdsjö

År

1999

AIS:Nr

2075

Namn/Plats

Gröna Gatan, kvarteret Gäddan

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Agneta Burman

Fornlämningskategori

kulturlager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning vid markarbeten för fjärrvärme i Gröna gatan, kvarteret Gäddan i Hedemora stad. Ett 20 m långt, 1,5 m brett och 0,8-1,8 m djupt schakt grävdes närmast parkområdet i Gröna gatans **Längdriktning**, i schaktet fanns överst lager med sand, grus, krossat tegel, sten och lera påförda för en grusgång. På ett ställe observerades brandrester. Under De påförda lagren fanns matjord, troligtvis äldre åkerjord. Grusgången är antagligen anlagd tidigast i sent 1800-tal eller tidigt 1900-tal. Utifrån äldre kartmaterial kan matjorden/åkerjorden bedömas ha en äldsta datering i åtminstone 1600-tal.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Hedemora 194:1	Dalarna	Dalarna	Hedemora

AIS:Nr 2071 **År** 1999
Namn/Plats Solvarbo, Österby, Dragsveden
Typ av undersökning särskild utredning
Ansvarig organisation Dalarnas museum
Ansvarig person Eva Carlsson
Fornlämningskategori plats med tradition, gårdstomt, järnframställningsplats

Datering, period

järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning inför planerad ledningsdragning mellan Ockelbo och Hallsberg. Utredningen bestod av arkivstudier, kartanalys och specialinventering utmed tio av Länsstyrelsen avgränsade delsträckor. Det här aktuella utredningsområdet 5 var 3,6 km långt och gick parallellt med befintlig kraftledning i Grytnäs sn. Vid specialinventeringen noterades tre lämningar. En plats med tradition, raä 28, var registrerad sedan tidigare, en gårdstomt upptäcktes vid analys av 1600-talskartor, dessutom påträffades en järnframställningsplats av förhistorisk karaktär under inventeringsskedet.

Utredningssträckna går genom flack odlingsmark tvärs över Dalälvens dalgång. I närheten av ledningen finns också lämningar med anknytning till bergshantering samt ett par stenålderslokaler. Traditionen kring raä 28 säger att där ska ha legat en befäst Gård, på denna plats har tidigare hittats en pil/spjutspets samt träkol i erosionshaket mot älven. Med tanke på att flera andra gårdstomter nära älven övergivits är det inte omöjligt att någon form av bebyggelse funnits på den aktuella platsen

även om det inte varit ett stenhus.

De aktuella lämningarna kommer inte att beröras av markarbeten i samband med kraftledningsbygget, däremot kommer stolpar att resas i deras närhet.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Gustafs 28:1	Dalarna	Dalarna	Gustafs

AIS:Nr

År

2090

1999

Namn/Plats

Kvarnåker

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Agneta Burman

Fornlämningskat

egori

bebyggeselämning, bytomt/gårdstomt, spisröse, källargrop, äldre åkermark

Datering, period

nyare tid

Fynd

keramik (glaserat rödgods)

Beskrivning

Arkeologisk utredning med inför anläggandet av en träningsbana för travhästar vid Kvarnåker i Järna Socken. Det av utredningen berörda området var ca 40 ha stort och bevuxet med planterad tallskog, som ställvis hade avverkats. Det var också delvis iordninggjort för industritomter. I nordöst avgränsades den relativt flacka ytan av Riksväg 71 och i sydväst av en järnväg (Västerdalsbanan). I området fanns inga registrerade fornlämningar, men en äldre gårdsplats kunde lokaliseras med hjälp av en äldre karta. Gårds lämningen var belägen på en naturlig terrass i undersökningsområdet sydöstra del, lämningen bestod av två intill varandra liggande spisrösen samt två källargropar, marken runt omkring var stenröjd. Inga ytterligare lämningar påträffades vid inventeringen, men på terrassen kan det finnas fler bosättningslämningar som ej är synliga ovan mark. En mindre provundersökning gjordes också vid vilken ett antal små sökschakt grävdes i området för den planerade travbanan med hjälp av traktorgrävare. I det schakt som grävdes strax norr om gårds lämningen iaktogs äldre åkermark i form av något humös gråfärgad mo med inslag av kol. Här påträffades ett fragment av yngre glaserat rödgods. I

övriga schakt påträffades inga lämningar. Gårds lämningen med tillhörande åkermark
l::edöms härröra från 1700-1800-tal.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Järna 150:1	Dalarna	Dalarna	Järna

AIS:Nr

2086

Namn/Plats

Stjärnsund

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

ÅR

1999

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

industrilämning, valsverk, smedja, vattenkanal

Datering, period

nyare tid

Fynd**Beskrivning**

Med anledning av VA-dragning till Smedjan i Stjärnsund genomfördes en arkeologisk schaktövervakning. Det drygt 50 m långa, ca 1,5 m breda och 2 m djupa schaktet gick igenom järnbrukslämningar, framförallt från perioden 1870-1930. Lämningarna bestod av grundmurar, slaggtegel fundament till maskiner och vällugn från ett valsverk, grundmurar till en smedja och industriavfall. **Längst** i väster påträffades äldre fyllnadslager med slagg, kol, sten samt en kallmurad stenrad som kan vara en rest efter en vattenkanal. Dessa lämningar var emellertid kraftigt störda av senare tiders verksamhet på platsen.

RaäNr

Husby 121:1

Län

Dalarna Dalarna

Landskap Socken

Husby

AIS:Nr

2085

ÅR

1999

Namn/Plats

Husby kyrka

Typ av undersökning

kyrkodokumentation

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Jessica Wennerlund

Fornlämningskategori

kyrka, likbod

Datering, period

medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Vid den yttre renoveringen av Husby kyrka under hösten 1999 utfördes en murverksdokumentation av valda delar av det understa partiet av Husby kyrkas fasad, både över och under mark. De dokumenterade partierna var de där det syntes skillnader mellan yngre och äldre murverk, samt där det fanns byggnadsdetaljer som varit dolda av puts eller jord. De dokumenterade områdena var skarven mellan det äldre långhuset och det yngre koret, utbyggnaden av sakristian (lillkyrkan), samt en påträffad sydportal vid det före detta vapenhuset.

Undersökningen visade att det äldre murverket var märkbart mer omsorgsfullt gjort, med mer välavpassade stenar, medan det yngre murverket gav ett mer oordnat intryck.

Vid en tidigare undersökning hade man funnit ett vapenhus utanför södra långhuset. Nu påträffades en äldre igenmurad sydportal som varit i förbindelse med det före detta vapenhuset. Portalen var uppmurad av formtegel, varav ett var glaserat. Portalen liknade den tidigare påträffade västportalen. Sydportalen bör ha byggts under senmedeltid. Söder om Sydportalen påträffades ett vällagt tegelgolv i det som tidigare

varit vapenhus.

Det grävdes även runt grunden på en mindre byggnad på kyrkogården, även kallad likboden, då det blivit sättningar i grunden. Då konstaterades det att byggnaden var hopbyggd med den tidigare, numera rivna kyrkogårdsmuren.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Husby 514:1	Dalarna	Dalarna	Husby

AIS:Nr

2076

Namn/Plats

Åsagatan, kvarteret

Eken

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Agneta Burman

Fornlämningskategori

kulturlager, påfört lager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av schaktningsarbeten för ledningsdragning för fjärrvärme i kvarteret Eken, utfördes en schaktövervakning. Arbetet berörde fornlämning 194, Hedemora stad. Syftet med undersökningen var att utröna fornlämningens bevarandegrad, karaktär och ålder. Vid besiktningstillfället hade ett 0,7-0,8 m djupt och 0,8-0,9 m brett schakt grävts inne på bakgården i kvarteret Eken. Schaktet vinklades sedan av för att ansluta till Åsgatan. I schaktet fanns fyllningsmassor bestående av sand, grus och sten blandat med enstaka tegelfragment. Inga anläggningar, konstruktioner eller kulturlager kunde iakttas.

RaäNr

Hedemora 194:1Dalarna

Län

Landskap Socken

Dalarna Hedemora

AIS:Nr

2076

Namn/Plats

ÅR

1999

Nysäl

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

bebyggeselämning, gårdstomt, gropar

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning i samband med den planerade ombyggnaden av en sträcka av väg 583 vid vägporten under järnvägen i Nysäl i Gagnefs **Socken**. Inom det aktuella området finns en äldre gårdstomt registrerad som fornlämning 154, synlig som ett impediment i åkern där ett hus stått fram till senare decennier. gården utgör en del av Nysäls gamla bytomt. I området har tidigare påträffats en slipad mejsel av bergart samt en bit flinta vilket tyder på att området varit befolkat under sten/bronsålder.

Vid undersökningen togs 16 sökschakt upp jämt spridda över ytan. I schakten närmast den sentida huslämningen fanns några gropar som troligen hört samman med gården. Annat kan ha plöjts bort i den lösa sandjorden, i matjorden fanns mycket tegel, keramik och glas, som gav intryck att härröra ifrån tidsintervallet 1700-tal till långt in på 1900-talet. Ett bryne av oklar ålder påträffades.

RaäNr   **Län**   **Landskap**   **Socken**

Gagnef 154:1   Dalarna   Dalarna   Gagnef

AIS:Nr

2073

Namn/Plats

ÅR

2000

kvarteret Falken, Rådstugränd

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

kulturlager, husgrunder, avfallsgrop, vägyta, brandlagar

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med markarbeten för fjärrvärme i Rådstugränd. Schaktningen skedde i Rådstugränd från Fredsgatan och vidare in till bostadshuset på Falken 2. Schaktet i Rådstugränd var 50 m långt varav 40 m övervakades. På tomten Falken 2 grävdes ett ca 25 m långt schakt. Schakten var 0,6-1,2 m breda och 0,7-0,8 m djupa. **Längs** Fredsgatans sydöstra sidan syntes några 0,15x0,2 m stora stenar 0,3 m under nuvarande gatunivå. De torde vara rester av en äldre vägbeläggningen.

I Rådstugränd syntes den naturliga marken ca 0,6 m under nuvarande gatunivå. I schaktet framkom rester av två husgrunder, en avfallsgrop och några andra nedgrävningar, varav några sentida. Husgrunderna utgjorde resterna av den bebyggelse som funnits på tomterna Svalan 4 och 5. På Falken 2 var marken omgrävd på större delen av schaktet över gården och i portlidret, medan det närmast bostadshuset fanns ett område med orörd mark i botten. På sanden fanns ett trä- och ett kollager. Kollagret kan möjligen härröra från en stadsbrand.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Hedemora 194:1	Dalarna	Dalarna	Hedemora

AIS:Nr

333

Namn/Plats

Falu gruva

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

industrilämning, metallframställningslämning, rost, deponier

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av schaktning för optokabel gjordes en schaktövervakning av en 280 m lång sträcka från Leksandsvägen ner i gruvområdet i söder.

Ledningsschaktet grävdes omedelbart väster om en lokalväg.

Fyllningen bestod huvudsakligen av i sen tid påfört industri- och gruvavfall i form av grus, krossad sten och slagg samt deponier från anrikningsverket, slamsand. Intill Leksandsvägen var ett c. 4 m långt parti från markytan och 0,5 m ner med finsiktat material, bestående av röd-gul-färgade sand- och mjåla-lager samt lite sten. Sannolikt bestod de finsiktade lagren av malm- och lerinfodringsrester. De tolkas som lämningar efter en rost från nyare tid.

RaäNr

Falun 109:1

Falun 40:1

Län Landskap Socken

Dalarna Dalarna Falun

Dalarna Dalarna Falun

AIS:Nr

2015

Namn/Plats

Gamla Berget

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
Dalarnas museum

ÅR

2000

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

hyttområde, slagghvarp, fördämningsvall, bebyggelseämning, kallrost, kulturlager

Datering, period

medeltid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk undersökning av en del av ett hyttområde i Övre Gamla Berget, inför anläggandet av en gång- och cykelväg **Längs** med väg 293. Undersökningsområdet var 60 meter långt och 7-10 meter brett. Ett överlagrande och upp till 2 meter tjockt lager med 1900-tals sopor schaktades bort. Det därunder liggande slagghvarpet maskinavbanades ner till konstruktionslager, eller där sådana inte fanns ner till slagghvarpets botten. Framkomna konstruktioner, kulturlager samt bottenyta handrensades, mättes in i höjd- och koordinatsystem och undersöktes. Det kunde konstateras att det fanns flera faser under hyttbackens historia. Äldst och mot botten framkom en del av en fördämningsvall, avfallslager/kulturlager, bebyggelseämningar av okänd funktion samt en kallrost med intilliggande depå med rostad malm. I nästa fas överlagrades området med kopparslagg och tre nya kallrostar anlades. Vid sidan av rostarna finns spår efter depåer med lera och kolstybbe. Ytterligare en fas är när rostarna överlagras med slaggh och en hyttkammare uppförs på slagghvarpen. Även hyttkammaren rivs och överlagras med slaggh och ett kollager som kan ha utgjort ett kolhus.

Fynden bekräftade sig till ett fåtal textil- och läderfragment. Innan

några dateringsanalyser hunnit utföras förmodar vi att hyttbackens faser ligger inom tidsspannet 1300-1600.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 31:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS:Nr

2108

ÅR

2000

Namn/Plats

Kyrkby, Berget

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Jessica Wennerlund

Fornlämningskategori

bytomt/gårdstomt

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning inför ombyggnad av anslutningen av väg 991 till Riksväg 45, vid Berget i Orsa. Totalt grävdes 11 sökschakt inom den planerade exploateringsytan. Enligt Orsa kyrkbys storskifteskarta från 1876 fanns det åkrar och ängar på det område som utredningen innefattar. Endast i schakten i omedelbar närhet till den befintliga gården påträffades lämningar i form av Fynd och en eventuell husgrund, samt sot- och kolfragment. Fynden var av 1800-1900-tals karaktär och bör komma från den befintliga bebyggelsen.

RaäNr

Ej Raä nr

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Orsa

AIS:Nr

2074

ÅR

2000

Namn/Plats

Gussarvsgatan, Callerholmsgatan, Åkargatan

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Jessica Wennerlund

Fornlämningskategori

tidigare bortschaktade kulturlager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktningsövervakning vid ombyggnad av korsningen Gussarvsgatan Callerholmsgatan till rondell.

Undersökningsområdet låg inom fornlämning 194, Hedemora medeltida stadsområde, där det kan förväntas att kulturlager från medeltiden och framåt kan påträffas. Gussarvsgatan var en av infartsvägarna in i staden och strax norr om undersökningsområdet ska en stadstull ha funnits.

Schaktdjupet begränsades vanligen till 0,1-0,2 m, det vill säga att asfalt, gatsten och grästorv togs bort. Där schakten grävdes djupare (0,5-2 m), i nordöstra hörnet i korsningen samt vid dagvattenbrunnar, syntes inget av den ursprungliga markytan. Lagerföljden bestod här av påförda massor i form av ett halvmetertjockt gruslager över den naturliga underliggande sanden. Över gruslagret låg ett tjockt asfaltlager som lagts i flera lager. Ursprungligen var asfalten avgränsad från vägkanten/trottoaren med storgatsten. Den ursprungliga markytan med sannolika kulturlager har tydligen schaktats bort vid anläggandet av vägarna, varför ytterligare arkeologiska insatser inte är motiverade.

Möjligtvis kan det finnas rester efter kulturlager och eventuella byggnader inom den omgivande kvartersmarken.

RaäNr

Län

Landskap Socken

Hedemora 194:1 Dalarna Dalarna Hedemora

AIS:Nr

256

ÅR

2000

Namn/Plats

Stora Aspeboda, Olsbacka

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Lotta Sjögren

Fornlämningskategori

metallframställningsyta, dammanläggning, odlingsyta, röjningsröse

Datering, period

senmedeltid

Fynd

Beskrivning

I samband med schaktningar för avlopp för en familjs fastighet i Olsbacka gjordes en arkeologisk övervakning. Ett 118 m långt ledningsschakt, ca 0,7 m brett och ca 1,4 m djupt, med två större tankgropar, grävdes från huset i norr, söderut i sydsluttning ner mot odlingsmark, strax väster om den sk Fläskkällaren, raä 44, och den förmodade medeltida gårdsplatsen Stora Aspeboda, raä 138. Längst i söder påträffades ett röjningsröse som sannolikt har med odling att göra. I södra delen av ledningsschaktet började slagg uppträda i schaktet. Ungefär mitt på ledningsschaktet upptäcktes en dammanläggning med två liggande parallella stockväggar i öst-västlig riktning. De översta stockvarven har den daterats till omkring År 1470. Närmare huset i norr uppträdde en odlingsyta under slagg på ca 0,7-0,9 m djup. Inga Fynd tillvaratogs.

RaäNr   **Län**   **Landskap**   **Socken**

Aspeboda 46:1   Dalarna   Dalarna   Aspeboda

Aspeboda 138:1   Dalarna   Dalarna   Aspeboda

AIS:Nr

2089

Namn/Plats

ÅR

2000

Grövelsdalen

Typ av undersökning

Ansvarig organisation

Jämt arkeologi, Brunflo

Ansvarig person

Britta Wennstedt Edvinger

Fornlämningskategori

boplats, kåtatomt

Datering, period

nyare tid

Fynd

ben

Beskrivning

Interreg-projektet Samiska kulturmiljöer har under tre fältsäsonger registrerat spår efter äldre samisk kultur i Härjedalen och Dalarna på svensk sida och i Sör-Trondelag och Hedmark på norsk sida. Fokus har varit på spår efter intensiv renskötsel, d.v.s. renskötsel som den praktiserades före 1900-talets modernisering och bofasthet. Som ett led i kunskapsuppbyggnaden har en lokal i Dalarna valts ut för en smärre, arkeologisk undersökning. Lokalen utgörs av en boplats med två gåetie- sijnjeh (kåtatomter) vid en myr på östra sidan Grövlan. Läget antyder att det kan röra sig om en vinterboplats, och eftersom inga sådana tidigare registrerats i Dalarna är lokalen viktig för fortsatt arbete med samiska kulturmiljöer i Länet. Det finns skriftliga källor som beskriver både fjäll- och skogssamisk bosättning i Dalarna, men materialet har inte beaktats vid kulturhistoriska inventeringar. Denna typ av bosättningar återfinns ofta i skogsmark, och i brist på (1) kännedom om platserna hos myndigheterna och (2) medföljande skydd enligt Kulturminneslagen löper de stor risk att utplånas i det moderna skogsbruket.

Syftet med undersökningen var i första hand att datera lokalen. En

preliminär datering av den ena kåtatomten kunde göras genom kvarvarande rester av klykstänger och resvirke. Den har utgjort en låavth-gåetie (tältkåta), sannolikt brukad under andra hälften av 1800- talet. Den drokronologisk analys av materialet pågår. Den andra kåtatomten är belägen kant i kant med tältkåtomten. Den har utgjorts av en derhvie-gåetie (torvkåta), men den saknar härd. Denna kåta har förstörts genom brand. Det är möjligt att torvkåtan använts för bostadsändamål och att man återanvänt härdstenarna i tältkåtomten efter branden. Eldpåverkade stenar, kol och sot i kåtatomten kan delvis härröra från branden, men också från aernie-sijjie, härdens plats. Utöver bostadsändamål kunde en kåta användas för förvaring, torkning respektive rökning av kött och fisk samt som fähus för getter, tjiejhte-gåetie. Kåtorna är inte samtidiga. Om tältkåtan funnits på platsen när torvkåtan brann skulle den inte ha undgått lågorna. Prover är inlämnade för vedartsbestämning, osteologisk analys, makrofossilanalys och 14C- datering, men resultaten är inte klara när detta skrivs.

AIS:Nr

2100

ÅR

2000

Namn/Plats

Vattnäs

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg **Fornlämningskategori** agrar lämning, odlingsytor

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Inför en planerad husbyggnation på Legranäs vid Orsasjön, gjordes en begränsad arkeologisk utredning av en strandnära, nu beskogad, f.d. åker och ängsmark.

Utredningen bestod av en mindre arkivsökning och sökschaktsgrävning. På och i närområdet kring Legranäs finns lämningar från stenåldern fram till nyare tid.

Sannolikt uppfördes en fäbod under medeltiden.

Odlingslämningarna uppvisar två faser: en uppodling under första hälften av 1800-talet med långsmala, dikade åkrar; och en äldre fas med insprängda oregelbundna ytor i ett större ängsområde. En rest av en hägnad och ett mindre sotlager som framkom i söschakten kan troligen knytas till odlingsverksamheten på platsen under nyare tid. Några små och oregelbundna mörkfärgningar och enstaka skärvstenar kan däremot vara betydligt äldre.

RaäNr

Ej Raä nr

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Mora

AIS:Nr

2129

ÅR

2000

Namn/Plats

Rågåker

Typ av undersökning särskild utredning **Ansvarig organisation** Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

bebyggelselämning, avfallsgrop, dike

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av planerad byggnation av planskild korsning mellan vägen Åselby - Järpbo och Dalabanan i Rågåker utfördes en arkeologisk utredning. Rågåkers bytomt är registrerad som raä 371 i Stora Tuna sn, och gårdstomt D berörs eventuellt av exploateringen.

Kartanalysen visade att Rågåkers bytomt låg öster om järnvägen inne i nuvarande villabebyggelse på 1600-talet och då sannolikt även under medeltid. På 1600-talet gick gränsen mellan inägomark och utmark ungefär där järnvägen går idag. Utmarken i väster torde ha odlats upp och gårdarna flyttats ut under 1700-talet. gården omedelbart väster om järnvägen tillkom efter 1800-talets mitt. Då det endast fanns öppen åkermark väster om järnvägen var en inventering meningsfull endast där. Inga lämningar framkom. Inom utbredningsområdet togs 18 provschakt upp. I dessa fanns endast ett fåtal anläggningar som kunde knytas till gårds bebyggelse och odling. Med anledning av utredningens resultat finns det ur arkeologisk synvinkel inget att invända mot något av de föreslagna vägsträckningarna.

RaäNr

Stora Tuna 371:1

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Stora Tuna

AIS:Nr

316

ÅR

2000, 2001

Namn/Plats

Hyttingsvägen

Typ av undersökning arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

bebyggelselämning, bytomt

Datering, period

medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning vid markarbeten för fjärrvärme- och VA-ledningar **Längs** Hyttingsvägen i St. Tuna Socken. I anslutning till en ej registrerad bytomt **Längs** nuvarande Hyttingsvägen påträffades två mer eller mindre distinkta kollager som sannolikt kan kopplas till bytomten.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
ej raä nr	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna

AIS:Nr

ÅR

317

2000,2001

Namn/Plats

Tunavägen sträckan Gylle-Romme

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, slaggförekomst, kommunikationslämning, hålväg, bebyggeselämning, bytomt/gårdstomt, diken

Datering, period

yngre järnålder, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning i form av schaktningsövervakning vid markarbeten för fjärrvärmeledningarna i St. Tuna Socken. Flertalet av det 40-tal påträffade anläggningarna utgjordes av olika former av främst sentida nedgrävningar som inte närmare gick att bedöma arkeologiskt. Några tolkades dock som stolphål och fossila diken. Åtminstone en äldre markyta påträffades vid Buskåker. Vid Kyrkskolan löpte ett anslutande schaktet tvärs igenom hålvägen (raä 150). Vid kyrkan löpte schaktet i nära anslutning till den eventuella platsen för en brandgrav (Raä 13). Vidare kunde en slaggförekomst (Raä 103) bekräftas i en av schaktväggarna och tydligare avgränsas, lanslutning till en ej registrerad bytomt. **Längs** nuvarande Hyttingsvägen, påträffades två mer eller mindre distinkt kollager som sannolikt kan kopplas till bytomten.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Stora Tuna 103:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna
Stora Tuna 150:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna
Stora Tuna 389:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna

AIS:Nr

285

Namn/Plats

Prästhytan

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

ÅR

2001

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

hyttområde med slaggförekomst, husgrunder

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

En arkeologisk utredning har gjorts i Prästhytan med anledning av att en lantmäteriförrättning för ny bro med tillhörande tillfartsvägar.

Vägdragningen passerar ett hyttområde, raä 170 i Hedemora **Socken**. En hytta finns belagd sedan 1400-talet, men lades troligen ner redan i slutet av 1500-talet. En hammare var sedan i bruk under 1600-talet. Den brann ner och en ny anlades först någon gång efter 1750 och kan sedan ha varit i bruk drygt hundra År. Hammaren och troligen även hyttan har legat väster om ån mellan fördämningsvallen och vägen, medan herrgården har legat på höjden i sydväst. Det finns detaljerade kartor över området först från 1800-talet. De visar viss bebyggelse i det aktuella vägområdet och den har främst haft knytning till smidesverksamheten. Vid provschaktningen fann vi inga spår av byggnader som med säkerhet kunde sägas vara äldre än 1800-talet. Vägen kommer dock att passera över resterna av en arbetarbostad och en järnbod uppförda omkring 1840.

RaäNr

Län

Landskap Socken

Hedemora 170:1 Dalarna Dalarna Hedemora

AIS:Nr

349

ÅR

2001

Namn/Plats

Strand

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Per Falkenström

Fornlämningskategori

bebyggelselämning, bytomt

Datering, period

Fynd

fönsterglas, rödgodskeramik

Beskrivning

Vid schaktningsarbeten för avloppsledningar i Strand, Vika **Socken**, påträffades arkeologiska lämningar från en bytomt i form av kulturlager med innehåll av fönsterglas och glaserat rödgods. Fynden dateras troligen till mitten av 1800-talet, möjligen till 1700-talet. Lämningarna påträffades intill bytomten raä 200:2, men ligger utanför det område som denna upptar enligt 1830-33 Års storskifteskarta. Det är därför möjligt att de undersökta lämningarna hör till en annan period. Utöver dessa lämningar torde ett inom bytomten näraliggande kolstyblager höra samman med en lastageplats för kol. I de nordvästra respektive östra delarna av Strand framkom omgrävda lager med enstaka lämningar i form av kol, järn och tegel. Omkring raä 310 (Fyndplats för slagen kvarts) påträffades inga Fynd med anknytning till denna fornlämning.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Vika 200:2	Dalarna	Dalarna	Vika
Vika 310:1	Dalarna	Dalarna	Vika

AIS:Nr

348

ÅR

2001

Namn/Plats

Lönnemossa

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Christoffer Samuelsson

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, hyttområde, kopparhyttor, slagghvarp

Datering, period

medeltid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av en ledningsdragning genom ett hyttområde med medeltida ursprung, genomfördes en arkeologisk förundersökning i form av en schaktningsövervakning vid Lönnemossa.

Undersökningsområdet var beläget i starkt sluttande terräng. Den del av fornlämningen som berördes av schaktningen uppvisar en relativt okomplicerad lagerföljd, i huvudsak karaktäriserad av ett 0,10-0,30 m tjockt slagglager som överlagrade den naturliga moränen bestående av grus, sand och silt. På fyra punkter där anläggningar påträffades var lagerföljden mer komplex, med olika typer av sandlager i skiftande färg, från svavelgult till ockrarött, och mer eller mindre omfattande kollager. Dessa anläggningar tolkades som lämningar efter rostanläggningar, alternativt avfallslager från rostar eller ugnar. Samtliga anläggningar syntes som tydligt avgränsade lager i schaktväggen. Utbredningen av A1 och A2 kunde dock inte fastställas närmare då de skadats i samband med tidigare schaktningsarbeten. Av de båda anläggningarna bedömdes A1 vara äldst, då den nordöst överlagrades av lager som i sin tur underlagrade A2. Tjockare slagglager **Längst** i sydväst kunde kopplas till de fyllnadsmassor som påförts och den avsläntning som skett i samband med anläggandet av på- och avfarter till Hedemoravägen (Länsväg 266). Spridd förekomst av tegel noterades i övrigt i den sydvästra delen av schaktet, som där bildade ett kompakt lager **Längs** en kortare sträcka.

RaäNr

Vika 123:1

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Vika

AIS:Nr

347

Namn/Plats

Hesse

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

ÅR

2001

Ansvarig person

Per Falkenström

Fornlämningskategori

bebyggelselämning, bytomt

Datering, period

Fynd

Beskrivning

I samband med schaktövervakning i Hesse, Stora Tuna **Socken**, framkom lämningar från en bytomt (raä 407). Inom större delen av undersökningsområdet grävdes schakten genom redan omrörda lager, här påträffades enstaka fragment av tegel, glas och rödgods i schaktkanterna. Intakta lagerföljder påträffades strax utanför bytomten så som den är avgränsad på ekonomiska kartan. Här iakttogs mycket kol tillika spår efter en nedgrävning, eventuellt en kolningsgrop, runtomkring anläggningen fanns en spridd förekomst av sot och kol. I samma område påträffades också tegel och enstaka järnbitar.

Lämningarna spänner sannolikt över flera Århundraden med en tyngdpunkt i 1800- och 1900-tal. Lämningarnas bakre kronologiska gräns kan inte fastställas.

RaäNr

Stora Tuna 329:1

Stora Tuna 407:1

Län Landskap Socken

Dalarna Dalarna Tuna Stora

Dalarna Dalarna Tuna Stora

AIS Nr

År

346

2001

Namn/Plats

Yttre Svärdsjö

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

boplats, gravfält

Datering, period

yngre järnålder

Fynd

torshammarring, bjällra, pilspets, skära, broddar, glaspärlor, kamfragment m.m.

Beskrivning

Särskild arkeologisk undersökning inför anläggandet av en planskild korsning mellan riksväg 70 och lokalvägen mot Silvberg. I samband med undersökningen av järnframställningsplatsen i Yttre Svärdsjö (AIS 344) uppmärksammades att vägbygget exponerat förhistoriska anläggningar på en intilliggande markyta.

Länsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet kontaktades och det bestämdes att ytan skulle undersökas.

Då matjorden redan var borttagen lades ett omfattande arbete på att rensa ytan för hand. Vid arbetet framkom närmare 300 anläggningar, bland annat 200 stolphål tillhörande minst fyra hus, fem gropus, syllstensavtryck, ett tiotal härdar och kokgropar. Ett av husen hade byggts med mycket rejäla stolpar, dels de parställda inne i huset men också vägstolparna. De bevarade groparna var meterdjupa och då huset måste ha brunnit fanns rester av stolparna kvar i stolphålen, i övre delen förkolnade och **Längre** ner förmultnade. Huset var treskeppigt, 7 m brett och 17 m långt och hade konvexa långväggar. Djupet på övriga stolphål varierade. Ett annat treskeppigt hus var 14 m långt och 6 m brett och med närmast raka långväggar. Vid sidan av boplatslämningar påträffades även tre (möjligen fyra) kantrännor till gravhögar. En av gravhögarna hade rester av två gravgömmor. Gravarna var c. 7, 10 och 11 m i diameter. Bland Fynden kan nämnas en torshammarring, en bjällra, en pilspets, en skära, broddar, några glaspärlor, kamfragment m.m.

RaäNr   **Län**   **Landskap Socken**

Ej Raä nr   Dalarna   Dalarna   Stora Tuna

AIS Nr

345

Namn/Plats

Yttre Svärdsjö

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period

yngre järnålder

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning av järnåldersboplats föranledd av byggandet av en planskild korsning mellan riksväg 70 och lokalväg i Yttre Svärdsjö. Vid undersökningen påträffades ett trettiotal anläggningar varav ca hälften stolphål, dessutom framkom några härdar, kokgropar, rännor/diken och avtryck. Anläggningarna bildade inga tydbara mönster, området utgör sannolikt ytterkanten av det boplatsområde som ligger öster om riksvägen. Det kan också antas att det finns eller har funnits åtskilliga lämningar under vägbanken för dagens riksväg. Lämningarna torde i huvudsak vara från yngre järnålder.

RaäNr

Ej Raä nr

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Stora Tuna

AIS Nr

År

344

2001

Namn/Plats

Yttre Svärdsjö

Typ av undersökning

särskild undersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, slaggvarp, kolningsgrop

Datering, period

yngre järnålder

Fynd

slagg, ugnsväggsfragment

Beskrivning

I samband med anläggandet en planskild korsning mellan riksväg 70 och byvägen i Svärdsjö uppmärksammades att där fanns ett område med slagg. Länsstyrelsen och Riksantikvarieämbetet kontaktades och det beslöts att slagglämningen skulle undersökas. Lämningen bestod till största delen av rester av ett slaggvarp delvis överlagrat av matjord. Slaggvarpet innehöll slagg, främst delar av bottenskollar, samt en stor mängd ugnsväggsbitar och kol. I anslutning till slaggvarpet fanns två lerkoncentrationer, delvis rödbrända. De utgjorde sannolikt platsen för två blästerugnar, men själva ugnarna var sedan länge bortplöjda. I anslutning till järnframställningsplatsen fanns rester av två kolningsgropar.

RaäNr

Län

Landskap Socken

Ej Raä nr

Dalarna Dalarna Stora Tuna

AIS Nr

343

År

2001

Namn/Plats

Korsgården

Typ av undersökning

Schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

bebyggelselämning, husgrund

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

I samband med schaktning för bostadshus, garage och avloppsservice vid Korsgården (raä 258:7) gjordes en schaktövervakning. På område A avbanades torven till ett djup av 0,15 - 0,25 m. Där återfanns en oregelbunden stenrad och en bräda. De torde ha att göra med en sten förstärkt gång respektive en spång mellan det befintliga huset och källaren i tomtens sydvästra hörn, en föregångare till 1900- talets grusgång. Det intill 1 liggande kulturliknande lagret utgör troligen rester utav en tidigare markyta. I område B där torven avbanades till ett djup utav 0,4 m återfanns enbart tegelfnas och annat avfall i matjorden. Området har brukats som potatisland under hela 1900-talet, varför eventuella lager i det avbanade skiktet torde vara rejält omrörda. I ledningsschaktets östra schaktvägg återfanns ett ca 4 m långt kulturlager. Det var troligen rester av en husgrund. Undersökningen visar att det är möjligt att den äldre gårdstomten skulle ha legat närmare vägen i öster än vad nuvarande avgränsning visar.

RaäNr

Stora Kopparberg 258:7

Län Landskap

Dalarna Dalarna

Socken

Stora Kopparberg

AIS Nr

257

Namn/Plats

År

2001

Smedsbo

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

röjningsrösen, brukningsväg

Datering, period

vikingatid, tidigmedeltid, högmedeltid

Fynd

Beskrivning

Inför en planerad gång- och cykelväg **Längs väg 293** mellan Smedsbo och Stråtenbo i Aspeboda Socken utfördes en förundersökning av tre odlingsrösen med en brukningsväg i Smedsbo. Syftet var att undersöka lämningarnas ålder, den äldre markanvändningen samt om vidare undersökningar var motiverade.

Förundersökningen bestod av sökschaktsgrävning. I flera av odlingsrösen i Smedsbo påträffades underliggande kol- och sotlager från äldre odlingsfaser och den föregripande röjningsfasen. I Smedsbo fanns ett öppet odlingslandskap under högmedeltid med framförallt kornåkrar. Trädvegetationen dominerades av tall och björk. Möjligen går odlingslandskapet tillbaka till yngre vikingatid, inga daterande lager hittades i eller under brukningsvägen. Inga ytterligare undersökningar föreslogs inför anläggandet av den aktuella gång- och cykelvägen.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Aspeboda 169:1	Dalarna	Dalarna	Aspeboda
Aspeboda 169:2	Dalarna	Dalarna	Aspeboda
Aspeboda 169:3	Dalarna	Dalarna	Aspeboda
Aspeboda 170:1	Dalarna	Dalarna	Aspeboda

AIS Nr

301

Namn/Plats

Västberg

Typ av undersökning

Särskild undersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

År

2001

Ansvarig person

Barbro Hårding

Fornlämningskategori

agrar lämning, röjningsrösen, stenvall, stenmur, röjda ytor

Datering, period

tidigmedeltid, högmedeltid, senmedeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Ett område med 17 tätt liggande rösen hade nyupptäckts i skogsmark. Upptäckten väckte uppmärksamhet bland lokalbefolkningen och även media skrev om dem. Osäkerhet rådde både bland fackfolk och lokalbefolkning om vad rösen stod för. Med anledning av detta gjordes en begränsad undersökning för att klargöra funktion och datering.

Undersökningen utfördes delvis som en publik visning på arkeologidagen 2001.

Rösen och en stenvall var rester efter en tidigmedeltida odling på ett område som tidigare varit utmark, I området fanns även diken, åkerytor och en stenmur som har tillkommit vid en nyodling som förmodligen har skett vid slutet av 1800-talet/ början av 1900-talet.

Raä Nr   Län   Landskap Socken

Rättvik 372:1 Dalarna   Dalarna Rättvik

AIS Nr

268

Namn/Plats

År

2001

Trotzgatan, Övre Åsen

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Christoffer Samuelsson

Fornlämningskategori

bröläggning, kulvert, kulturlager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning i form av en schaktövervakning. I det drygt 200 m långa vatten/avloppslednings-schaktet påträffades en bröläggning av liggande rundtimmer, som delvis överlagrade en dikesliknande fördjupning, och strax norr om denna liggande trävirke. I den nordligaste delen fanns en murad avloppskulvert i slaggsten. Kulverten är förmodligen ett minne från förra sekelskiftet, då Trumbäcken användes som avloppsdike. Längs en huvuddel av schaktets sträckning syntes ett svämlager i botten av schaktväggen, som troligtvis har sitt ursprung i Trumbäckens bottenlager. Därtill påträffades högre upp i lagerföljden äldre gatunivåer i form av tunna slagglager som överlagrade ett mer eller mindre kompakt utfyllnadslager av slagg.

Raä Nr

Falun 68:1

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Falun

AIS Nr

År

286

2001

Namn/Plats

Lagmansgatan

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg **Fornlämningskategori** agrar lämning, odlingsjord

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av dragning av bredbandskabel gjorde Dalarnas museum en övervakning av en ca 40 m lång sträcka från Høkare gatan i nordväst utmed Lagmansgatans östra sida. Under grästorv och matjord låg ett påfört lager med siltmaterial. Därunder ett tunt, humös lager utan några andra kännetecken.

Möjligen är det ett äldre odlingslager, men det kan också vara ett kulturlager. På ca 0,4 m djup påträffades orörd jord. Inga Fynd tillvaratogs.

RaäNr   **Län**   **Landskap**   **Socken**
Hedemora 194:1 Dalarna Dalarna Hedemora

AIS Nr

295

Namn/Plats

År

2001

Kråkberg, Bonäs

Typ av undersökning särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Christoffer Samuelsson

Fornlämningskategori

Datering, period

stenålder, järnålder

Fynd

avslag (kvarts, kvartsitisk siltsten, kvartsitisk sandsten, asktuff), slag

Beskrivning

Med anledning av att Mora Kommun färdigställer en fördjupad översiktsplan för Norra Kråkbergsstranden, norr om Mora centrum, utförde Dalarnas museum en arkeologisk utredning. Utredningsområde omfattade ca 1,5 kvkm, mellan riksväg 70 och Orsasjön. Flera stenåldersboplatser är sedan tidigare kända i området och har påträffats frameroderade i strandbrinken. En slaggförekomst förekommer bl.a. också. Utredningen, som bestod av en fördjupad fornminnesinventering och provschaktsgrävning, syftade till att söka efter hittills okända lämningar, i huvudsak i anslutning till de äldre strandterrasser som finns utbildade **Längre** upp i det sandiga, fossila flygsandfält som kännetecknar området.

Utredningen kunde påvisa fem nya boplatsslämningar. Av dessa låg en nedanför den yngsta av strandterrasserna, på det nuvarande strandplanet. De övriga fyra påträffades på höjdryggar alldeles ovanför en äldre strandterrass, omkring 170 möh. Samtliga lämningar omfattade skärvsten. Vad gäller de två högre belägna påträffades även en mindre mängd avslag. Dessutom kunde en av de tidigare kända

strandboplatserna, Raä 396, kompletteras med Fynd av slagg från järnframställning av förhistorisk typ.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Mora 365:1	Dalarna	Dalarna	Mora
Mora 395:1	Dalarna	Dalarna	Mora
Mora 396:1	Dalarna	Dalarna	Mora
Mora 397:1	Dalarna	Dalarna	Mora
Mora 398:1	Dalarna	Dalarna	Mora
Mora 399:1	Dalarna	Dalarna	Mora
Mora 489:1	Dalarna	Dalarna	Mora
Mora 509:1	Dalarna	Dalarna	Mora
Mora 507:1	Dalarna	Dalarna	Mora
Mora 508:1	Dalarna	Dalarna	Mora
Mora 396:2	Dalarna	Dalarna	Mora
Mora 506:1	Dalarna	Dalarna	Mora
Mora 505:1	Dalarna	Dalarna	Mora

AIS Nr

336

Namn/Plats

Gussarvsgatan, Borgargatan

Typ av undersökning

schaktövervakning Ansvarig

organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Per Falkenström

Fornlämningskategori

bebyggelselämning, färdväg

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Undersökning föranledd av schaktningsarbeten vid Gussarvsgatan/Borgargatan i Hedemora. Under Hemkösparkeringen framkom ett osammanhängande sotigt lager som kan härröra från äldre bebyggelse. Sotlagrets ursprungliga sammanhang är dock mycket osäkert. Vid besiktningen av de djupare VA-schakten visade det sig att exploateringsområdet blivit genomgrävt vid tidigare schaktningsarbeten. I schakt 2, vid Winqvists gata, observerades ytterligare ett sotlager med tegel och glas. Utifrån glaset kunde sotlagret dateras till sen tid, sannolikt från 1900-talets första hälft. Det är dock inte nödvändigtvis samma lager som påträffades i det grunda schaktet genom Hemkösparkeringen, i den nordvästra sektionen av schakt 2 iaktogs dessutom en nedgrävning som kan representera en äldre källarvåning, sannolikt från början av 1900-talet.

RaäNr Län Landskap Socken

Hedemora 194:1 Dalarna Dalarna Hedemora

År
2001

AIS:Nr

334

Namn/Plats

Slaggatan,
Trotzgatan

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person Per

Falkenström

Fornlämningskategori

stadslager

Datering, period

nyare tid

Fynd

kritpipor, djurben,
huggspån

Beskrivning

Vid schaktning för fjärrvärmeutbyggnad **Längs** delar av Trotzgatan och Slaggatan framkom lämningar efter äldre bebyggelse samt flera äldre gatunivåer, lett servisschakt vid Trotzgatan påträffades tre tunna lager med förmultnat trä, sannolikt golvrester från äldre byggnader. Utefter Trotzgatan var lagerföljden annorlunda med ett kulturlager och tre ställvis synliga humösa skikt. De senare representerar troligen äldre gatunivåer. Däremellan förekom huvudsakligen sand med inblandning av slagg. Förekomsterna av förmultnat trä härrör sannolikt från äldre bebyggelselämningar under olika perioder, troligen från 1600-talet och framåt. Vid Slaggatan framkom också tecken på bebyggelse samt åtminstone två skilda kulturlager, i den norra delen, på 0,46 m djup, kunde man följa 13 m av kulturlagret och i detta påträffades kritpipsfragment. Cirka 10 m söder om detta framträdde ännu ett kulturlager i schaktbotten på ca 0,8 m djup. I denna fyllning påträffades slaktben och huggspån. Även om schaktet inte grävdes ned till naturlig botten visar ett fynd av kritpipa att dessa lämningar sträcker sig tillbaka till 1700-talet, möjligen också 1600-talet.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 109:1	Dalarna	Dalarna	Falun

Riksantikvarieämbetet

År 2001

AIS Nr

335

Namn/Plats

Torp

Typ av undersökning särskild
utredning **Ansvarig**
organisation Dalarnas museum
Ansvarig person

Christoffer Samuelsson

Fornlämningskategori
agrар lämning, fossil åker,
Fyndplats

Datering, period

neolitikum, nyare tid

Fynd

kärna i dalaporfyr

Beskrivning

Med anledning av en planerad exploatering av tio tomter för fritidsbebyggelse utfördes en arkeologisk utredning vid Torp invid Dalälven. Genom arkivstudier erhöles en detaljerad bild av den historiska markanvändningen, som tillsammans med den fördjupade fornminnesinventeringen låg till grund för var söschakten skulle placeras. Totalt utplacerades mindre 46 söschakt, med en total **Längd** av 152,5 m och en bredd av 1,5 m. Ett lösfynd av kärna i dalaporfyr påträffades i direkt anslutning till en äldre väg, men i övrigt förekom inga indikationer på fasta fornlämningar. Vid schaktning i den angränsande våtmarken har dock exploatören påträffat tre spetsade trästörar, placerade i trekant; eventuellt en del av en fiske- eller brygganläggning. Inom utbredningsområdet förekommer också flera lämningar efter senare agrар verksamhet, såsom åkerbak och en förmodad kreatursstig i den södra delen.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
	Dalarna	Dalarna	Folkärna

Riksanantikvarieämbetet

AIS:Nr

332

Namn/Plats

Falu gruva

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

industrilämning,

deponi

År

2001

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av markarbeten för servicebyggnad vid Falu gruva gjordes en schaktövervakning. För husets grundplatta grävdes en 8 x 7 m stor yta med ett djup utav ca 0,5 m, för servicen grävdes två kortare schakt med ett djup utav knappt 2 m. I samtliga schakt bestod fyllningen av i sen tid påförda massor. Dessa bestod av slagg, grus, sand samt varpsten. Inga äldre lämningar påträffades.

RaäNr

Falun 109:1

Län

Dalarna

Landskap

Dalarna

Socken

Falun

Riksanstikvarieämbetet

AIS Nr

350

Namn/Plats

Insjön

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

metalframställningslämning, boplatsslämning

År

2001

Datering, period

järnålder

Fynd

Beskrivning

Med anledning av att Bergkvists Såg planerar att bygga en containerterminal och en anslutande väg utfördes en arkeologisk förundersökning. Undersökningen berörde Insjöns gamla stationsområde samt åkermark. Vid upptagning av provschakt i områdets västra del fanns det sparsamt med lämningar efter De vid inventeringen dokumenterade järnframställningsplatserna, främst enstaka, spridd slagg. Förekomst av anläggningar, främst nedgravningar, under ploglagret indikerade dock verksamhet, troligen en bosättning, som kan vara från järnålder. I områdets östra del var marken avschaktad för järnvägsspåren. Endast en mycket begränsad åkeryta framkom men i övrigt påträffades inga spår av äldre lämningar, vilket betyder att det mesta torde vara bortschaktat.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Ål 48:1	Dalarna	Dalarna	Ål
Ål 88:1	Dalarna	Dalarna	Ål
Ål 89:1	Dalarna	Dalarna	Ål
Ål 90:1	Dalarna	Dalarna	Ål

AIS Nr

År
2001

332

Namn/plats

Falu gruva

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

industrilämning, deponi

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av markarbeten för servicebyggnad vid Falu gruva gjordes en schaktövervakning. För husets grundplatta grävdes en 8 x 7 m stor yta med ett djup utav ca 0,5 m, för servicen grävdes två kortare schakt med ett djup utav knappt 2 m. I samtliga schakt bestod fyllningen av i sen tid påförda massor. Dessa bestod av slagg, grus, sand samt varpsten. Inga äldre lämningar påträffades.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 109:1		Dalarna	Dalarna Falun

AIS Nr

År

258

2001

Namn/Plats

Stråtenbo

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Svanberg

Fornlämningskategori

fossil åker (terrasserad), slaggvarp, rost

Datering, period

senmedeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Inför en planerad gång och cykelväg Längs väg 293 mellan Smedsbo och Stråtenbo i Aspeboda Socken utfördes en förundersökning av en terrasserad odlingsyta och ett hyttområde (raä 25) i Stråtenbo.

Förundersökningen genomfördes som sökschaktsgrävning. Den terrasserade odlingsytan i Stråtenbo anlades under senmedeltid i kanten av en myr. I närområdet odlades då främst korn på gödslade åkrar, men det förekom även vete och havre. Landskapet var relativt öppet och trädvegetationen dominerades av tall och björk. Under senmedeltid- början av nyare tid torrlades myren och för att därefter nyttjas som ängsmark. Myren var en del av Aspåns äldre sträckning, men Aspåns vatten leddes nu **Längre** norrut för att bättre förse kopparhyttorna med vattenkraft. I södra delen av Stråtenbos hyttområde togs sökschakt upp genom ett större slaggvarp.

Varpet började att deponeras på platsen under senmedeltid- början av nyare tid. I botten av varpen påträffades lämningar efter en rost från samma tid.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Aspeboda 44:1	Dalarna	Dalarna	Aspeboda

AIS Nr

År

331

2001

Namn/Plats

Östanfors

**Typ av
undersökning
schaktövervakning**

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Per Falkenström

Fornlämningskategor

i stadslager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med draging av fjärrvärme i stadsdelen Östanfors. Vid undersökningen observerades ett sammanhängande kulturlager utefter Utmelandsgränd. Kulturlagret innehöll bl a kritpipsskaft och yngre rödgods som kunde dateras till 1600-tal. Därutöver iaktogs flera äldre gatunivåer, bestående av humös sand under Gettorget. Åtminstone en av dessa nivåer verkade ansluta till kulturlagret **Längre** österut. Följaktligen bör gatunivåerna vara från 1600-tal, möjligen även 1700-tal. Det konstaterades också att slaggen tunnades ut österut på åsen. I de schakt där sentida nedgrävningar ej har rört om de ursprungliga lagren låg slaggen direkt ovanpå naturlig morän. Inga Fynd tillvaratogs.

RaäNr

Falun 68:1

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Falun

År

2001, 2002

AIS:Nr

299

Namn/Plats

Stolltorp, Stollberget

Typ av undersökning

antikvarisk kontroll

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

metallframställningslämning,

gruva, stoll

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Föreningen Väster Silvbergs vänner har öppnat och håller på att iordningställa västra stollen i Stollbergets gruvområde, raä 64 i Norrbärke Socken. Dalarnas museum har utfört en antikvarisk kontroll av schaktningsarbetena vid två tillfällen under 2001 och 2002. Stollen är troligen gjord genom tillmätning på 1700-talet. Den har nu förlängts med en bockkonstruktion av trä. Den skrotstensvarp som behövde avlägsnas för att frilägga stollöppningen har nu lagts tillbaka.

RaäNr   **Län**   **Landskap**   **Socken**

Norrbärke 64:1 Dalarna Dalarna Norrbärke

Riksantikvarieämbetet

AIS Nr

351

Namn/Plats

Karlsvik

År

2002

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

agrar lämning, stenmur, odlingsterrass, färdväg

Datering, period

vendeltid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning i samband med utbyggnad av riksväg 50 mellan Ornäs och Tallen. Förundersökningen omfattade sex olika lokaler i byarna Dalsjö, Lilla Ornäs och Karlsvik. Odlingssområdet i Karlsvik, område 6, ligger i Liljans dalgång och bestod av fossil, igenväxande åkermark, en stenmur, en stenvall/mur, en möjlig fägata samt en färdväg. Den fossila åkermarken bestod av oregelbundna, stenfria, relativt plana ytor, kantade av grunda diken och hak samt ställvis terrasseringar och odlingsrösen, Syftet med förundersökningen var att analysera den historiska markanvändningen samt datera enskilda och ålderdomliga lämningar. Därtill skulle färdvägens roll klarläggas. Förundersökningen var upplagd på tre arbetsmoment: en analys av historiska kartor, en sökschaktsgrävning samt botaniska- och markkemiska analyser.

Redan i slutskedet av den äldre stenåldern kan man ana ett kulturlandskap Karlsvik. Vid mitten av järnåldern, vendeltid, verkar betesdrift ha bedrivits i en omgivande sluten och medvetet gynnad björkskog med små, gödslade kornåkrar. Vid övergången mellan medeltid och nyare tid bedrivs ett mer intensivt jordbruk på platsen och antagligen i ett betydligt öppnare Landskap, även om ett extensivt cirkulationsjordbruk dominerar, Lindbruk. Det odlades främst korn, men även vete. Men trots odlingen användes området främst som hagmark i början av 1700-talet. Färdvägen var då en kombinerad väg och fägata, vilken förband byn Åkerns östra Gård med byvägen i nordväst. Vägen är sannolikt dock betydligt äldre än den äldsta detaljerade kartan från År 1705. Under 1700- och 1800-talets lopp utvidgades åkerarealen och hägnadssystemet lades delvis om och förtätades inom förundersökningsområdet.

RaäNr   Län   Landskap   Socken

Aspeboda 44:1 Dalarna Dalarna Aspeboda

AIS:Nr

År

387

2002

Namn/Plats

Lilla Ornäs

Typ av undersökning

arkeologisk
förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

dammvall, färdväg

Datering, period

högmedeltid, senmedeltid

Fynd

Beskrivning

I samband med utbyggnad av riksväg 50 mellan Ornäs och Tallen utförde Dalarnas museum en arkeologisk förundersökning av sex olika lokaler i byarna Dalsjö, Lilla Ornäs och Karlsvik. I Lilla Ornäs omfattade förundersökningen fyra objekt: en möjlig medeltida gårdstomt, en fördämning samt två färdvägar. Det sydligaste objektet var västra delen av den möjliga medeltida gårdstomten. Hypotesen att det skall finnas en gårdstomt på platsen bottnar i observationen av en besynnerlig "hage" som ritats ut på en 1690-talskarta, på gränsen mellan inägo- och utmarken. Några spår av äldre gårds lämningar hittades inte i sökschakten. Det är dock möjligt att en medeltida bebyggelse kan ha legat **Längre** åt öster, utanför vägområdet. Ca 500 m **Längre** åt norr undersöktes en liten rest av en fördämning av Långmyren. Den är markerad på en karta från 1690-talet då Stora Ornäs hade rätt till vattenkraften för kvarndrift. Sökschakt genom vallen visade att den vara anlagd på 1300- eller 1400-talet som en enkel jordvall med utnyttjande av naturliga stenblock. Sannolikt var den även ursprungligen avsedd för kvarndrift.

Riksantikvarieämbetet

Strax öster om fördämningen och norr därom löpte två äldre, kilometerlånga färdvägar från centrala Aspeboda i NV ner mot Stora Ornäs (raä 215/216 Torsång sn), respektive Tomtnäs (raä 218 Torsång sn). Vägarna var endast delvis bevarade, men kan beläggas på De äldsta geometriska kartorna från 1600- och 1700-talet. Vägarna ingår i ett finmaskigt vägnät runt Kopparberget och representerar sannolikt mycket gamla enskilt ägda vägar som löper mellan enskilda bergsmansgårdar och den allmänna landsvägen mellan Kopparberget och Stora Tuna/Torsång.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Torsång 213:1	Dalarna	Dalarna	Torsång
Torsång 214:1	Dalarna	Dalarna	Torsång
Torsång 215:1	Dalarna	Dalarna	Torsång
Torsång 216:1	Dalarna	Dalarna	Torsång
Torsång 218:1	Dalarna	Dalarna	Torsång

AIS Nr

277

Namn/Plats

År

2002

Gruvan Konstmästaregården

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, gruvområde, slagglager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning vid området norr om Stora Stöten - Falu gruva, raä 109, med anledning av markarbete för spillvattenledning mellan ställverket och Konstmästaregården. De lager som blottades i schakten är troligen i sen tid påförda lager bestående av slagg, grus och vittrad malm. I östra delen av schaktet fanns rester av två hopsintrade slagglager, som kan vara äldre. I övrigt påträffades inga spår av äldre lager eller konstruktioner. Schaktet grävdes inte ner till naturlig mark, schaktdjupet var ca 0,7 - 1,8 m.

Raä Nr

Falun 68:1

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Falun

AIS Nr

278

Namn/Plats

Falu Gruva

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

År

2002

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, skrotstensvarp

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Stiftelsen Stora Kopparberget anlägger en utsiktsplats på Falu gruvas södra sida. Det innebär schaktning för gångbana, trappor och plattform. Området ligger inom gruv- och hyttområde raä 109. Schaktningarna utfördes under våren 2002 och övervakades av Dalarnas museum. Höjden utgörs av en skrotstensvarp och i samband med de aktuella schaktningarna syntes inga spår av anläggningar förutom en recent koja.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 109:1	Dalarna	Dalarna	Falun
Falun 96:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS Nr

269

Namn/Plats

centrala Falun

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

stadslager, väglämningar

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med markarbete för fjärrvärme i centrala Falun. Schaktens djup varierade mellan 0,9 -1,5 m. Vid besiktning påträffades i allmänhet påförda slagg- och gruslager i schakten. På många ställen var lagren omgrävda i samband med tidigare markingrepp, men ofta kunde tydliga lagerbegränsningar följas. Tunna lager med närmast hopsintrad eller mycket kompakt slagg kan representera tidigare vägnivåer. Sådana lager påträffades bl.a. i schakten vid Kung Magnigatan och Köpmansgränd. Tydliga kulturlager med humös sand och trärester påträffades i schakten vid Hyttgatan, Nybrogatan och Köpmansgränd. Dessa lager representerar troligen äldre byggnadsfaser invid de aktuella gatorna. Inga fynd tillvaratogs. Påpekas bör att endast ett fåtal av schakten var grävda ner i naturlig mark, därför kan lämningar fortfarande finnas under nuvarande schaktnivå.

Raä Nr   **Län**   **Landskap Socken**

Falun 68:1   Dalarna   Dalarna   Falun

AIS:Nr

År

2002

315

Namn/Plats

Norr Amsberg

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarig organisation
Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

boplats,

metallframställningslämning

Datering, period

stenålder, järnålder

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med att en luftledning för el drogs från Leksandsvägen ner till en sommarstuga vid Dalälven.

Övervakningen begränsades till ett stolphål strax söder om stenåldersboplats raä 544 och norr om slaggförekomst raä 547, samt av ett stolphål ca 75 meter öster därom. I De små groparna påträffades inga boplats- eller järnframställningslämningar.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Stora Tuna 544:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna
Stora Tuna 547:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna

Riksantikvarieämbetet

AIS Nr

År

314

2002

Namn/Plats

Söpnarby, Skomsarby, Fjäkelmyra, Kälarvet, Torsång

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, koluvier, vägbank

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning inför ombyggnad av väg 800 mellan Kälarvet och Torsång. Vid undersökningen grävdes 60 schakt, 3-16 m långa, 1,3 m breda och 0,2-1,4 m djupa. Att många schakt fick grävas ovanligt djupt berodde på att åkerjorden erroderat nedför sluttningen. Vid järnframställningsplatsen raä 670 (omr 5) framkom relativt rikligt med slagg och ugnsväggsbitar i åkerjorden men inga anläggningar i det aktuella området. Vid raä 111 hade vägen tidigare gått något längre norrut och den gamla vägbanken fanns kvar under åkerjorden. Lämningarna efter järnframställningen lär finnas norr om denna och berörs inte av aktuellt arbetsföretag. Vid Yttre Skomsarby, Fjäkelmyra och Kälarvet fanns otydliga spår av äldre verksamhet i form av sotfläckar och enstaka slagg och ugnsväggsbitar men inget som föranleder ytterligare undersökning inom aktuellt område. I Övre Skomsarby fanns ett dygt lager under matjoden, troligen rester av älvens översvämningar. Dessa lager samt de flertalet lager åkermark som genom erosion pålagrats genom Åren kan innehålla värdefulla spår av odling som kan kopplas till bebyggelsen söder om vägen. Vid raä 291 hittades inga spår av konstruktioner, boplatsen bedöms vara helt bortplöjd.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Stora Tuna 111:1	Dalarna	Dalarna	Tuna Stora
Stora Tuna 291:1	Dalarna	Dalarna	Tuna Stora
Stora Tuna 670:1	Dalarna	Dalarna	Tuna Stora

AIS Nr

314

Namn/Plats

Stora Grubbo

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

boplats

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Med anledning av schaktning för elkabel, gjordes en Arkeologisk schaktövervakning av en c. 140 meter lång ledningssträcka vid en sedan tidigare känd stenåldersboplats öster om Vansjön i Stora Grubbo. Under det maskinavbanades matjordslagret låg fin silt. Förutom en liten nedgrävning, innehållande bränd mjäla och kol, påträffades inga lämningar som kan sättas i samband med en stenåldersbosättning. Marken har under lång tid brukats som åkermark, varför bortodlingsgraden sannolikt varit stor.

RaäNr   Län   Landskap Socken

Folkärna 164:1 Dalarna   Dalarna Folkärna

AIS Nr

310

År

2002

Namn/Plats

Korsgården

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

bebyggelselämning, nedgrävning/källargrop, odlingsterrass, härd/kokgrop

Datering, period

yngre bronsålder, vikingatid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning vid markarbete för nedläggning av VA- ledning i Korsgården och Korsarvet, Stora Kopparbergs Socken. Inom exploateringsområdet finns talrika lämningar av äldre odling och bebyggelse med ursprung i sen vikingatid och tidig medeltid. Vid schaktningsarbetet inspekterades 2125 meter av schaktets Längd. I allmänhet var schaktbredden till 1,2 m, djupet varierade mellan 0,1 - 1,5 m och berget gick i dagen på ett flertal ställen. Den opåverkade moränen fanns mellan 0,1-0,6 m under dagens marknivå. Troliga bebyggelselämningar från tiden efter 1650 hittades vid korsningen Labbarvsvägen - Lom stigen i form av en källargrop(?) fylld med "skräp" som tegel, keramik, sten m.m. Invid denna nedgrävning hittades även en härd/kokgrop(?) som 14C-daterats till tiden kring 600 f.Kr, d.v.s. yngre bronsålder.

RaäNr

Län

Landskap

Socken

Stora Kopparberg 209:1 Dalarna Dalarna Stora Kopparberg

Stora Kopparberg 451:1 Dalarna Dalarna Stora Kopparberg

AIS Nr

300

Namn/Plats

Orsa Kyrkby

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Bo Käck

Fornlämningskategori

metallframställningslämning

År

2002

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning inför planerad byggnation i Orsa Kyrkby. Den aktuella exploateringsytan angränsar mot ett område med slaggförekomster i nordöst (raä 14, Orsa sn). Två schakt grävdes på platsen, 12x6 respektive 5x1,5 m stora. Matjordslagret var mellan 0,2- 0,25 m tjockt och därunder fanns naturlig mark i form av småstenig morän. Vid förundersökningen påträffades modernt skräp i den undre delen av matjordslagret. Några äldre lager eller konstruktioner hittades emellertid inte. Inte heller kunde någon slagg iakttas i schakten, varför raä 14 fortfarande får anses ligga intakt.

RaäNr

Orsa 14:1

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Orsa

AIS:Nr

330

Namn/Plats

Loka, Rot

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

odlingsyta, färdväg,

täkt

År

2002

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av en planerad ombyggnad av Riksväg 70 mellan Rotälven och Kuntmått, utfördes en arkeologisk utredning inom en drygt kilometerlång och 30 meter bred korridor inom delsträckan Rotälven-Loka. Utredningen, som bestod av arkivstudier och en specialinventering, visade på odlingsytor, äldre landsväg och takter från Nyare tid. Ingen av lämningarna bedömdes som fast fornlämning.

RaäNr

Län

Landskap

Socken

Dalarna

Dalarna

Älvdalen

Riksantikvarieämbetet

AIS Nr

261

Namn/Plats

Betaren, Domnarvet, Järnvägaren,
Kallvalsare

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

bytomt/gårdstomt

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

En arkeologisk utredning har utförts i Mjälga i Borlänge inför en planerad exploatering. Undersökningen utfördes genom arkivstudier, kartanalys samt provgrävning. Utredningsområde har utgjort en central del av Mjälgas inägomarker. Bytomten (raå 187) angränsar till utbredningsområdet i öster. Det äldsta kända skriftliga belägget för Mjälga by är från 1325. Under 1500-talet nämns tre bönder i Mjälga som skatteskyldiga. Vid sökschaktning framkom lämningar och Fynd som kan härledas till nittonhundratalet och den yngre bebyggelse som har stått här. I den nordöstra kanten av området framkom en del lämningar av äldre karaktär som troligen ligger i anslutning till bytomten närmare älven.

RaåNr

Borlänge 226:1

Län Landskap Socken

Dalarna Dalarna Borlänge

Riksantikvarieämbetet

År

2002

AIS:Nr

År

322

2002

Namn/Plats

Insjön

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

järnframställningsplatser, kolningslämningar, smideslämningar, boplatser, gårdstomter

Datering, period

yngre järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning inför bygget av en ny trafikplats i anslutning till riksväg 70 i Insjön. Området innefattade också utbyggnadsplaner för Tomoku Hus och Bergkvists såg och kopplas till detaljplanearbetet som görs över området. De delar av området som inte redan utgör industrimark eller bebyggelse brukas till del som åker, andra delar nyttjas som parkmark och området **Längst** i söder som skogsmark.

Kartanalysen har innefattat berörda delar av byarna Tunsta, Övre Heden, Holen och Sätra. Den bygger främst på storskifteskartor från 1810-talet, första gången området karterades mer noggrant. Större delen av området brukades då som åker, endast en mindre del i söder utgjorde skogsmark. Utifrån kartanalysen kunde vi dra slutsatsen att det var i norra delen av området vi hade den **Längsta** brukningskontinuiteten. Det stämmer också väl överens med den bild De sedan tidigare registrerade fornlämningarna ger. Kartorna indikerar att flera gravar antagligen var kvar vid storskiftet, att bebyggelsen flyttat under Århundradena och att storskiftets bygränser helt bryter den gamla gårdesstrukturen.

Den fördjupade fornminnesinventeringen koncentrerades till De öppna odlingsytorna, men även till park och skogsmark. Sjutton nya lämningar noterades. De flesta låg i området **Längs** Timmervägen i anslutning till Tomoku Hus. Där framkom främst järnframställningsplatser, bo- och gårdsplatser. I skogsområdet i söder fanns sedan tidigare ett antal kolningsgropar registrerat. Inga ytterligare lämningar upptäcktes där och vägen har planerats så att inga gropar kommer att beröras.

Provgropar grävdes i De ytor som inte kunde inventeras, dvs. främst i gräsvall i anslutning till Timmervägen och Tomoku Hus. Sammanlagt grävdes 122 mindre gropar och i 17 av dem framkom spår av bebyggelse eller järnframställning.

Sammantaget visar utredningen att det i området öster om Tomoku Hus, mellan sjöstranden och järnvägen finns ett komplext område med fornlämningar. Det fanns registrerade lämningar där redan tidigare men detta arbete har förstärkt bilden och visat att den är mer komplex. Det ger också en vink om vad som kan dölja sig, alternativt har funnits, på industritomterna, lämningar som schaktats bort utan ordentlig dokumentation.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Ål 11:1	Dalarna	Dalarna	Ål
Ål 44:1	Dalarna	Dalarna	Ål
Ål 45:1	Dalarna	Dalarna	Ål
Ål 47:1	Dalarna	Dalarna	Ål

År 2002

AIS:Nr

259

Namn/Plats

Stråtenbo

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas Museum

Ansvarig person

Anna Lögqvist

Fornlämningskategori

metallframställningslämning (rost)

Datering, period

medeltid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av markarbete för nedläggning av elkabel **Längs** med delar av väg 909 mot Kavelmora, Stråtenbo, i Aspeboda **Socken**, utfördes en arkeologisk schaktövervakning. Det aktuella arbetsområdet ligger cirka en mil väster om Falun inom ett tidigare hyttområde, raä 25. Idag vittnar ett stort men ändå delvis bortschaktat slagghvarpsområde om den verksamhet som en gång bedrivits på platsen. I det aktuella ledningsschaktet påträffades sju lämningar av vad som förmodas vara rostar, främst kallrostar. Prover från två anläggningar har C14-daterats till medeltid.

Raä Nr   **Län**   **Landskap**   **Socken**

Aspeboda 25:1   Dalarna   Dalarna   Aspeboda

AIS Nr

381

Namn/Plats

Dalsjö

Typ av undersökning

arkeologisk
förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

stenmur

År

2002

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning i samband med utbyggnad av riksväg 50 mellan Ornäs och Tallen. Förundersökningen omfattade sex olika lokaler i byarna Dalsjö, Lilla Ornäs och Karlsvik.

Odlingslämningar i Dalsjö, område 1, bestod av några odlingsytor samt en stenmur uppförd i skalmur. Förundersökningen var upplagd i två arbetsmoment, en analys av historiska kartor och en sökschaktsgrävning.

Odlingslämningarna visade sig ha en relativt ung ålder. Området brukades på 1600- talet som ängsmark. Ängsmarken skiftades i början av 1800-talet och större delen av området odlades upp. Det är möjligt att muren uppfördes i den östra gränsen mellan äng och åker efter 1820- talet.

RaäNr

Stora Tuna 838:1

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Stora Tuna

AIS:Nr

309

Namn/Plats

Gruvrisbacken

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

bebyggelselämning,
kulturlager, stenmur

År

2002, 2003

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning vid markarbeten för VA-ledning vid Gruvrisbacken, Stora Kopparbergs Socken. Gruvrisbacken tillhör bergsmansbygden kring Falu gruva och utgör ett av De områden som odlades upp under äldre medeltid, i området finns talrika odlingslämningar som rösen, stenmurar och terrasseringar. Vid tidigare undersökningar i närområdet har äldre odlingslämningar daterats till mitten av 1200-talet och slutet av 1300-talet. Historiska kartöverlägg visar att det fanns nio gårdar vid Gruvrisbacken under 1700-talet, varav sex stycken låg inom det aktuella exploateringsområdet.

Det aktuella schaktet var sammanlagt 495 m långt, bredden hölls kring 2,6 m och djupet varierade mellan 1,4-2,0 m. Grässvålen samt matjordslagret därunder var i regel kring 0,2-0,35 m tjockt. Underlaget bestod av sandig morän. Schaktet drogs över åkermark och bytomter, stenrösen och murar undveks i möjligaste mån.

Under schaktövervakningen iaktogs två partier med kulturpåverkade lager, en större nedgrävning och en modern nedgrävning/källare.

RaäNr	Län	Landskap Socken
Stora Tuna 103:1	Dalarna	Dalarna Stora Tuna

AIS Nr

318

Namn/Plats

Nordanö, Kampbacken

År

2003

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

begravningsplats för hästar

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med markarbeten inför nedläggandet av elkabel vid Kampbacken, Nordanö, Torsångs Socken. Exploateringsområdet ligger delvis inom raä 52, vilket enligt traditionen motsvarar en begravningsplats för hästar i äldre tid. Det besiktade schaktet var 120 m långt och sträckte sig i en halvcirkel runt den moränholme som utgör raä 52. Schaktet var 0,4 m brett och 0,4 m djupt. Matjordslagret var 0,2 m tjockt i större delen av schaktet. Under matjorden fanns ljusbeige mo. Därtill grävdes också ett mindre schakt intill ett av husen uppe på moränholmen. Inga äldre lämningar eller lager påträffades.

Raä Nr   Län   Landskap Socken

Torsång 52:1   Dalarna   Dalarna   Torsång

AIS Nr

323

År

2003

Namn/Plats

Övre Heden, Tunsta

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, boplats

Datering, period

yngre järnålder

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med markarbeten för fjärrvärme i Insjön. Schaktet var ca 370 m långt och 3,5 till 4 m brett. Äldre lämningar påträffades i anslutning till Timmervägen, delar av järnframställningsplatsen raä 11 berörs också av arbetet. På Timmervägens västra sida påträffades ett tiotal troliga anläggningar, bl.a. en härdrest och spår av en gärdesgård. På östra sidan hittades drygt 10 anläggningar varav minst två sannolikt är stolphål för takbärande stolpar i hus, en härd och en kolningsgrop. I östra delen av schaktet var det redan grävt för VA och vid den schaktningen har de uppenbarligen schaktat i delar av järnframställningsplatsen raä 11 utan någon antikvarisk övervakning eller dokumentation. Spår av järnframställningsplatsen i form av lager med slagg- och ugnsväggsbitar syntes **Längs** en knappt 40 m lång sträcka. Både boplatslämningarna och järnframställningsplatsen sträcker sig över en betydligt större yta än den nu undersökta.

RaäNr

Län

Landskap Socken

Ål 11:1

Dalarna

Dalarna

Ål

AIS:Nr

293

Namn/Plats

Noret, Orsandbaden

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

boplats

År

2003

Datering, period

stenålder

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning av markarbeten intill stenåldersboplatsen Orsand. Markarbetena berörde i huvudsak påförda massor. I norra delen av undersökningsområdet påträffades dock äldre jordlager med Fynd av skärvsten 0,5 m under dagens marknivå.

Skärvstensförekomsten hör förmodligen ihop med stenåldersboplatsen, som i så fall täcker en betydligt större yta än den som är markerad i fornminnesregistret.

RaäNr

Leksand 31:1

Län

Dalarna Dalarna

Landskap

Socken

Leksand

Riksantikvarieämbetet

AIS Nr

287

Namn/Plats

Stora Torget

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

utfyllnadslager

År
2003

Datering, period

nyare tid

Fynd

kritpipor, stengodsskärvor, tegelfragment
och järnskrot

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med anläggandet av en ny handikapparkering invid rådhuset på Stora torget i Hedemora. Arbetsområdet ligger inom Hedemora medeltida stad (raä 194). Schaktet var 4,0 x 8,7 m stort och 0,4 m djupt, 1 schaktet kunde ett påfört lager bestående av ren sand iakttas i de övre 0,3 - 0,4 m.

Därunder fanns ytterligare ett påfört sandlager. Detta lager var emellertid kulturpåverkat och innehöll 61.a. kritpipor, stengodsskärvor, tegelfragment och järnskrot. Inga Fynd tillvaratogs. Schaktet grävdes inte ner i opåverkad mark, varför äldre kulturlager och anläggningar fortfarande kan finnas under det aktuella schaktdjupet.

RaäNr   Län   Landskap Socken

Hedemora 194:1 Dalarna   Dalarna Hedemora

AIS Nr

År
2003

292

Namn/Plats

Kyrkudden

Typ av
undersökning

Schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

gårdstomt/lytomt, husgrunder, kulturlager, slaggkoncentrations, agrar lämning

Datering, period

järnålder?, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning inför anläggandet av en ny promenadväg **Längs** stranden vid Kyrkudden. Inom exploateringsområdet fanns tre kända fornlämningar sedan tidigare, raä 47, 48 och 906 vilka motsvarar en trolig husgrund, en smideslämning med slaggförekomst respektive plats med bebyggelselämningar och slaggförekomst.

Exploateringsytan delades upp på två områden. Vid område 1, nära Prostgårds bryggan, undersöktes en 52 m lång sträcka väster om den befintliga gång/cykelvägen. Bredden hölls kring 4 m och djupet varierade mellan 0,25-0,6 m. Grässvålen och matjordslagret var kring 0,1-0,25 m tjockt. Därunder fanns ljus brunbeige sand. Schaktet grävdes inte ner i naturlig mark. I schaktet påträffades tre husgrunder. Husgrundernas läge stämmer relativt väl överens med storskifteskartan över området där sex mindre hus finns dokumenterade nere vid älvstranden. Med tanke på husgrundernas utseende och innehåll har bedömningen gjorts att husen inte är äldre än 1650-tal. Efter diskussion med exploitören flyttades själva vägbanan någon meter mot söder,

varigenom två av husgrunderna kunde bevaras i slänten omedelbart norr om promenadvägen. Område 2 var beläget kring en stor ravin ca 220 m norr om Hildasholm. I område 2 iaktogs en slaggkoncentrering, spår av äldre matjordslager samt en gammal markhorisont.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Leksand 48:1	Dalarna	Dalarna	Leksand

AIS Nr

320

Namn/Plats

Sandviken

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

kommunikationslämning?

sjömärke?

Datering, period

nyare tid?

Fynd

Beskrivning

Med anledning av planerad småhusbyggnation utfördes en arkeologisk utredning av några stensättningsliknande lämningar på Skutudden hösten 2003. Två sökschakt togs upp genom de förmodade gravanläggningarna. Inga spår efter gravläggning kunde observeras. den större av de två lämningarna var dock delvis ihopkastad av människohand. Möjligen är det ett sjömärke för sjöfarten på Runn, alternativt är stenhopningen spår efter eldstäder från nyare tid? Övriga formationer var naturliga bildningar i den steniga moränen. Inga Fynd tillvaratogs.

RaäNr

Vika 104:1

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Vika

År

2003

AIS Nr

311

Namn/Plats

Landa

Typ av undersökning

schaktövervakning Ansvarig

organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

gårdstomt/lytomt, bebyggeselämning, boplats

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband markarbeten för en ny vattenledning genom Landa by, Stora Skedvi Socken. Ledningssträckningen berörde en delvis övergiven bytomt med medeltida ursprung, raä 189. Schaktet var mellan 0,7-1,1 m brett och 1,8 m djupt och drogs såväl **Längs** en väg som över gårdstomter. Den arkeologiskt besiktade schakt **Längden** uppgick till 148 m. Underlaget bestod av mo/mjåla. I schaktet framkom tre stora nedgrävningar med okänd funktion, två källare samt sju stolphål. De framkomna lämningarna dokumenterades och fotograferades. Av stolphålsfyllningarna att döma kan stolphålen vara av varierande ålder, möjligen är några förhistoriska. Källarnas ålder är svårbestämbara då inget daterande hittades i dem.

RaäNr

Län

Landskap Socken

Stora Skedvi 189:1 Dalarna Dalarna Stora Skedvi

AIS Nr

288

År

2003

Namn/Plats

Hedemora stadskärna

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori påförda lager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med ledningsarbeten i Hedemora gamla stadsområde. Den besiktade schakt **Längden** uppgick till ca 710 m, schaktbredden varierade mellan 0,7 och 1,6 m. och djupet låg mellan 0,6 och 0,8 m. Naturlig mark nåddes endast i den norra delen av exploateringsområdet. Den orörda marken bestod av stenigt årsmaterial upp mot Åsgatan och mjäla ner mot Långgatan. De flesta sträckorna drogs **Längs** vägar i redan befintliga ledningsschakt. Där påträffades påförda grus- och sandlager som fungerat som bärlager till vägarna. Många områden var dessutom omgrävda i modern tid, bl.a. på grund av korsande ledningar. Bitvis kunde äldre gatunivåer konstateras i form av asfaltlager eller kullersten. Inga säkra äldre lager eller konstruktioner påträffades.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Hedemora 194:1	Dalarna	Dalarna	Hedemora

AIS Nr

324

Namn/Plats

Nedre Heden

Typ av undersökning

Särskild undersökning

År

2003

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Benedict Alexander

Fornlämningskategori

hålväg, vägbank, tjärdal

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk undersökning föranledd av att Claes Ohlson AB ska bygga ut sina lagerlokaler söder om Insjön. Undersökningen berörde raä 75, ett hålvägssystem som är sammanlagt 700 meter långt och består av 8 hålvägar. Hålvägssystemet karterades med totalstation och en kompletterande och utförligare Beskrivning än den som finns i fornminnesregistret. Tre schakt grävdes i vägbanken för att se om konstruktioner och daterbart material kunde påträffas. De tegelfragment som framkom i botten av schakt 2 antyder att vägbanken troligen är av ett sentida datum. Hålvägssystemet ger dock intrycket av vara betydligt äldre. I samband med karteringen av hålvägssystemet påträffades en tjärdal och en hålvägssträcka som inte var registrerad sedan tidigare. Tjärdalen gav ett ålderdomligt intryck. En väg i hålvägens sträckning finns markerad på flera kartor från början av 1800-talet. Länknötning till hålvägssystemet ligger raä 66, plats med tradition. Lämningen utgörs av Stråtbäckens ravin som kopplas till sägner och spökerier.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Ål 48:1	Dalarna	Dalarna	Ål

AIS Nr

303

År

2003

Namn/Plats

Gärdebyn

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Benedict Alexander

Fornlämningskategori

agrar lämning, dike

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av anläggande av ny trafikplats i Gärdebyn, korsningen riksväg 70 och 80, utfördes en arkeologisk utredning.

Utredningsområdet var på cirka 2,6 hektar och låg i en västsluttning ner mot Siljan, och har i historisk tid varit en del av Gärdebyns inägomark. Totalt undersöktes 52 schakt (140 löpmeter) med grävmaskin. I större delen av utbredningsområdet hade olika typer av markplaneringar gjorts i modern tid, norra delen var dock till större delen helt opåverkad, I schakt 9 framkom ett täckdike samt en nedgrävning under ett äldre matjordslager. Nedgrävningen kunde ej bestämmas till sin funktion och ålder, men var liten och utan något sammanhang varför den lämnades utan vidare åtgärder.

RaäNr

Ej Raä nr

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Rättvik

AIS Nr

304

Namn/Plats

Nyhyttan, Stensjön

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

År

2003

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, dammvall, slaggområde

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i hyttområde raä 6 i Nyhyttan, Silvbergs Socken, föranlett av att det södra utskovet i dammvallen skulle fyllas igen. Hyttområdet är sannolikt medeltida och har samband med brytningen i Öster Silvbergs gruva. Hyttan lades ner på 1600-talet och sedan dess har vattenkraften främst nyttjats för kvarnverksamhet.

Dammvallen är förmodligen gammal, men fördämningen har enligt kartmaterialet sett lite olika ut under Århundradena, så ytterligare spår av vallar bör finnas ute i sjön. Det aktuella utskovet var gjutet i betong och vattenflödet fortsatte i en stenlagd kanal förbi platsen för en tidigare snickerifabrik. När betongfundamentet tagits bort syntes att dammvallen förutom sten och jord även var uppbyggd av slagg. En bräda och en stock som stack ut indikerar att delar av vallen förmodligen byggts om under senare Århundraden.

Raä Nr   Län   Landskap   Socken

Silvberg 6:1 Dalarna Dalarna Silvberg

AIS Nr

358

Namn/Plats

Kyrkbys Smedjelag, By Kyrkby

År

2003

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, slaggvarp

Datering, period

senmedeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

I samband med schaktning för tillbyggnad av bostadshus inom hyttområde, raä 14 i By **Socken**, utfördes enschaktövervakning. En ca 250 kvadratmeter stor yta NV-Ö om huset hade tagits upp genom äldre slaggvarp. Varpet var 0,5-2,6 meter djupt och bestod huvudsakligen av skiktad hyttslag, brun till glasigt blågrå. Inga konstruktioner framkom. Ett dateringsprov togs i botten av varpet och C14-analysen visade att varpet började deponeras på platsen någon gång under perioden 1480- 1630. Den äldsta kända historiska källan om hytt drift vid Årängsån är från År 1572. Eftersom den aktuella platsen ligger en bit uppströms den kända hyttplatsen bör det inte ha varit det äldsta varpet och således kan hytt driften på platsen vara äldre.

Raä Nr Län Landskap Socken

By 14:1 Dalarna Dalarna By

AIS Nr

308

Namn/Plats

Österå

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

År

2003

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

hyttområde

Datering, period

nyare tid

Fynd

slagg

Beskrivning

Med anledning av schaktning för elkabel i Österå vid fornlämning nr 135, hyttområde, gjordes enschaktövervakning. Schakten följde vägkanten på dess sydvästra sida samt en liten sträcka på dess nordöstra sida där en anslutningskabel drogs. schaktövervakning började cirka 84 meter sydöst om infarten till bystugan och sträckte sig cirka 300 meter åt västnordväst. Det mesta som kunde observeras i schakten kunde härledas till fyllning och bärlager för vägkroppen men en del av slaggen hörde troligen till slaggvarpen. Sträckan i anslutning till vattentuben övervakades inte då vägkroppen såg ut att vara uppfylld med flera meter. När schaktet närmade sig ån skulle museet kontaktas för övervakning av den sista sträckan. Ingen kontakt etablerades och den återstående sträckan av cirka 180 meter grävdes utan arkeologisk övervakning.

RaäNr

Län Landskap Socken

Stora Kopparberg 135:1 Dalarna Dalarna Stora Kopparberg

Stora Kopparberg 261:1 Dalarna Dalarna Stora Kopparberg

AIS Nr

313

Namn/Plats

År

2003

Dalsjö

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

agrar lämning, dike

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning inför planerad utbyggnad av Ornäs skola i Dalsjö, Stora Tuna Socken. Trakten kring Borlänge med Tunaslätten och Ornäs-Torsång utgör ett centralt förhistoriskt och medeltida bosättningsområde med riklig förekomst av fornlämningar. Det planerade exploateringsområdet berör ett område som bedömdes kunna innehålla fornlämningar utöver de i omgivningen redan kända och registrerade. Utredningen innefattade arkivstudier, kartanalys och sökschaktsgrävning. Kartanalysen visade att exploateringsytan under 1600-talet bestod av ängsmark, medan storskifteskartan från 1824-1828 visar att större delen av området då användes till åkermark. Detta innebär att området odlades upp i relativt sen tid. Sammanlagt grävdes 210 sökschakt. Matjorden var mellan 0,2-0,5 m tjock och den naturliga marken därunder bestod av mjäla. Inga lämningar med äldre datering hittades i provgroparna.

RaäNr Län Landskap Socken

ej raä nr Dalarna Dalarna Tuna

AIS Nr

302

År

2003

Namn/Plats

Nedre Gärdsjö

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

gårdstomt/lytomt, bebyggelselämning

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av utbyggnad av vatten- och avloppsnätet genom Nedre Gärdsjö och fram till Ingels, Rättvik kommun, utfördes en arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning.

Övervakningen inriktades på att finna äldre bebyggelselämningar inom området för det tidiga 1800-talets täta radby.

Sammanlagt undersöktes en sträcka på 600 m. Schaktbredden låg i huvudsak på 1,6 m. Schaktdjupet varierade mellan 0,2-0,65 m. Matjordslagret var i regel 0,2-0,3 m tjockt. Den opåverkade marken bestod bitvis av sand och bitvis av stenig morän. På ett par ställen fanns den steniga åsen direkt under matjorden.

Det framkom en hel del bebyggelselämningar och kulturlager, innehållet i kulturlagren pekar mot dateringar kring 1800-/1900-tal, möjligen med enstaka nedslag i 1600- och 1700-tal. Fynd av reduktionsslagg av förhistorisk typ i ett av schakten i södra delen av byn tillsammans med ett tidigare fynd i byn av en pilspets från yngre järnåldern pekar dock mot en kontinuerlig bosättning långt tillbaka. De förhistoriska och medeltida gårdarna låg möjligen på åkerplatån ovanför den nuvarande bykärnan.

Raä Nr   **Län**   **Landskap**   **Socken**

Rättvik 141:1 Dalarna Dalarna Rättvik

AIS:Nr

274

Namn/Plats

Myntgatan,
Dalkarlsgränd

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

År

2003

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

stadslager, syllsten

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med markarbeten för fjärrvärme vid Dalkarlsgränd och Myntgatan i Falu stad. I Dalkarlsgränd framkom endast påförda lager av grus och slagg. På den sydvästra sidan av Myntgatan påträffades däremot ett kulturpåverkat lager samt möjliga syllstenar i schaktet. Lämningarna var tyvärr svårt sargade av tidigare markarbeten varför tolkningen blir något osäker.

RaåNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun

Riksantikvarieämbetet

AIS Nr

354

År

2003

Namn/Plats

Yttre Medväga

Typ av undersökning

Särskild undersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

agrar lämning, dikessystem, väg

Datering, period

yngre järnålder, tidig medeltid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk undersökning inför bostadsbygge i Yttre Medväga. Undersökningen omfattade gamla odlingsstrukturer under mark, i form av två dikessystem från skilda tider. Då äldre odlings spår tidigare varit svåra att upptäcka i området anses de äldre dikena ha stort vetenskapligt värde för vidare kunskap om Tunabygdens tillkomst och utveckling.

Den aktuella undersökningen omfattade avbaning av en större yta samt dokumentation och snittning av

dikena. Dessutom samlades prover för C14-datering, kemisk-, pollen- och makrofossilanalys in. Material ur de

äldsta dikena har daterats till vendeltid, vikingatid- tidig medeltid. Vidare undersöktes den vägbank som skar genom området i nord-sydlig riktning. På vägens östra sida fanns ett djupt dike **Längs** med vägsträckningen. Enligt geometriska kartan fanns ett dike/väg på platsen redan under 1640-talet.

RaäNr	Län	Landskap Socken
ej raä nr	Dalarna	Dalarna Borlänge

AIS Nr

262

Namn/Plats

År

2003

Kvarnsveden, Nordanbäck

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

fossil åker

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av planerade markarbeten vid Kvarnsvedens pappersbruk genomfördes en förundersökning invid Nordanbäcks bytomt. Kartanalys har visat att undersökningsområdet åtminstone sedan mitten av 1600-talet utgjorde en central del av Nordanbäcks åkergården, strax väster om gårdarna. Rakt genom förundersökningsområdet löpte en hägnad väg/fägata i öst-västlig riktning. I de 58 sökschakten framkom talrika lämningar efter 1900-talsbebyggelse, främst småindustrier. Därutöver framkom ett dikessystem, av fyllningen att döma har diken varit i bruk under 1800- och 1900-talet. Medeltida eller förhistoriska lämningar påträffades ej inom undersökningsområdet.

RaäNr

Borlänge

Län

220:1

Landskap

Dalarna Dalarna

Socken

Borlänge

AIS Nr

263

Namn/Plats

Kvarnsveden

Typ av undersökning

Särskild undersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

År

2003

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

bebyggelselämning, brunn, kolningsgrop, djurgrav

Datering, period

Fynd

yngre rödgodskeramik, murtegel, fajans

Beskrivning

Med anledning av anläggande av en parkeringsplats utfördes en arkeologisk undersökning. På var sida om en NV-SO löpande mindre ravin (i sen tid igenfylld), banades matjorden av på sammanlagt en drygt halv hektar. Två gårdsplatser lokaliserades omedelbart öster om ravin. Dessa finns belagda på den äldsta kartan över byn Nordanbäck från 1645. Delämningar som påträffades var syllstensgrunder, källargropar, vattenbrunn, smidesgrop, tunna kulturlager samt några stolp- och störhål. Av Fynden att döma (yngre rödgods, murtegel, fajans etc.) är gårdsplatserna anlagda tidigast mot slutet av 1500-talet.

Öster om gårdsplatserna fanns spår efter kolning, som i samband förundersökningen 14C-daterats till 1000-talet. En kolningsgrop var kvadratisk med rundade hörn och 2, 5 meters sida. Den har varit nedgrävd ca 0,5 meter under markytan och har haft en relativt plan botten. löstra delen fanns också en härd som daterats till 1300-tal, samt en hästgrav. Hästen som var i storlek som en halvstor ponny, var lagd på sidan med indragna ben i nord-sydlig riktning. Hästskorna är av en senmedeltida typ.

RaäNr   **Län** **Landskap**   **Socken**
BorLänge 220:1 Dalarna Dalarna BorLänge

AIS:Nr

År

2003

264

Namn/Plats

Kvarnsveden

Typ av undersökning
särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

bytomt/gårdstomt

Datering, period

yngre järnålder,
nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av planerad exploatering vid södra delen av Kvarnsvedens industriområde utförde Dalarnas museum en arkeologisk utredning som inkluderade arkivstudier, kartanalys och provschaktsgrävning. Kartanalysen visade att området redan under mitten av 1600-talet utgjorde en central del av Nordanåkers inägomarker. Inom exploateringsområdet låg även De två gårdslägen som finns omnämnda i 1550 Års jordebok och inritade på 1640-talets geometriska karta, RaäNr 210 och 211.

Provschaktsgrävningen visade att den södra och västra ytan inom exploateringsområdet var fri från äldre lämningar. Den nordöstra delen av området gick inte att undersöka då ytan har täckts av flera meter tjocka lager med avfall från pappers bruket. I den östra delen av exploateringsområdet påträffades bebyggelse lämningar med såväl äldre karaktär som yngre. Ett antal syllstensavtryck och mindre

nedgrävningar kan representera rester av byns tidiga bebyggelse. Lett av schakten påträffades ett hörn av något som kan vara en smedja, med

stora mängder smidesslagg och skällor tillsammans med kolrik sand och

tegelfragment.

Vid sidan av lämningar från nyare tid påträffades två stolphålsliknande nedgrävningar och en skärvstenshård. Då dessa anläggningar inte innehöll tegel kan de representera en äldre fas, möjligen är det lämningar från en bebyggelse som var föregångare till de 1550/1600-tals gårdar som är kända från Nordanåker

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Borlänge 210:1	Dalarna	Dalarna	Borlänge
Borlänge 211:1	Dalarna	Dalarna	Borlänge

AIS Nr

265

År

2003

Namn/Plats

Hönsarvet

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

bebyggelselämning, del av gravanläggning?

Datering, period

yngre järnålder

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning inför anläggandet av bostadshusbebyggelse vid Hönsarvet, Borlänge. Enligt kartor från 1640-talet låg Nedre Hönsarvets gamla bytomt precis nordväst om det aktuella exploateringsområdet. Den aktuella ytan användes då liksom idag till åkermark, underlaget utgörs av sand och mjåla. Sammanlagt grävdes 138 schakt (0,25-0,9 m djupa) jämnt spridda över ytan.

I områdets västra del påträffades äldre lämningar av gravkaraktär, i form av dikesliknande lämningar fyllda med humös sand, en mindre mängd kol samt enstaka brända ben. områdets sydöstra del påträffades en härdbotten med okänd datering, och inom ett mindre område i nordväst iakttogs äldre odlingshorisonter i matjorden i flera schakt.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Borlänge 226:1	Dalarna	Dalarna	Borlänge
Borlänge 226:2	Dalarna	Dalarna	Borlänge
Borlänge 226:3	Dalarna	Dalarna	Borlänge
Borlänge 227:1	Dalarna	Dalarna	Borlänge

AIS Nr

270

År

2003

Namn/Plats

Herrhyttan

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Magnus och Eva-Lena Johansson

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, slagg-, grus- och kulturlager, stockkonstruktion

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning inom Östanfors hyttområde (raä 65) och Faluns gamla stadsområde (raä 68) med anledning av husbygge. Två schakt grävdes inom området för det planerade huset, 3,5 x 2,0 respektive 5,7 x 2,0 m stora och 2,6 m djupa. De påförda slagglagren var ca 2,0 m tjocka och i stort sett homogena. Den naturliga leran fanns ca 2,55 - 2,6 m under dagens markyta. Mellan slaggen och den orörda leran fanns flera påförda och kulturpåverkade lager innehållande grus, sand och framför allt trärester som pinnar, kvistar, spån och näver.

Lagren kan representera en tidig bebyggelsefas **Längs** Faluån. I schakt 2 fanns spår av hyttverksamheten i området i form av påförda avfallslager med eldpåverkad hyttsten i slaggen. Mot botten av schakt 2 hittades även två stockar samt två större stenar i en konstruktion med okänd funktion. Stenarna och stockarna var lagda i sand. En av stockarna togs in för att datering. Inga övriga fynd tillvaratogs.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Falun 109:1	Dalarna	Dalarna	Falun
Falun 40:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS Nr

271

Namn/Plats

Trotzgatan

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

påförd slagg, sand och gruslager

År

2003

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning föranledd av markarbeten för fjärrvärme i Falu stad. Det aktuella schaktet var 150 m långt och sträckte sig från korsningen Trotszgatan - Moragatan och vidare mot norr, över Kalle Hermans torg. Schaktet grävdes på den östra sidan om vägen och torget. Vid besiktningen var sandbädd och rör lagda i schaktets botten, vilket gjorde att endast De övre 0,5 m av schaktet gick att undersöka. Från Moragatan och vidare ca 50 m mot norr fanns påförda slagglager under vägen, därefter iaktogs påförda grus och sandlager i schaktväggarna.

Inga äldre kulturlager eller konstruktioner observerades. Schaktet grävdes inte ner i naturlig mark, varför lämningar fortfarande kan finnas under det aktuella schaktdjupet.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS Nr

325

Namn/Plats

Övre Heden, Insjön

År

2003

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

grav, metallframställningslämning

Datering, period

yngre järnålder

Fynd

slagg, ugnsväggfragment

Beskrivning

I samband med utbyggnad av fjärrvärmenätet i Insjön gjordes en arkeologisk undersökning vid Övre Heden. Schaktet sträckte sig från Tomokohus över åkermarken österut till Björkvägen. Vid den inledande schaktövervakningen påträffades ett trettiotal anläggningsliknande lämningar. Vid den nu aktuella undersökningen framkom en kokgropsliknande anläggning, en härdrest, spår av en gärdesgård och flera sten avtryck i den västra delen av undersökningsområdet. På den östra delen framkom delar av en ränna runt en gravhög, en sten packning, tre stolphål och rester av några härdar. Gravhögen bör ha varit minst 9 m i diameter. I fjärrvärmeschaktet genom järnframställningsplatsen raä 11 framkom stora mängder slagg och ugnsväggsbitar. Där fanns också resterna av två blästerugnar anlagda i östslutningen ner mot en liten, numera igenfylld tjärn.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Ål 11:1	Dalarna	Dalarna	Ål
Ål 280:1	Dalarna	Dalarna	Ål

AIS Nr

273

Namn/Plats

Åkanten

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

påförda slagg, kol och lerlager

År

2003

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med anläggandet av en ny transformatorstation i kvarteret Åkanten, Falu stad. Det aktuella exploateringsområdet ligger på östra sidan om Faluån. Enligt Skarins karta över Falun från 1886 fanns två hus vid ån på platsen för exploateringen. Där transformatorstationen skulle uppföras grävdes en 7x10 m stor yta ner till 0,65 m djup. Inom ytan grävdes ytterligare två mindre gropar ner till 1,1-1,25 m djup, dock inte ner i naturlig mark. I schaktväggarna iakttogs endast påförda ler-, kol- och slagglager med relativt modernt innehåll. Därtill grävdes två långschakt om ca 100 m, i vardera riktning från platsen för transformatorstationen. Det östra långschaktet grävdes endast genom omgrävda lager i ett tidigare kabelschakt. Det västra långschaktet grävdes utan antikvarisk övervakning.

RaäNr   **Län**   **Landskap Socken**

Falun 68:1 Dalarna Dalarna Falun

AIS Nr

År

294

2003

Namn/Plats

Kyrkan, Ishallen

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

Datering, period

Fynd

brända ben

Beskrivning

Inför en planerad dagvattenledning för den nya ishallen i Leksands kommun utfördes en arkeologisk undersökning i form av schaktövervakning. Dagvattenledningen ska gå västerut från den nya ishallen ner till Siljan. Vid undersökningen avbanades en 211 meter lång sträcka (ca 3000 m²) i sydvästsluttande åkermark samt en ravin med öppning åt väster. Bredden på schaktet varierade mellan 5 och 19 meter. Matjordslagret var vanligtvis 0,2-0,3 meter tjockt, i ravinen var det upp till 1 meter tjockt. Under matjorden kom den naturliga, opåverkade marken i form av sand.

I den östra halvan av schaktet påträffades ett tiotal nedgrävningar och sex stolphål. I en del av nedgrävningarna påträffades skärvsten, skörbrända stenar och förhistoriskt slagg. I alla nedgrävningar fanns det rikligt med kol och sot. I en av groparna påträffades också kraftigt brända benfragment i ett kollager och i underliggande lager bränt trä.

Nedgrävningarna var svårtolkade, men en del av dem kan ha varit kolningsgropar och eventuellt någon härd. Stolphålen dök alla upp i den

östra änden av schaktet. Två, eventuellt tre, av dem hade stolpkanaler

och tre av stolphålen hade sten i fyllningen. I två av stolphålen påträffades brända frön.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Ej Raä nr	Dalarnas	Dalarnas	Leksand

AIS:Nr

279

Namn/Plats

Falun, Hytt gården, Stora Enso
Research

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

industrilämning, slaggvarp

År

2003

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av fjärrvärmedragning mellan Hanröleden i väster och Stora Enso Research, strax väster om Faluån, utfördes en arkeologisk schaktövervakning. Schaktet var ca 300 meter långt, 2,5-3,5 meter brett och 1,5-3,0 meter djupt. Schaktet innehöll sentida fyllnadsmaterial, främst kopparslagg, men även svavelkisbränder, kulsinter och sand/grusfyllningar. Ledningsschaktet nådde aldrig det djup där äldre lager och konstruktioner kan förväntas uppträda, ej heller naturlig mark.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 109:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS Nr

326

Namn/Plats

Övre Heden, Holen

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

metallframställningslämning

Datering, period

yngre järnålder

Fynd

Beskrivning

Med anledning av utbyggnad av fjärrvärmenätet i Insjön övervakade Dalarnas museum en ca 590 m lång sträcka. Ett schakt grävdes österut **Längs** Björkvägen fram till Åhléns väg för att sedan ansluta till skolan. Ett andra grävdes söderut **Längs** cykelbanan från Björkvägen till strax nedanför Timotejvägen. Schaktningen var en fortsättning på tidigare fjärrvärmeschaktning, och gjordes öster om markeringen för raä 11. Det visade sig dock att järnframställningsplatsen i fornminnesregistret har en för snäv avgränsning åt sydost. Schaktet **Längs** Björkvägen grävdes färdigt på en gång, dvs ca 1.3 m djupt, innan det besiktigades, medan schaktningen söderut skedd i två omgångar. Först togs matjorden bort, så att vi hade möjlighet att dokumentera anläggningarna i plan och att delvis gräva ut dem för hand, därefter grävdes det ner till fastställt djup. I schakten framkom en härd, en smidesgrop, en kolningsgrop och flera mindre nedgrävningar. De låg alla i närheten av raä 11 och hör sannolikt ihop med järnframställningsplatsen.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Ål 11:1	Dalarna	Dalarna	Ål

AIS Nr

375

År

2003

Namn/Plats

Hildasholm

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

nedgrävning

Datering, period

odaterat

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning inför anläggandet av en japansk park strax norr om Hildas Holm, Leksand. Sammanlagt matjordavbanades en ca. 2700 kvm stor yta på en SV sluttande åkeryta invid älven.

Matjordslagret var ca 0,5 m tjock och därunder fanns den naturliga, opåverkade marken i form av sand. På ett fertal ställen hade kol och äldre odlingsjord samlats i naturliga svackor i marken och syntes som oregelbundna färgningar omgivna av ett tydligt blekjordslager. Möjligen kan kolen höra till den första röjningen och uppodlingen av området. I exploateringsytans NO del fanns indikationer på mänsklig aktivitet i form av en mindre nedgrävning fylld med rödbränd sand samt en kolrik nedgrävning innehållande mycket slagg. Möjligen visar De båda anläggningarna på en intilliggande bosättning.

RaäNr   **Län**   **Landskap Socken**

Ej Raa nr   Dalarna Dalarna Leksand

AIS Nr

År

280

2003

Namn/Plats

Falu Gruva Världsarvshus

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, lager med skrotsten, huggspån m.m., husgrund

Datering, period

medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning inför anläggande av Världsarvshuset vid Falu Koppargruva. Under dagens markyta finns flera meter påförda lager ovanpå den ursprungliga mossen. Syftet var att undersöka hur dessa lager var påförda och om där fanns några anläggningar. Vi skulle också ta prover ur myren för kompletterade datering av gruvans äldsta historia. Vi grävde två gropar, en i var ände av det planerade huset.

Groparna grävdes ca 5 m djupa och gick ner igenom torven. Omedelbart ovanpå torven låg ett lager med en hel del bearbetat trä. Däröver fanns ett flertal lager med mer eller mindre mineralrik skrotsten varvat med lager innehållande huggspån och annat trä. I östra schaktet syntes i övre delen rester av en husgrund. Då husgrunden innehöll slaggtegel bör den inte vara äldre än drygt hundra år. Förutom prover i mossen togs en hel del trä tillvara för den drotatering.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 109:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS:Nr
272
Namn/plats
Stora Torget, Åsgatan
Typ av undersökning
schaktövervakning
Ansvarig organisation
Dalarnas museum
Ansvarig person
Benedict Alexander
Fornlämningskategori
stadslager

År
2003

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med dragning av fjärrvärme i norra delen av Stora Toget, mellan Åsagatan och kommunalhuset. Schaktet var 70 meter långt, 2,5 meter brett och vanligtvis 1,1 meter djupt. Sannolikt har samtliga lager under kullerstenbeläggning och asfalt, innehållande sand, slagg och grus, påförts i sen tid. Naturlig moränlera dök upp på 0,85-1,1 meters djup under Stora Torget, i Åsgatan kom det naturliga åsmaterialet på 0,6-0,7 meters djup. Inga Fynd påträffades.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS:Nr

År
2003

272

Namn/plats

Stora Torget, Åsgatan

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Benedict Alexander

Fornlämningskategori
stadslager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med dragnig av fjärrvärme i norra delen av Stora Toget, mellan Åsgatan och kommunalhuset. Schaktet var 70 meter långt, 2,5 meter brett och vanligtvis 1,1 meter djupt. Sannolikt har samtliga lager under kullerstenbeläggning och asfalt, innehållande sand, slagg och grus, påförts i sen tid. Naturlig moränlera dök upp på 0,85-1,1 meters djup under Stora Torget, i Åsgatan kom det naturliga åsmaterialet på 0,6-0,7 meters djup. Inga Fynd påträffades.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun

släntkrön. Sammanlagt grävdes 57 schakt, mellan 1,5 och 3 m långa. Provgrävningen visade att järnframställningsplatsen raä 232 inte nådde fram till vägen och därför inte heller kommer att beröras. Det fanns inte heller några spår av gruvan raä 576 i vägområdet. I vilken mån hyttplatsen raä 244 påverkas var mer svårbedömt. I Hemberget fanns möjliga spår av bosättning i form av en mycket humös och kulturpåverkad matjord. Gårdstomten finns med på 1644 Års karta.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Stora Tuna 232:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna
Stora Tuna 244:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna
Stora Tuna 576:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna

AIS Nr

267

Namn/Plats

Hönsarvet

År

2004

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation
Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson, Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

gravar, nedgrävningar, boplats

Datering, period

stenålder, yngre järnålder

Fynd

brända och obrända ben, en brodd, tenar och ringar av järn, ett spänne av brons, avslag av kvarts och andra bergarter

Beskrivning

Inför anläggandet av ett nytt bostadsområde vid Hönsarvet genomfördes en arkeologisk undersökning av ett område med överplöjda gravar.

Området ligger intill Dalälven och nära en tidigare undersökt järnålders gård. Inom undersökningsytan påträffades två i det närmaste cirkulära diken med öppning mot sydväst. Cirklarna var ca 10 m i diameter och dikena 0,5-0,8 m djupa. I fyllningen låg spridda brända och obrända ben samt en del föremål, t.ex. en brodd, tenar och ringar av järn samt ett spänne av brons. Runt resterna av gravarna fanns ett trettiotal mindre anläggningar, bl.a. några gropar, ca 4m i diameter, vars fyllning innehöll ett inslag av kol och sot. Spritt i fyllningsjorden hittades också en del avslag, främst av kvarts, speciellt i den sydvästra delen.

Området har troligtvis använts som boplats under en tidigare period, men det påträffades inga bevarade anläggningar som kunde knytas till stenåldern.

RaäNr

BorLänge 226:1

Län

Dalarna

Landskap

Dalarna

Socken

BorLänge

AIS Nr

260

År

2004

Namn/Plats

Olsbacka

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

kallrost?, kolupplag, dammanläggning?

Datering, period

medeltid?

Fynd

Beskrivning

I samband med markarbeten för en ny elkabel utfördes en arkeologisk schaktövervakning i Olsbacka, Aspeboda Socken. Schaktet grävdes bl.a. genom två hytt områden registrerade som raä 46 och 47. Sammanlagt undersöktes en ca 890 m lång sträcka. Inom raä 47 framkom resterna efter en förmodad kallrost. I schaktväggarna kunde flera kollager och möjliga kolupplag konstateras. I anslutning till en bäck påträffades timmerstockar som möjligen har utgjort en del i en dammanläggning. Stockarna hade redan avlägsnats från sitt ursprungliga läge vid den antikvariska kontrollen, varför av deras sammanhang förblir oklart.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Aspeboda 46:1	Dalarna	Dalarna	Aspeboda

AIS Nr

307

År

2004

Namn/Plats

Övre Gruvriset

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

agrär lämning, stenmur, kollager

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning av ledningsdragning för vatten och avlopp i Övre Gruvriset, Stora Kopparberg Socken. Det aktuella schaktet var ca 20 m långt, ca 1,5 m brett och 2,0-2,3 m djupt. Schaktet grävdes genom en stenmur intill Övre Gruvrisbacken, stenmuren var anlagd som en skalmur med mellan 0,05 och 0,5 m stora stenar. Direkt under stenmuren fanns ett 0,05 m tjockt kollager direkt på moränen.

Kollagret kan vara spår efter den första røjningen av området. Ett prov samlades in från kollagret och kommer skickas in för 14C-analys.

RaäNr

Ej Raä nr

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Falun

AIS Nr

284

Namn/Plats

Gråda

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

kanal, småindustriområde, område med fossil åkermark, boplatsoområde

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av planerad byggnation av kanal m.m. på näset öster om Grada kraftverk utfördes en arkeologisk utredning i juni 2004.

Utredningsområdet omfattade en ca 350x100 meter bred sänka från Österdalälven i norr till sjön Plogen i söder. Sänkan utgör en äldre forsacke med sten och block samt enstaka synliga bergklackar.

Österdalälven tog ett mer västligt lopp någon gång före 1600, enligt tradition av misstag då morakarlar grävde en kanal för att underlätta båttransporter. I sänkans sidor och i södra delen ner mot Plogen finns sand. Mitt i sänkan löper ett äldre kanalprojekt (raä 235:1) från 1824- 1850 som aldrig färdigställdes.

Utredningen omfattade en genomgång av äldre lantmäteriakter och en fornminnesinventering. Under nyare tid, före kanalbygget, har sänkan utgjort utmark med en grävd ränna för ett sågverk. På höjdplatån öster om sänkan fanns sedan gammalt odlingsmark, i väster bröts åkrar under 1800-talet. Under och efter kanalprojektet användes delar av kanalen av sågverk, tullkvarn och vadmalstamp. Inom utredningsområdet finns sedan tidigare kända kanaler, husgrunder samt vägar från nyare tid.

Några ytterligare kvarn- eller såghusgrunder påträffades vid utredningen. Strax utanför utredningsområdet, på de högläntare sidorna, finns sedan tidigare en känd järnframställningsplats i söder, samt två stenåldersboplatser i norr. Vid utredningen påträffades stenålders Fynd i form av avslag och skärvsten omedelbart utanför området i norr, samt en trolig brunn och husgrund strax väster om området.

Utredningen visar att undersökningsområdet innehåller småindustriella lämningar från nyare tid, främst från 1800-talets mitt. Strax utanför området, på platåerna ovanför den gamla älvforsen, finns lämningar från äldre perioder.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Gagnef 235:1	Dalarna	Dalarna	Gagnef

AIS Nr

291

År

2004

Namn/Plats

Fredsgatan, Stora Torget

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

stadslager, fossil åker

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med markarbeten. Mellan Stora Torget och Rådstugränd låg en kullerstensbeläggning direkt under asfalten. Elkabelschaktet grävdes i gatan utmed kv Gäddan och gick till övervägande del i äldre kabelschakt. Mellan Stora Torget och Rådstugränd, 0,35 m under gatunivån, fanns en liten rest av ett kulturlager direkt mot den naturliga sandåsen. Kulturlagret innehöll bl.a. en del kol/sot, något murtegel, enstaka buteljglas och järnfragment. NO om Rådstugränd påträffades ställvis jordlager som tolkades som äldre odlingsytter. Kulturlagret bär sannolikt spår efter den bebyggelse som låg vid Stora Torget före stadsbranden 1754. Fredsgatan drogs fram på före detta odlingsmark under 1700-talets andra hälft. Inga fynd tillvaratogs.

RaäNr

BorLänge 294:1

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna BorLänge

AIS Nr

År

266

2004

Namn/Plats

Hönsarvet

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

gravhögar, stolphål

Datering, period

yngre järnålder

Fynd

brända och obrända ben

Beskrivning

I samband med exploatering av tomter för bostadsbebyggelse vid Hönsarvet i Borlänge utfördes en arkeologisk förundersökning av en 1420 m² stor yta. Inom förundersökningsområdet framkom lämningarna efter två gravhögar i form av cirkulära diken. De idag närmast bortodlade gravhögarna har haft en diameter av omkring 11 respektive 10 meter. Dikena var skålformade och mellan 0,5 och 0,8 m djupa. I ytan syntes områden med kol och brända samt obrända ben, vilket kan vara rester efter sekundärbegravningar i diket eller andra ceremonier i anslutning till gravhögarna. Väster om De forna gravhögarna framkom även ett stolphål.

RaäNr

Borlänge 226:1

Län Landskap Socken

Dalarna Dalarna Borlänge

AIS Nr

275

År

2004

Namn/Plats

kvarteret Bonden, Elsborg

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

stadslager, bebyggelselämning

Datering, period

nyare tid

Fynd

keramik, tegel, kritpipor, textil

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning föranledd av uppförandet av fyra bostadshus i stadsdelen Elsborg, Falun.

Exploateringsområdet ligger inom Faluns gamla stadsområde (raä 68) och nära Falu Koppargruva. Den totala exploateringsytan var 1670 m², av denna ingick ca 950 m² i förundersökningsområdet. Sammanlagt undersöktes 10% av ytan fördelat på 11 schakt. Den sterila leran fanns mellan 0,6-0,9 m under dagens marknivå. Området täcktes av flera påförda lager av grus, sand och/eller slagg. Därtill fanns flera kulturpåverkade lager med innehåll av keramik, tegel, kritpipor och textil. Delar av en broläggning tillhörande ett hus, ett möjligt lergolv samt en möjlig källargrop påträffades också inom vid undersökningen. Lämningsarna bedömdes vara från nyare tid. Minst två äldre markhorisonter kunde också konstateras inom ytan.

Raä Nr	Län	Landskap Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna Falun

AIS Nr

290

Namn/Plats

kvarteret Gäddan

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson, Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

stadslager, äldre odlingsyta

År

2004

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med markarbeten inom kvarteret Gäddan. Undersökningen omfattade bland annat dokumentation av schaktväggarna i en grop som grävts under golvet inne i ett av de befintliga husen. Schaktväggarna uppvisade ett flertal lager, såväl påförda sandlager som avsatta kulturlager och två horisonter med brandlager. De båda brandlagren har möjligen samband med de två stora stadsbränder som rasade i Hedemora 1754 respektive 1849. Mot botten, direkt på den naturliga mon, fanns ett 0,2 m tjockt lager med äldre odlingsjord.

Undersökningen omfattade även övervakning av schaktning för anläggandet av en parkeringsplats, här påträffades endast sentida anläggningar.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Hedemora 194:1	Dalarnas	Dalarnas	Hedemora
Hedemora 194:1	Dalarnas	Dalarnas	Hedemora

AIS Nr

289

År

2004

Namn/Plats

Brunna

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

boplats, kollager

Datering, period

stenålder

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med markarbeten inför nedläggandet av en ny dricksvattenledning. Det aktuella schaktet grävdes i åkermark, mellan två brunnar, på den västra sidan om en stenåldersboplats raä 280. En ca 60 m lång sträcka undersöktes. Matjordslagret var mellan 0,6-0,7 m tjockt och grävdes bort i ett 2,5 m brett schakt. Schaktet grävdes därefter vidare ner till 1,6-1,7 m djup. I botten var schaktet ca 1m brett. Under matjorden fanns ljusbeige mo. Mellan 10 och 20 m söder om den norra brunnen fanns ett ljusgrått, kolrikt molager mellan matjorden och den naturliga marken. Lagret var mellan 0,02-0,1 m tjockt. Möjligen kan det kolrika lagret höra samman med stenåldersboplatsen. Några mer påtagliga lämningar eller konstruktioner påträffades däremot inte.

RaäNr   Län   Landskap   Socken

Hedemora 194:1 Dalarna   Dalarna   Hedemora

AIS:Nr

År

276

2004

Namn/Plats

Sambruket, Gamla Herrgården

Typ av undersökning

arkeologisk
förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

slagglager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Inför uppförandet av byggnader på platta för garage, förråd och värmecentral utförde Dalarnas museum en övervakning av markarbetena. Det övervakade schaktet var 22,0x.7,7 m stort (ÖNÖ- VSV) och som djupast (0,5 m) i sydväst. Fyllningen i schaktet bestod endast av kopparslagg. Inga Fynd tallvaratogs.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun
Falun 98:1	Dalarna	Dalarna	Falun

Riksantikvarieämbetet

AIS:Nr

281

Namn/Plats

Fau Gruva

Typ av undersökning arkeologisk
förundersökning **Ansvarig organisation**
Dalarnas museum **Ansvarig person** Fredrik
Sandberg **Fornlämningskategori**

metallframställningslämning, skrotstensvarp,
industrilämning

Datering, period

medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av att ett nytt reningsverk för gruvvatten planeras i närområdet till Falu gruva utfördes en arkeologisk förundersökning. Förundersökningsområdet var 7 000 kvm stort och ingår i ett större område öster om gruvan med gruvdeponier. Förundersökningen utfördes genom sökschaktsgrävning. Sammanlagt togs 22 sökschakt upp med en större grävmaskin. Fyllningen ner till orörd morän varierade mellan 0,4-5,5 meter, vanligtvis ca 3 meter, och bestod till övervägande del av skrotstensvarp från gruvan, i östra delen, där de djupaste fyllnadslagren fanns, låg äldre, tillmakad skrotsten i botten och sprängd skrotsten högre upp. I denna del fanns även två äldre marknivåer. Direkt på den yngre marknivån fanns en eller flera större träkonstruktioner i form av stockar och plankor. Sannolikt är det lämningar efter magasinsbyggnader från slutet av 1800-talet eller början av 1900-talet. I norra delen av förundersökningsområdet fanns spår av den bostadsbebyggelse från början av 1900-talet som stått på platsen.

Prover har tagits från skrotstensvarpen i södra delen av området för att datera deponeringens början.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 109:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS:Nr

294

Namn/Plats

Kyrkan, Ishallen

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

År

2003

Datering, period

Fynd

brända ben

Beskrivning

Inför en planerad dagvattenledning för den nya ishallen i Leksands kommun utfördes en arkeologisk undersökning i form av schaktövervakning. Dagvattenledningen ska gå västerut från den nya ishallen ner till Siljan. Vid undersökningen avbanades en 211 meter lång sträcka (ca 3000 m²) i sydvästsluttande åkermark samt en ravin med öppning åt väster. Bredden på schaktet varierade mellan 5 och 19 meter. Matjordslagret var vanligtvis 0,2-0,3 meter tjockt, i ravinen var det upp till 1 meter tjockt. Under matjorden kom den naturliga, opåverkade marken i form av sand. I den östra halvan av schaktet påträffades ett tiotal nedgrävningar och sex stolphål. I en del av nedgrävningarna påträffades skärnsten, skörbrända stenar och förhistoriskt slagg. I alla nedgrävningar fanns det rikligt med kol och sot. I en av groparna påträffades också kraftigt brända benfragment i ett kollager och i underliggande lager bränt trä. Nedgrävningarna var svårtolkade, men en del av dem kan ha varit kolningsgropar och eventuellt någon härd. Stolphålen dök alla upp i den östra änden av schaktet. Två, eventuellt tre, av dem hade stolpkanaler

och tre av stolphålen hade sten i fyllningen. I två av stolphålen påträffades brända frön.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
ej RaäNr	Dalarna	Dalarna	Leksand

AIS:Nr

279

År

2003

Namn/Plats

Falun, Hytt gården, Stora Enso Research

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

industrilämning, slagghvarp

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av fjärrvärmedragning mellan Hanröleden i väster och Stora Enso Research, strax väster om Faluån, utfördes en arkeologisk schaktövervakning. Schaktet var ca 300 meter långt, 2,5-3,5 meter brett och 1,5-3,0 meter djupt. Schaktet innehöll sentida fyllnadsmaterial, främst kopparslagg, men även svavelkisbränder, kulsinter och sand/grusfyllningar. Ledningsschaktet nådde aldrig det djup där äldre lager och konstruktioner kan förväntas uppträda, ej heller naturlig mark.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 109:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS Nr

326

År

2004

Namn/Plats

Övre Heden, Holen

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

metallframställningslämning

Datering, period

yngre järnålder

Fynd

Beskrivning

Med anledning av utbyggnad av fjärrvärmenätet i Insjön övervakade Dalarnas museum en ca 590 m lång sträcka. Ett schakt grävdes österut **Längs** Björkvägen fram till Åhléns väg för att sedan ansluta till skolan. Ett andra grävdes söderut **Längs** cykelbanan från Björkvägen till strax nedanför Timotejvägen. Schaktningen var en fortsättning på tidigare fjärrvärmeschaktning, och gjordes öster om markeringen för raä 11. Det visade sig dock att järnframställningsplatsen i fornminnesregistret har en för snäv avgränsning åt sydost. Schaktet **Längs** Björkvägen grävdes färdigt på en gång, dvs ca 1.3 m djupt, innan det besiktigades, medan schaktningen söderut skedd i två omgångar. Först togs matjorden bort, så att vi hade möjlighet att dokumentera anläggningarna i plan och att delvis gräva ut dem för hand, därefter grävdes det ner till fastställt djup. I schakten framkom en härd, en smidesgrop, en kolningsgrop och flera mindre nedgrävningar. De låg alla i närheten av raä 11 och hör sannolikt ihop med järnframställningsplatsen.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Ål 11:1	Dalarna	Dalarna	Ål

AIS Nr

283

Namn/Plats

År

2004

Tyskgården, Bensåsen

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Benedict Alexander

Fornlämningskategori

bytomt/gårdstomt, husgrund

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av schaktning för kabeldragning i Bensåsen utfördes en arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning vid Bensåsen bytomt. Schaktet var 270 meter långt, 0,5 meter brett och 0,3-0,6 meter djupt och passerade genom centrala delen av Bensåsen. I södra delen av schaktet påträffades rester efter en husgrund som förmodligen anlagts mellan slutet av 1600-talet och början av 1800-talet. Huvuddelen av Fynden från husgrunden kan dateras till 1800-tal/tidigt 1900-tal. En del av materialet har troligen deponerats på platsen efter det att huset revs. Förutom bytomten och dess bebyggelselämningar finns odlingsrösen och stenmurar inom området.

RaäNr

Län

Landskap Socken

Garpenberg 277:1 Dalarna Dalarna Garpenberg

AIS Nr

312

Namn/Plats

År

2003 2004

Murbo

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

bebyggelselämning, hålväg, husgrund, bytomt/gårdstomt

Datering, period

medeltid, nyare tid

Fynd

keramik, slagg

Beskrivning

Arkeologisk utredning inför dikningsåtgärder m.m. **Längs** väg 662 mellan Murbo och Sörbo, Stora Tuna Socken. Det aktuella vägpartiet (7,5 km) löper i huvudsak genom odlingsmark belägen inom den sydvästra delen av Tunaslätten. Elva enheter ur den geometriska jordeboken från 1644 analyserades. Den visade bl.a. att många av byarna var ensamgårdar på 1600-talet. Åkrarna brukades främst i lindbruk och marken låg jämförelsevis sällan i ägoblandning. Några av gårdarnas hade del i bergsbruket och det kan ha samband med t.ex. hyttan raä 244. Den aktuella vägsträckan gick **Längs** i stort sett samma sträckning på 1600-talet som nu och kan troligen ledas ytterligare Århundraden tillbaka i tiden. **Längs** vägen finns två idag övergivna gårdsrågen.

Vid inventeringen påträffades en hålväg/färdväg, samt två husgrunder. På några platser hittades enstaka slaggbitar och keramikskärivor i matjorden. Efter att ha studerat kartmaterial och resultaten från inventeringen beslutades att provgräva på tio platser.

Undersökningsområdet var begränsat till 3-4 m utanför vägens

släntkrön. Sammanlagt grävdes 57 schakt, mellan 1,5 och 3 m långa. Provgrävningen visade att järnframställningsplatsen raä 232 inte nådde fram till vägen och därför inte heller kommer att beröras. Det fanns inte heller några spår av gruvan raä 576 i vägområdet. I vilken mån hyttplatsen raä 244 påverkas var mer svårbedömt. I Hemberget fanns möjliga spår av bosättning i form av en mycket humös och kulturpåverkad matjord. Gårdstomten finns med på 1644 Års karta.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Stora Tuna 232:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna
Stora Tuna 244:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna
Stora Tuna 576:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna

AIS:Nr

År

276

2004

Namn/Plats

Sambruket, Gamla Herrgården

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

slagglager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Inför uppförandet av byggnader på platta för garage, förråd och värmecentral utförde Dalarnas museum en övervakning av markarbetena. Det övervakade schaktet var 22,0x.7,7 m stort (ÖNÖ- VSV) och som djupast (0,5 m) i sydväst. Fyllningen i schaktet bestod endast av kopparslagg. Inga Fynd tallvaratogs.

RaäNr

Falun 68:1

Län

Dalarna

Dalarna

Landskap

Dalarna

Dalarna

Socken

Falun

Falun

År 2004

AIS:Nr

321

Namn/Plats

Hosjöholmen

Typ av undersökning

schaktövervakning **Ansvarig
organisation Dalarnas museum**

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

metallframställningslämning,
hyttområde, rostar

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning vid markarbeten för vatten och avlopp vid Falu kanotklubbs klubbhus på Hosjöholmen. Klubbhuset ligger på inom hyttområde raä 111 i Vika Socken. Schaktet grävdes på södra sidan av Holmvägen och var 85 m långt, ca 1,4-2,0 m djupt och 0,4-0,8 m brett. Slaggens tjocklek varierade från 0,8 m till 2,0 m och bestod oftast av flera lager. Den naturliga leran syntes i delar av schaktbotten, i andra delar foltsatte slaggen under schaktbotten. Schaktet kom att beröra tre rostar. En var redan delvis störd av ett tvärgående ledningsschakt. Det var egentligen bara i rosten närmast klubbhuset som några av de stenar som begränsat rosten syntes. Rostbottnarna syntes som tunna grusiga lager i gult, grågrönt, lila m.fl. färger. Rostarnas profiler i schaktväggen dokumenterades.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Vika 111:1	Dalarna	Dalarna	Vika

Riksanstaltens ämbetet

AIS:Nr

År

296

2004

Namn/Plats

Mora, Moraparken

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, boplats

Datering, period

stenålder?, yngre järnålder, nyare tid

Fynd

ugnsväggsfragment, reduktionsslagg,
avslag

Beskrivning

I samband med markarbeten för en ny infartsväg till Moraparken påträffades en tidigare okänd järnframställningsplats omedelbart ovanför en brant brink mot Hemulån samt, 120 meter nordost därom ovanför brinken ner mot Österdaläven, en ravinbildning fylld med kulturpåverkad jord.

Järnframställningsplatsen bestod av en lätt försänkt och ca 5x5 meter stor yta. Mitt i ytan låg en långsmal och rundbottnad grop, 5x1,5 meter stor, som sannolikt rymt en ugn byggd av mjåla i ena änden. Inom ytan fanns dessutom flera nedgrävningar, bl.a. ett eller två stolphål samt ett litet kolupplag. Även utanför den försänkta ytan låg flera nedgrävningar fyllda med bränd och obränd mjåla, ugnsväggsfragment, kol samt reduktionsslagg, i brinken ner mot en nu igenfylld meander till Hemulån låg nedkastad slagg och ugnsväggsfragment. Sammanlagt omfattade framställningsplatsen med slaggharp och kringanläggningar ca 300 kvm. Jordfyllningen i den upp till 0,75 meter djupa ravinbildningen vid Österdaläven innehöll mot botten enstaka skärvsten, avslag och kol/sot,

något högre upp enstaka reduktionsslagg, skärvsten och kol.
Högst upp och strax under matjordslagret låg murtegel, yngre
rödgoods, järnspik, och buteljglas från nyare tid. Sammanlagt
undersöktes ca 90 kvm av ravinen.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
ej RaäNr	Dalarna	Dalarna	Mora

AIS:Nr

297

Namn/Plats

Mora

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

metallframställningslämning,
gravgrupp

Datering, period

yngre järnålder

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning föranledd av redan utförda och planerade markarbeten i Moraparken. Området som ligger på en flack sandplatå mellan Österdaläven och Hemulån har under nyare tid hört till Hemus by. Älven har fram till 1600-talets slut eroderat bort en stor del av sandplatåns norra del. På den första detaljerade kartan över platsen, storskiftet från 1840-talet, används platån som odlingsmark, omgiven av lågläntare ängsmark.

Vid sökschaktsgrävningen framkom tre gravanläggningar i form av hela eller delar av cirkulära diken som omslutit nu bortodlade och borteroderade gravhögar i östra kanten av platån och utredningsområdet. Ytligt i det norra ringdiket låg en pilspets och en skobrodd av järn tillsammans med lite bränd sand och kol. 1 utredningsområdets södra del avgränsades järnframställningsplatsen norra del, vilken innehöll botten av slagghvarp med reduktionsslagg och ugnsväggsfragment samt några nedgrävningar med bl.a. smidesavfall. 1 övriga delar av utredningsytan framkom ställvis, direkt mot den naturliga finsanden, ett tunt, urlakat, sotigt jordlager med spridd

skärvsten. Det sistnämnda indikerar en bosättning före järnåldern på platsen. Dock framkom inga konstruktioner eller regelrätta kulturlager.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Mora 122:1	Dalarna	Dalarna	Mora

AIS Nr

298

Namn/Plats

Kråkberg

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori boplats

År

2004

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning inför husbyggnation. Med hjälp av en grävmaskin grävdes 13 sökschakt jämnt fördelade över ytan. Föman var mellan 0,1 och 0,15 m tjock. Därunder fanns vad som tolkades som en äldre markyta, bestående av ett centimetertjockt lager med ljusgrå sand. I botten fanns steril, gulbrun sand. I flera av schakten fanns spår av skogsbrand i form av brunna rötter, lett schakt beläget i centrala delen av fastigheten framkom en mindre yta med skörbränd sten nedtryckt i den sterila sanden samt ett stolp/störhål öster därom. Schaktet utvidgades, men inga ytterligare anläggningar kunde konstateras.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Mora 398:1	Dalarnas	Dalarnas	Mora
Mora 399:1	Dalarnas	Dalarnas	Mora

AIS Nr

366

År

2004

Namn/Plats

Falu Gruva

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, husgrund,
sedimenteringsbassäng, stollgång, kulturlager

Datering, period

odaterat

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning när delar av avloppssystemet i närheten av Rödfärgsverket vid Falu gruva byttes ut. Schaktet var ca 200 m långt, mellan 0,7 och 2,5 m djupt och 1,5 m brett. I schaktväggarna iaktogs flera påförda lager med varpsten, sand, slagg och rödfärgsråvara. Undersökningen påvisade rester efter en förmodad sedimenteringsbassäng, en betonggrund samt delar av en stallgång, därtill noterades ett kulturlager ca 1,35 m under dagens marknivå.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 109:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS Nr

306

Namn/Plats

Övre Gruvriset

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

bytomt/gårdstomt, bebyggelselämning

År

2004

Datering, period

medeltid?, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med nedläggande av ny elkabel i Övre Gruvriset, Stora Kopparbergs Socken. Schaktet var ca 150 m långt och 0,5 m djupt. Underlaget utgjordes av stenig morän. I schaktet påträffades resterna efter en förmodad källare samt en avfallsgrop. Avfallsgropen kan mycket väl vara medeltida då den delvis låg under en gammal stenmur. Kol ur avfallsgropen samlades in för datering.

RaäNr

Ej

RaäNr

Län

Dalarna

Landskap

Dalarna

Socken

Falun

AIS Nr

367

År

2004

Namn/Plats

Falu Gruva

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, husgrunder, äldre markhorisont

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning när delar av avloppssystemet i närheten av Rödfärgsverket vid Falu gruva byttes ut. Schaktet var ca 100 m långt, kring 2 m djupt och 1,9 m brett. I schaktväggarna iaktogs flera påförda lager med varpsten, sand, slagg och rödfärgs råvara. Resterna efter tre träkonstruktioner samt en cementgrund iaktogs, i den södra delen av schaktet fanns därtill en äldre markhorisont ca 1 m under dagens marknivå. Byggnadsresterna bedömdes vara sentida, 1800-eller 1900-tal.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 109:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS Nr

329

År

2004

Namn/Plats

Övre Heden

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, blästerugn, slaggvarp, kolningsgrop, boplatser

Datering, period

järnålder

Fynd

Beskrivning

Med anledning av markarbeten för jordkabel mellan Bergkvists såg och en transformatorstation genomfördes en arkeologisk schaktövervakning. Arbetet berörde utkanten av en järnframställningsplats (raä 11) och två boplatser (raä 119 och 292). Sammanlagt kontrollerades en 260 m lång sträcka, schaktet var 0,9-1,5 m brett och 0,4-0,95 m djupt. Matjorden var mellan 0,1 och 0,4 m tjock, i botten fanns ljusbeige mo. I den norra delen av schaktet påträffades fem anläggningar med anknytning till järnframställningsplatsen, två möjliga blästerugnar, en kolningsgrop, två nedgrävningar med okänd funktion samt ett slaggvarp.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Ål 11:1	Dalarna	Dalarna	Ål
Ål 19:1	Dalarna	Dalarna	Ål
Ål 292:1	Dalarna	Dalarna	Ål

AIS Nr

376

År

2004

Namn/Plats

Ludvika by

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

bytomt, gårdstomt, kolningsgrop, stolphål

Datering, period

medeltid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning inför en planerad utvidgning av Lyvikens kyrkogård. Utredningen berörde ett 19 500 m² stort område intill Kyrkogården, inom exploateringsytan finns Ludvika bys gamla bytomt, raä 260 i Ludvika **Socken**. Den gamla bytomtens läge var endast ungefärligt känt och äldre kartmaterial över området saknades.

Sammanlagt grävdes 51 provschakt jämnt fördelade över området. Matjorden var oftast mellan 0,2-0,3 m tjock och i botten fanns sand. I många schakt påträffades husgrunder, källare och annat byggnadsmaterial från De arbetarbostäder som låg inom området fram till 1970-talet. Äldre lämningar påträffades endast i två av schakten, ett osäkert stolphål och en nedgrävning som möjligen kan representera en kolningsgrop. Den möjliga kolningsgropen har daterats till perioden 1520-1650.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Ludvika 260:1	Dalarna	Dalarna	Ludvika

AIS:Nr

År

360

2004

Namn/Plats

Falu Gruva

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

skrotstensvarp, industrilämning, bebyggelselämning

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning med anledning av att ett nytt reningsverk för gruvvatten planeras i närområdet till Falu gruva och omedelbart öster om nuvarande rödfärgsverk, fornlämning 109 i Falu stad.

Förundersökningsområdet var 7 000 kvm stort och ingår i ett större område öster om gruvan med gruvdeponier. Förundersökningen utfördes genom sökschaktsgrävning. Sammanlagt togs 22 sökschakt upp med en större grävmaskin.

Fyllningen ner till orörd morän varierade mellan 0,4-5,5 meter, vanligtvis ca 3 meter, och bestod till övervägande del av skrotstensvarp från gruvan. I östra delen, där De djupaste fyllnadslagren fanns, låg äldre, tillmakad skrotsten i botten och sprängd skrotsten högre upp.

Skrotstenen började deponeras inom undersökningsområdet sannolikt mot slutet av 1600-talet. I denna del fanns även två äldre marknivåer. Direkt på den yngre marknivån fanns en eller flera större träkonstruktioner i form av stockar och plankor. Sannolikt är det lämningar efter magasinsbyggnader från slutet av 1700-talet eller början

av 1800-talet. I östra delen av förundersökningsområdet fanns spår av

den bostadsbebyggelse från mitten av 1800-talet som stått på platsen. Prover har tagits från skrotstensvarpen i södra delen av området för att datera deponeringens början.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 109:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS Nr

327

År

2004

Namn/Plats

Tunsta, Insjön

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, slaggvarp, boplats

Datering, period

yngre järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd

slagg

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning i samband med fastställandet av en detaljplan för småhusbebyggelse vid Tunsta i Insjön.

Exploateringsområdet ligger strandnära mellan Österdaläven i väst och riksväg 70 i öst. Undersökningsområdet var 4500 m², varav 490 m² undersöktes.

1områdets sydvästra del fanns en tidigare känd slaggförekomst, raä 121. Inom begränsningen för denna påträffades såväl lämningar efter järnframställning i form av ett slaggvarp, mest troligt från yngre järnåldern, samt lämningar efter senare smidesverksamhet.

Järnframställningsplatsen låg inom det planerade parkmarksområdet och ska därför inte bebyggas, 1områdets norra del påträffades boplatslämningar med såväl syllsten som stolphål och härdar.

Syllstenarna hör troligen ihop med bebyggelse från nyare tid medan stolphålen och härdarna hade mer förhistorisk karaktär.

RaäNr Län Landskap Socken

Ål 121:1 Dalarna Dalarna Ål

AIS Nr

371

Namn/Plats

Gråda

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

kanal, träindustri, kvarn, dammvall, husgrund, brunn, färdväg, boplats

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av planerad byggnation av kanal m.m. på näset öster om Grada kraftverk utfördes en arkeologisk utredning i juni 2004.

Utredningsområdet omfattade en ca 350x100 meter bred sänka från Österdaläven i norr till sjön Plogen i söder. Sänkan utgör en äldre forsnacke med sten och block samt enstaka synliga bergklackar, i sänkans sidor och i södra delen ner mot Plogen finns sand. Mitt i sänkan löper ett äldre kanalprojekt från 1824-1850, raä 235:1, som aldrig färdigställdes. Utredningen gjordes i två steg: en genomgång av äldre lantmäteriakter och en fornminnesinventering. Under nyare tid, före kanalbygget, har sänkan utgjort utmark med en grävd ränna för ett sågverk. På höjdplatån öster om sänkan fanns sedan gammalt odlingsmark, i väster bröts åkrar under 1800- talet. Under och efter kanalprojektet användes delar av kanalen av sågverk, tullkvarn och vadmalstamp.

Inom utredningsområdet finns sedan tidigare kända kanaler, husgrunder samt vägar från nyare tid. Några ytterligare kvarnel. såghusgrunder påträffades vid utredningen. Strax utanför utredningsområdet på de

högläntare sidorna finns sedan tidigare kända fornlämningar i form av en järnframställningsplats i söder samt två stenåldersboplatser i norr. Vid utredningen påträffades några ytterligare stenålderslämningar, i form av avslag och skärvsten, omedelbart utanför området i norr, samt en trolig brunn och husgrund strax väster om området.

Av resultatet att döma verkar det nu aktuella utredningsområdet innehålla småindustriella lämningar från nyare tid, främst från 1800- talets mitt. Strax utanför området, på platåerna ovanför den gamla älvforsen, finns lämningar från äldre perioder.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Gagnef 235:1	Dalarna	Dalarna	Gagnef
Gagnef 235:2	Dalarna	Dalarna	Gagnef
Gagnef 235:3	Dalarna	Dalarna	Gagnef
Gagnef 235:4	Dalarna	Dalarna	Gagnef

AIS:Nr

År

365

2004

Namn/Plats

Kyrkbacksvägen, Kyrkbacken

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

kulturlager, odlingsjord

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning vid markarbeten för fjärrvärme vidi Kyrkbacken, inom raä 68, Falu stad. Vid arbetet påträffades i huvudsak omgrävda och påförda lager. Därtill iaktogs resterna efter tidigare bosättning i form av kulturlager samt rester efter en tidigare odlingsyta. Kulturlagret i korsningen Kyrkbacksvägen-Idunvägen kan vara från 1600-1700-tal. Övriga lämningar antas vara relativt sentida.

RaäNr

Falun 68:1

Län

Dalarna

Landskap

Dalarna

Socken

Falun

AIS:Nr

År
2005

361

Namn/Plats

Trotzgatan, Kyrkbacksvägen,
Treffenbergsvägen

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori kulturlager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med markarbeten för fjärrvärme i Troztgatan och Treffenbergsvägen, Falus stad. De båda schakten var 8 respektive 9 m långa och 0,8-1,0 m djupa. I Troztgatan fanns endast påförda slagglager och schaktet grävdes inte ner i naturlig mark. I Treffenbergslager påträffades en äldre marknivå direkt på den naturliga moränen ca 0,3 m under dagens marknivå. Lagret bestod av humös grus/sand med inslag av kol och enstaka murtegelfragment, lagret gav inte ett ålderdomligt intryck.

Raä Nr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS:Nr

362

Namn/Plats

Herrhyttan

Typ av undersökning

Schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

kulturlager, husgrund?

År

2005

Datering, period

odaterat

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning i samband med nybyggnation av bostadshus på fastigheten Herrhyttan, Falu stad. Fastigheten ligger inom raä 68, vilket motsvarar Falu stadskärna där lämningar och kulturlager efter 1600-talsstaden kan förväntas. Dessutom ligger fastigheten i anslutning till raä 65, vilket motsvarar Östanfors hyttområde.

Förundersökningen genomfördes som en schaktövervakning. Sammanlagt undersöktes ett 35 m långt och ca 1,4 m brett schakt. Schaktdjupet låg kring 0,8 m. Inne på tomten skar schaktet endast genom påförda slagglager och schaktet grävdes inte ner i naturlig mark. En äldre markhorisont kunde ändå konstateras ca 0,4-0,45 m under den dagens marknivå. I den västra delen av schaktet var slaggen hopsintrad till en hård "kaka", ca 0,7 m under dagens marknivå. Möjligen beror detta på Slaggatans tidigare sträckning över tomten. En annan möjlighet är att ytan har hårdgjorts för att fungera som arbetsyta. En brunn skulle placeras invid gatan och för den grävdes schaktet ner till 2,3 m djup inom en 1x1 m stor grop.

Den naturliga marken fanns 2,2 m under dagens marknivå och bestod av grå, sandig morän. Däröver fanns ett 0,15-0,2 m tjockt kulturlager med mörkgrå, humös sand samt inslag av pinnar, näver, textil och obrända djurben. Ett prov från kulturlagret har skickats till 14C-analys. I den nordöstra schaktväggen syntes även resterna efter två mindre stockar med fortsättning in under Slaggatan. Troligen utgjorde stockarna resterna efter en mindre byggnad som legat på tomtmarken inom fastigheten innan Slaggatan drogs om. Över stockarna och det mörka kulturlagret fanns påförda slagglager.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna Dalarna	Dalarna Dalarna	Falun Falun
Falun 65:1			

År 2005

AIS:Nr

363

Namn/Plats

Kung Gustafs torg, Nybrogatan,
Garvaregatan

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori husgrund,
gatunivåer

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning vid markarbeten för fjärrvärme i Kung Gustafs Torg, Nybrogatan/Garvaregatan och Rostvändargatan. Samtliga platser som berördes i samband med aktuell ledningsdragning ligger inom raä 68, Falu gamla stad. Den sammanlagda schaktsträckan var 75 m och schakten varierade i djup mellan 0,5 och 1,05 m. I Nybrogatan/Garvaregatan iaktogs, förutom påförda slagg- och gruslager, ett flertal äldre gatunivåer i schaktväggarna. På en innergård i kvarteret Slaggen 7, intill Garvaregatan, framkom även resterna efter vad som förmodas vara en byggnad. Bebyggelselämningen var troligen från sen tid. I Kung Gustafs Torg och Rostvändargatan framkom endast påförda slagg- och gruslager. Inget av schakten grävdes ner i naturlig mark.

Raä Nr

Falun 68:1

Län Landskap Socken

Dalarna Dalarna Falun

AIS:Nr

388

Namn/Plats

Vika, Strand

Typ av undersökning
schaktövervakning

Ansvarig organisation
Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori
lämningar saknas

År

2005

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning vid markarbeten när gamla luftledningarna ersattes med jordkabel mellan Sörbo och Strand i Vika Socken. Schaktövervakningen begränsades till områden där redan känd fornlämning berördes, vilket motsvarar 700 löpmeter av det totalt 4,5 km långa ledningsschaktet. Ledningssträckan tangerade ett hyttområde, ett gruvområde samt ett antal gårds- och bytomter. Ledningsschaktet var mestadels mellan 0,5 och 0,7 m brett, 0,5-0,8 m djupt och grävdes i huvudsak i kanten av vägen. Inga äldre lämningar eller kulturlager påträffades.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Vika 26:1	Dalarna	Dalarna	Vika
Vika 200:1	Dalarna	Dalarna	Vika
Vika 227:1	Dalarna	Dalarna	Vika
Vika 228:1	Dalarna	Dalarna	Vika
Vika 233:1	Dalarna	Dalarna	Vika

Riksantikvarieämbetet

AIS:Nr

359

Namn/Plats

Engelbrektsgatan,
Falun stad

**Typ av
undersökning**
schaktövervakning

**Ansvarig
organisation**
Dalarnas museum

Ansvarig person Anna
Lögdqvist

Fornlämningskategori
husgrund, vägnivåer

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning vid markarbeten för omläggning av VA- ledning **Längs** Engelbrektsgatan, inom raä 68, Falun stad. Schaktet var sammanlagt ca 300 m långt, 2,2 m brett och 2,0-2,5 m djupt. I den norra änden nådde schaktet inte ner i naturlig mark, i söder nåddes naturlig mark som varierade mellan lera och morän. I den norra halvan av schaktet fanns ett kraftigt kulturlager med mängder av träfragment som huggspån och pinnar samt obrända ben och kopparslagg. Kulturlagret låg direkt på den naturliga leran och ett huggspån har daterats till 1500- tal. I den södra halvan av schaktet framkom bebyggelserester direkt på leran. Med tanke på läget mitt i gatan är sannolikt även denna lämning från tiden före stadsplanomläggningen på 1640-talet. I övrigt framkom mest påförda slagg- och/eller gruslager i schaktväggarna. Bitvis kunde även en tidigare vägyta med sintrad slagg följas.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 68:1	Dalarna	Dalarna	Falun

AIS:Nr

År

352

2005

Namn/Plats

Årby

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

tjärdal?

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning inför planerad ny bostadsbebyggelse inom Årby - Färjegårdarna i Borlänge. Äldre kartmaterial visar att Årby by låg vid älven NV om utredningsområdet. Byn var omgiven av åkermark och stora ängsgården. Under 1600-talet utgjorde utredningsområde en del av dessa ängsgården. Utredningsområdet ligger också nära det gamla färjestället. Under 1700-talet hade området odlats upp till åker och en Gård hade etablerats i anslutning till färjestället. Inom det planerade exploateringsområdet fanns en tidigare registrerad fornlämning, **RaäNr** 655, som bestod av en slaggförekomst och en boplats med spridd skörbränd sten. Ett fåtal schakt grävdes inom fornlämningsområdet men inga anläggningar hittades. Inom fornlämningsområdet framkom endast ett fåtal spridda slaggbitar i matjorden. Möjligen ligger järnframställningsplatsen **Längre** västerut på höjden ovanför området. Inom utbredningsområdet påträffades en trattformad nedgrävning (2 m i diameter och 0,8 m djup), vilken möjligen kan utgöra en tjärdal.

Nedgrävningen undersöktes och dokumenterades, därtill samlades prover in för datering. Förutom den möjliga tjärdalen framkom ett grävt dike men inget övrigt av arkeologiskt intresse.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Aspeboda 181:1	Dalarna	Dalarna	Aspeboda

AIS Nr

355

Namn/Plats

Sör Amsberg

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

bytomt/gårdstomt

År

2005

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning inför planerad husbyggnation vid Sör Amsberg. Den aktuella fastigheten ligger inom ett område som berör Sör Amsberg gamla bytomt, raä 201, Borlänge Socken. Sammanlagt matjord avbanades en 555 m² stor yta motsvarande läget för huskroppar, ledningar samt infart till garage. Matjordslagret var 0,3-0,7 m tjockt och därunder fanns sand. Sammanlagt framkom 36 anläggningar inom schakten, varav De flesta var troliga syllstensavtryck. Därtill fanns ett mindre antal stolphål, störhål, nedgrävningar, kolområden och hårdbottnar. Anläggningarna gav ett ålderdomligt intryck och är troligen förhistoriska och/eller medeltida. De anläggningar som framkom inom De avbanade ytorna har undersökts och dokumenterats i samband med utredningen. Material har samlats in från anläggningarna och ett antal prover kommer att skickas till 14C- analys.

RaäNr

Borlänge 201:1

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Borlänge

AIS Nr

356

Namn/Plats

Kvarnsveden

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

bytomt/gårdstomt

År

2005

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning med anledning av planerad husbyggnation på fastigheten Kvarnsveden i Sör Amsberg. Den aktuella fastigheten ligger inom ett område som berör Sör Amsberg gamla bytomt, raä 201.

Sammanlagt matjordavbanades en 442 m² stor yta motsvarande läget för huskroppar, ledningar samt infart till garage. Matjordslagret var 0,3- 0,5 m tjockt och därunder fanns i huvudsak sand. I den NV delen fanns mo/mjäla. Sammanlagt framkom 19 anläggningar inom schakten. Av dessa var sex möjliga stolphål, sju stenavtryck, fyra nedgrävningar och en eldpåverkad yta. Anläggningarna gav ett ålderdomligt intryck och kan mycket väl vara förhistoriska. De anläggningar som framkom inom De avbanade ytorna har undersökts och dokumenterats i samband med utredningen. Material har samlats in från anläggningarna och ett antal prover kommer att skickas till 14C-analys.

RaäNr

BorLänge 201:1

Län Landskap Socken

Dalarna Dalarna BorLänge

AIS Nr

År

357

2005

Namn/Plats

Sör Amsberg

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori bytomt/gårdstomt

Datering, period

Fynd

Beskrivning

I samband med schaktning för vattenledning i Sör Amsberg genomfördes en schaktövervakning. Vattenledningen drogs i anslutning till Sör Amsbergs gamla bytomt, raä 201 i Borlänge **Socken**. Det aktuella schaktet grävdes i åkermark intill en mindre väg och var sammanlagt 115m långt, 0,6-1,0 m brett och 1,6-1,85 m djupt. Matjordslagret var ca 0,35 m tjockt och därunder fanns ljus, gulbeige sand. Inom schaktet framkom resterna efter åtta nedgrävningar, varav en möjligen utgjorde ett stolphål. Material för datering har samlats in och skickats till 14C- analys.

RaäNr

Borlänge 201:1

Län Landskap Socken

Dalarna Dalarna Borlänge

AIS Nr

389

År

2005

Namn/Plats

Leksand kyrka

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

kyrklig byggnad, murverk, begravningsplats, grav

Datering, period

senmedeltid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av att en geoteknisk provgrop togs upp på södra sidan av torn muren till Leksands kyrka i november 2005, utförde Dalarnas museum en schaktövervakning.

Gropen, 2,2x0,8 meter stor och ca 1,5 meter djup, grävdes direkt mot murens grundmur vilket medgav att den senmedeltida murens grundläggning kunde studeras. Den tuktade granitstensmuren stod på en ca 0,2 meter tjock grundsula fogad med kalkbruk 0,15 meter under nuvarande markyta som stack ca 0,5 meter utanför vägglivet. Grundsulan i sin tur vilade på ett drygt 1,5 meter djupt grundläggningsdike fyllt med sten, murtegel, kalkbruk samt en del människoben. I den sandiga silten låg utöver grundmuren omgrävda gravrester och byggnadsavfall. Möjligtvis fanns en orörd grav i schaktets södra ände.

RaäNr

Leksand 905:1

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Leksand

AIS Nr

390

Namn/Plats

Västra Falan, Falu stad

År

2005

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

slagglager

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning vid saneringsarbeten på en tomt vid korsningen Stigaregatan/Engelbrektsgatan som tidigare hyst en bensinstation. Numera borttagna tankar har funnits nedgrävda över en stor del av ytan. Det nu aktuella schaktet grävdes ca 4m djupt i södra änden och ca 3 m i norra. I södra delen syntes endast i sen tid påförda massor och i botten troligen naturlig, men mycket förorenad mark. I norr fortsatte en gjuten betongsula ca 2 m ner norrut utanför schaktet. Ovanpå betongsulan syntes slagglager och under den lera.

RaäNr

Falun 68:1

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Falun

AIS Nr

353

Namn/Plats

Övermora

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

lämningar saknas

År

2005

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning i samband med markarbeten för ny VA- ledning i Övermora. Övermora omnämns första gången i skrift År 1384, Övermora gamla bytomt är registrerad som raä 139 i Borlänge Socken. Det aktuella ledningsschaktet grävdes i kanten av en åker, genom en väg samt över gräsmattor strax söder om den gamla bytomten. Ledningsschaktet var knappt 100 m långt, 1,6-2,0 m brett och kring 2,0 m djupt. Matjordslagret var 0,3-0,4 m tjockt och i botten fanns ljusbeige sand samt områden med blackig morän. Inom ledningsschaktet påträffades inget av arkeologiskt intresse.

RaäNr

Borlänge 139:1

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Borlänge

AIS Nr

365

Namn/Plats

Östanfors, Lilla Dicka

År

2005

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

kommunikationslämning, agrar lämning, bebyggelselämning, industrilämning

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Särskild utredning inför ombyggnad av Riksväg 68 genom Fors. Kartanalys visade ett intensivt brukat Landskap kring vattendrag och sjöar, speciellt kring Forsån.

Vägalternativ 1 och 2 passerar genom den centrala odlingsbygden medan alternativ 3 i huvudsak berör den gamla utmarken. Inventeringen gjordes över ett nästan 3 kvadratkilometer stort område. Området var svårinventerat på grund av vegetationstäcket och våtmarkerna. Förutom tidigare kända lämningar framkom 26 nya kultur- och fornlämningar: färdvägar, fossil åkermark, hägnader, kolningsanläggningar, en tjärbränningsplats, gränsmärken, plats med tradition och husgrunder.

Inom vägkorridor 1 finns bl.a. en tjärdal, en husgrund, en kolningslämning, en trolig stenåldersboplats, en bytomt och ett hyttområde. Vägkorridor 2 går genom centrala delar av Östanfors och Mälbys gamla åkermark. Inom vägkorridor 3 finns en tjärdal, ett gruvområde, husgrunder, odlingslämningar och en bytomt.

RaäNr

Folkärna 211:1

Län

Dalarna

Landskap Socken

Dalarna Folkärna

AIS Nr

383

Namn/Plats

Nyckelby

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

slaggvarp

År

2005

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning av en blästbrukslämning i Nyckelby, raä 823 Stora Tuna sn, inför dragning av VA ledning mellan Nyckelby och Storsten. Sökschakt togs upp i åkermark omedelbart öster och söder om den registrerade slaggförekomsten på en dryg 200 meter lång sträcka. Sammanlagt 16 stycken 5-50 meter långa och 1,2 meter breda schakt maskingrävdades i den tänkta ledningssträckan på båda sidor om tidigare Alsbäcken, nu ett djupt dräneringsdike. Strax söder om den registrerade slaggförekomsten på västra sidan om diket påträffades botten av en slaggvarp i en svacka. Slaggvarpen är uppskattningsvis 30x15 meter stor (N-S) och ner till 0,4 meter djup, fylld med moig silt, mylla, kol, reduktionslagg och ugnsväggsbitar. Kolprov är taget för datering. Strax SSV därom låg spridd slagg och även enstaka äldre nedgrävningar, ev. ett stolphål. En alternativ ledningssträcka föreslås därför öster om den ursprungliga. Därutöver påträffades ett troligt brofundament från nyare tid vid diket/bäcken.

RaäNr

Stora Tuna 183:1

Län

Dalarna

Landskap

Dalarna

Socken

Stora Tuna

AIS Nr

År

370

2005

Namn/Plats

Namn/Plats

Syrafabriken, lngarvet

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

fossil åker, stenmur, dike, färdväg, bebyggelselämning, stenbrott

Datering, period

medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning inför uppförandet av ett nytt kraftvärmeverk väster om det befintliga på lngarvet. Exploateringsytan var belägen i öst- och sydöstsluttning av en större skogbevuxen moränhöjd. Terrängen var blackig. Ytan berörde De sydöstra delarna av fornlämning raä 91 och nordvästra delarna av fornlämning raä 86, bebyggelselämningar från det tidigare s.k. Västermalm, vilka består av grunder efter boningshus, källare, odlingsytor och terrasseringsar.

Förundersökningen omfattade en kartering av lämningarna samt sökschaktsgrävning. Sammanlagt karterades 31 lämningar av varierande ålder, bl.a. 6 husgrunder, 11 odlingsytor, 2 stenmurar, 2 röjningsrösen, 1 dike, 3 färdvägar, 1 stenbrott. Husgrunderna var alla från nyare tid och De flesta från 1800-1900-tal. Odlingslämningarna hade ett betydligt äldre utseende. Förutom några rektangulära och terrasserade ytor, som delvis använts som tomtmark och som dessutom brukats i relativt sen tid, var De flesta mycket små, oregelbundna och kantade med stenvallar. Snarare än åkrar kan man karaktärisera dem som små kålgårdar.

Sökschaktsgrävningen inriktades på att studera några av De husgrunder

som kunde vara äldre och vägarnas uppbyggnad, men främst odlingslämningarnas bildande och stratigrafi. Jordprover insamlades för att datera odlingen och söka svar på frågor kring odlingens karaktär och den omgivande vegetation.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Falun 86:1	Dalarna Dalarna	Dalarna Dalarna	Falun Falun
Falun 91:1			

AIS:Nr

År

385

2005

Namn/Plats

Bergsgården

Typ av undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

slaggvarp

Datering, period

odaterat

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning vid markarbeten för ledningsdragningar samt uppförande av mindre byggnad för avloppsrening i Bergsgården, Stora Kopparbergs Socken. Bergsgården ligger ca 1 mil NV om Falun, vid en Åravin mellan sjöarna Grycken och Varpan. I området ligger ett hyttområde (**RaäNr** 172, Stora Kopparberg sn) bestående av slaggvarp, kanalsystem, hyttruiner, rostugnar och grundrester. Hyttområdet i Bergsgården anses vara ett av **De** äldsta och mest betydelsefulla hyttkomplexen kring Falu koppargruva.

I samband med den aktuella exploateringen anlades en grund för avloppsrening anläggningen i en utfylld grop i slaggen.

Därtill grävdes ett ca 40 m långt schakt från byggnaden mot Gryckån, d.v.s. i **NV-SÖ** riktning. Schaktet var närmast trattformat, 1,4-3,6 m brett i ytan och ca 0,6 m brett i botten. Djupet varierade mellan 1,0 och 1,5 m.

Schaktet grävdes inte ner i den naturliga marken.

I schaktet syntes ett i huvudsak homogent slagglager direkt under dagens marknivån. Slaggbitarna var mellan 0,05-0,2 m stora och det

förekom såväl skivig slagg som runda bitar. I mitten av schaktet fanns ett sintrat slagglager 0,5 m under dagens marknivå. Det sintrade slagglagret kunde följas i 3,0-3,5 m. Möjligen kan det röra sig om en medvetet hårdgjord arbetsyta. I den östra schaktväggen fanns tre stycken, upp till 0,7 m stora stenar i slagglagret. Stenarna låg inte intill varandra utan verkade närmast vara dumpade i slaggen. Inga anläggningar kunde konstateras i det tjocka slagglagret.

RaäNr	Län Landskap	Socken
Stora Kopparberg 172:1	Dalarna Dalarna	Stora Kopparberg

AIS:Nr

År

372

2005

Namn/Plats

Ryllshyttan

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

vägbank, slagghvarp, gruva, kavelbro?, fossil åker

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning inför planer på att höja fördämningarna i Ryllshytttemagasinet. Dammvallarnas bas kommer att breddas och vissa områden översvämmas, för att så småningom övertäckas. Provschakt grävdes på ett område med odlingslämningar som tidigare tillhört Ryllshytte by. Matjordslagret var mycket tunt och magert och endast några svaga spår av terrasser och åkerbegränsningar kunde hittas. Den gruva som påträffades vid utredningen kunde konstateras vara en jordrymning. Den hytta (raä 12) som finns inom området är sargad av senare Århundradens verksamhet och då främst slamdammsbyggen :och vägar. Vid undersökningen noterades hyttslag i området, huvuddelen av detta material bedöms som om deponerat. spår av en äldre vägbank med skoning ner mot dammen och själva dammskoningen var de tydligaste spåren.

Prospektering med georadar gjordes över en myr där rester av en kavelbro har hittats vid torvtäkt (raä 438, Hedemora sn).

Undersökningen gav vissa utslag i en sträckning som stämmer med de äldre uppgifterna om kavelbron, men också med en befintlig

kraftledning, anomalin kan därför ha orsakats av en arbetsväg nyttjad vid uppförandet av kraftledningen.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Garpenberg 12:1	Dalarna Dalarna	Dalarna	Garpenberg
Hedemora 438:1		Dalarna	Hedemora

AIS Nr

373

Namn/Plats

Gråda, Grådanäset

Typ av undersökning
särskild undersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

dammvall, flottningsanläggning, kanal, kvarn, träindustri

Datering, period

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Inför ett planerat kanalprojekt, med kanal, slussar, bryggor och vägar på Grådanäset, utfördes en kartering av De fysiska spåren efter äldre industrilämningar i maj 2005. Karteringsområdet var ca 250x70 meter stort och beläget i en äldre och nu torrlagd älvravin. Karteringen gällde främst ett tidigare och oavslutat kanalprojekt från 1824-1850, med huvudkanal, överströmningskanal, murar, vallar, stenbrott etc., men också grunderna efter en såg, möjligen från slutet av 1700-talet, en timmerflottningsränna, såg med dammvall och väg från 1860-talet samt en kvarnanläggning med mejeri från slutet av 1880-talet fram till 1975. Karteringen utfördes genom en fornminnesinventering, en inmätning av samtliga observerade lämningar med totalstation, fotodokumentation samt en verbal Beskrivning

RaäNr

Län

Landskap

Socken

Gagnef 235:1

Dalarna

Dalarna

Gagnef

AIS Nr

374

Namn/Plats

Hedemora

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Anna Lögdqvist

Fornlämningskategori

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning inför uppförandet av en ny transformatorstation på fastigheterna Hedemora 2:33 och 2:34. Utredningsområdet var sammanlagt 12 800 m² stort. Den västra delen av området inrymde en mindre industri och den östra delen hade använts som åkermark. Totalt grävdes 42 sökschakt fördelade över ytan. Schakten var 3-9 m långa, 1,4-1,6 m breda och 0,3-1,5 m djupa.

Matjordslagret var vanligtvis kring 0,3 m tjockt. Inom stora delar av utredningsområdet verkar matjorden ha schaktats bort och marken var utfylld med sand, sten och/eller sentida byggavfall. I botten fanns ljusbeige mo/mjåla. I ett fåtal schakt kunde diffusa spår av odling konstateras i form av plogfåror. Inga lämningar av arkeologiskt intresse påträffades inom utredningsområdet.

RaäNr   Län   Landskap Socken

ej fornlämning Dalarna Dalarna Hedemora

AIS:Nr

År

377

2005

Namn/Plats

Stora Bråfall

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

metallframställningslämning, kolhus, ugn

Datering, period

medeltid

Fynd

Beskrivning

Med anledning av en planerad ombyggnation av regleringsdamm samt kanal till Bråfallets kraftverk, utfördes en förundersökning i juni 2005. Förundersökningen bestod i sökschaktsgrävning. Anledningen var att ombyggnationen kommer att beröra norra kanten av ett medeltida hyttområde, raä 50 i Sätters Socken [Silvberg 50:1 enligt FMIS] och raä 170 i Norrbärke Socken [ej med i FMIS]. Den senaste hyttan vid strömmen blåstes ner på 1790-talet.

Fyra schakt togs upp strax söder om nuvarande damm och åfåra. Det nordligaste schaktet närmast nuvarande åfåra grävdes genom en varpliknande långsträckt kulle med masugnsslagg i kanterna. Kullen visade sig emellertid vara uppbyggd av varpsten och kolstybb. På en relativt plan, iordninggjord yta med varpsten och grus/sand låg ett tjockt lager med kolstybb. Det tolkades som en kolhusplats, där huset har varit mer än 7 meter långt. De två södra schakten förlades mot norra kanten av en ca 3 meter hög och 10x10 meter stor hög/platå ca 20 meter söder om nuvarande åfåra. Där påträffades lämningar efter en kallmur och raseringsmassor till en ugnspipa. Inga fynd påträffades som

kan datera lämningarna, men C14-analyser kommer att utföras.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Norrbärke 170:1	Dalarna Dalarna	Dalarna Dalarna	Norrbärke Silvberg
Silvberg 50:1			

AIS:Nr

År

378

2005

Namn/Plats

Vikarbyn

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

odlingslager, metallframställningslämning, blästerslagg

Datering, period

yngre järnålder, medeltid, nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning med anledning av planerna att uppföra bostäder på det gamla Sågenområdet i Vikarbyn. Utredningsområdet var sammanlagt mer än 10 hektar och bestod till största delen av det f.d. sågverksområdet med utfylld mark och delvis kvarstående bebyggelse. Kartstudierna berörde sydöstra delen av Vikarbyn och kartmaterialet har främst bestått av storskifteshandlingarna från 1828.

Bebyggelsen låg i början av 1800-talet **Längs** landsvägen, en dryg halv kilometer från Siljans strand och i den vidsträckta sluttningen ner mot Siljan låg omväxlande ängs- och åkergården. Det aktuella utredningsområdet berör en smal remsa **Längs** stranden och brukades i huvudsak som ängsmark före sågverksområdets tid på 1890-talet. I NO skar dock ett av byns äldre åkergården in. En väg ledde i början av 1800-talet såväl som idag från byn ner till stranden.

Sökschaktsgrävningen inriktades på att finna spår efter den äldre åkern och vägen samt den sedan tidigare kända järnframställningsplatsen raä

196, Rättvik sn, belägen i SV änden av utredningsområdet. Sammanlagt

togs 8 söschakt upp med hjälp av en grävmaskin. Spåren efter odlingslämningarna visade sig dock vara mycket vaga och järnframställningsplatsen sträckte sig inte ner till den grusade väg som löper utmed stranden.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Rättvik 196:1	Dalarna	Dalarna	Rättvik

AIS Nr

379

Namn/Plats

År

2005

Rättviks prostgård
Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum
Ansvarig person
Fredrik Sandberg
Fornlämningskategori
blästbrukslämning

Datering, period

yngre järnålder

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning av en slaggförekomst, raä 357 Rättvik sn, inför anläggandet av gång-och cykelväg mellan Rättviks camping och Rättviks kyrkogård. Platsen utgörs av en flack strandbrink till Siljan. Två långa och ett kortare sökschakt togs upp med hjälp av grävmaskin **Längs** den ca 100 meter långa vägsträckan. Under grästorv och matjord låg kalkstensmorän. I det östra och lägre belägna schaktet fanns svämmade jord- och sandlager, i den centrala delen av förundersökningsområdet påträffades spridd reduktionsslagg (ca 40-50 kg) i det äldsta humuslagret. Slaggen var blåsig, grå-brun-svart, droppformad och/eller runnen, med ugnsväggsbitar av gråbränd, sintrad mosand. Inga konstruktioner påträffades. Sannolikt har järnframställningen försiggått på nuvarande åkerplatå ovanför strandbrinken, dvs. över Siljans gamla högvattennivå på ca 164 m.ö.h.

Raä Nr   **Län**   **Landskap Socken**

Rättvik 357:1 Dalarna   Dalarna   Rättvik

AIS Nr

386

Namn/Plats

Söderbärke Kyrkby

Typ av undersökning

särskild utredning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

År

2005

agrар lämning, diken, plogfårор, bytomt/gårdstomt, härd, källare, kulturlager

Datering, period

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk utredning med anledning av planerad exploatering för aktivitetshall m.m. i Söderbärke Kyrkby. Inom den östra delen av utredningsområdet ligger byggnader och anläggningar tillhörande Folkets hus med Folkets park. Övriga delar av området bestod av åkermark, idag använd som äng. Inom exploateringsområdet fanns två registrerade fornlämningar, bestående av Västerbys äldre gårdstomter, RaäNr 249:3 och 4. Syftet med utredningen var att klargöra om någon fast fornlämning utöver De registrerade gårdstomterna fanns inom ytan.

En studie av Storskifteskartan från slutet av 1700-talet visade att större delen av exploateringsområdet, förutom området för De två gårdstomterna, bestod av skogs-

, ängs- eller åkermark vid denna tid.

Sammanlagt grävdes 86 sökschakt fördelade över området. Schakten var 4-16 m långa och 0,15-1,0 m djupa. Matjordslagret var vanligtvis 0,25- 0,3 m tjock. Den naturliga marken bestod av mo/mjåla, förutom i De södra, västra och nordöstra kanterna där det fanns sandig morän. I sökschakten framkom rester efter odling i form av diken och plogfårор. Därtill framkom enstaka lämningar efter bebyggelse i anslutning till

gårdstomterna, 61.a. en källare och en härd. Lämningarna bedömdes dock inte höra till den äldre perioden utan var snarare från 1800-1900- tal.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Söderbärke 249:3	Dalarna	Dalarna	Söderbärke
Söderbärke 249:4	Dalarna	Dalarna	Söderbärke

AIS:Nr

380

Namn/Plats

Korsgården

Typ av

undersökning

schaktövervakning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Eva Carlsson

Fornlämningskategori

hyttområde, rostar

År

2005

**Datering,
period**

nyare tid

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk schaktövervakning inför schaktning för en ny avloppsanläggning vid Dammvaktarstugorna i Korsgårdens hyttområde. Schaktningen gjordes i kanten av ett slagghvarp. Schaktet var i botten 7x4 m stort och 0,6-2,5 m djupt. Det grävdes inte ner till naturlig mark. I fyllningen fanns förutom slagg eldpåverkad murken sten från hyttor och/eller rostar. Spåren i nordvästra schaktväggen kan förmodligen tolkas som resterna av en rost. Det syntes även denna typ av material på schaktets botten så ytterligare rostar kan inte uteslutas.

RaäNr   Län   Landskap   Socken

Falun 1:1   Dalarna   Dalarna   Falun

Riksantikvarieämbetet

AIS:Nr

År

382

2005

Namn/Plats

Dalsjö

Typ av undersökning

arkeologisk förundersökning

Ansvarig organisation

Dalarnas museum

Ansvarig person

Fredrik Sandberg

Fornlämningskategori

slaggvarp, färdväg

Datering, period

yngre järnålder

Fynd

Beskrivning

Arkeologisk förundersökning av en blästbrukslämning i Dalsjö, raä 387 Stora Tuna sn, inför dragning av VA ledning mellan Nyckelby och Storsten. Förundersökningen omfattade en sträcka om sammanlagt 640 meter både SÖ och NV om raä 387. Sökschakt togs upp främst i åker- och betesmark, men också i tomtmark. Sammanlagt maskingrävdes 21 stycken 2,5-24 meter långa och 1,2-3 meter breda schakt i den planerade ledningssträckan. I slänten invid raä 387 framkom en äldre färdväg under matjorden. Hjulspåren var fyllda med grus, småsten och slagg. Slaggen bestod främst av kopparslagg men även reduktionsslagg. Slaggen är bedöms vara ditkört vägfyllnadsmaterial.

Omkring 140 meter ÖSÖ därom framkom dock lämningar efter en hitintills okänd blästplats. Här påträffades botten av en slaggvarp, ca 20x10 meter stor (ÖSÖ-VNV), direkt ovanför Dalsjöns gamla strandbrink. Slaggen var av reduktionstyp, dvs. storblåsigt, lätt runnen och grå-brun, därtill fanns ugnsväggsbitar av bränd och sintrad moig silt samt kol och sot. Några konstruktioner kunde inte ses i schakten.

Kolprov togs för datering. En alternativ ledningssträcka föreslås ovanför

blästbrukslämning, då det saknades lämningar i De sökochakt
som där togs upp.

RaäNr	Län	Landskap	Socken
Stora Tuna 387:1	Dalarna	Dalarna	Stora Tuna